اوبهٔ او انرژي

د شاه و عروس بند

د اوبو او انرژي وزارت خپرووونکی ارگان

۲۵ **گڼه** دولسم کال پنځه وېشتمه گڼه، د ۱۴۰۲ هـ ش کال څلورمه ربع (جدي، دلو، حوت) چې د ۱۴۴۵ هـ ق کال سره سمون لري

د لمریز پمپ پر مټ د ځمکې لاندې اوبو زیات کارول لوی ګواښ دی. هر څاڅکی چې نن خوندي شي د سبا ژوند تضمینوي.

استفاده بیش از حد از آب زیرزمینی توسط پمپ خورشیدی یک تهدید بزرگ است. هر قطره ای که امروز ذخیره شود، زندگی فردا را تضمین می کند.

لهٔ نوې کېدونکې انرژي څخه ګټه واخلئ د نوې کېدونکې انرژي (لمریز) کارول د انرژي مصرف کموي او سپموي، عرضه کنټرول کوي، د انرژي تقاضا کنټرول کوي او د مضره ګازاتو اخراج کموي.

از انرژی های قابل تجدید استفاده کنید استفاده از انرژی قابل تجدید (خورشیدی) باعث کاهش و صرفه جویی در مصرف انرژی، و کاهش انتشار گازات مضر میگردد.

د دې ګڼې په پاڼو کې

سرمقاله...۲

کار بخش پاور هاوس و نصب تجهیزات تولید برق پروژه بند شاه و عروس آغاز شد..................۶

په میدان وردګو ولایت کې د پنځه چکډمونو د جوړولو چارې د ۱۷ میلیون افغانیو په ارزښت بشپړې او ګټې اخیستنې تهځ وسپارل شوې...۷

از میان ۱۴۰ پروژه چکدم در یازده ولایت افغانستان قراردادهای اعمال ۷۳ چکدم امضاء شده است....۸

د اوبو او انرژي وزارت د پروژو د پلي کولو په موخه د ملي پراختیا شرکت له مسؤلینو سره د هغې ناسته ترسره شوه....۱۱

د مقالو برخه..۱۷

٥٤..Officials from three commercial companies expressed their willingness to

٥٦..In Logar Province, Seven Check Dam Project, Worth Nearly 17 Million Afghanis

د امتیاز خاوند: د اوبو او انرژي وزارت

مسؤول مدیر: خواجه فقیر محمد " صدیقي "

کتنپلاوی:

قاري محمد عبدالعزیز "عزیز"

الحاج غلام جیلاني "حق پرست"

انجنیر عزیزالرحمن "عزیز"

برکت الله " آریوبي "

انجنیر همت الله "امین زی"

سموونکی: بازمحمد " درمل "

مترجم : فهیم " صمیم "

راپور تران: نعمت الله " اخلاقي" او اسدالله "ایوبي"

عکس اخستونکی: محمد حکیم "فیض"

ډیزاینر: سید مصور " سادات "

وېشونکی: سیدعادل "سادات"

درک: د دارالامان عمومي سرک ، سناتوریم ، کابل - افغانستان

mew.gov.af

ایمیل پته: chiefofstaff@mew.gov.af
info@mew.gov.af

د اړیکو شمېرې: ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸ / ۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸

درنو لوستوونکو!

د « اوبهٔ او انرژي » مجلې او میاشتنۍ جریدې د سافټ موندلو لپاره کولای شئ، ددې اداري ویب سایټ ته مراجعه وکړئ.

یادونه: کومې مقالې چې په" اوبهٔ او انرژي" مجله کې خپرېږي، پهٔ لیکوالانو پورې اړه لري؛ هر لیکوال ته بویه چې د خپلې لیکنې دفاع پخپله وکړي.

د مجلې او لیکوال د نوم پهٔ یادولوسره هر چاته د مأخذ پهٔ توګه د استفادې اجازه ده.

ســــــرمقاله

د افغانستان په هکله د دوحې غونډه چې د روان زېږديز کال د فبروري د میاشتې په ۱۹-۱۸ د ملګرو ملتونو د سرمنشي او يو شمېر هېوادونو د استازو په ګډون دايره شوه، چې له کومې ګټورې پايلې پرته پای ته ورسېده.

دا غونډه ځکه بې له کومې مثبتې پايلې پای ته ورسېده چې د غونډې له تدوير څخه ډېر وړاندې د افغانستان د اسلامي امارت مسؤلينو له ملګرو ملتونو څخه د غونډې د اجنډا په هکله معلومات غوښتل او هم يې دا شرط ايښی وو چې د افغانستان د اسلامي امارت پلاوی بايد د افغانستان د يواځني استازي پلاوي په حيث وبلل شي، بل چاته بايد د افغانستان د استازي په حيث بلنه ورنکړل شي. په دې مانا چې د افغانستان د خلکو او حکومت استازيتوب د يوه حاکم نظام په حيث يوازې د افغانستان د اسلامي امارت مسؤلين کولای شي او دا د دوی حق هم دی. خو دا چې ملګري ملتونه آن له ۱۹۷۹ م کال څخه را پدېخوا تر نن پورې د افغانستان په هکله پرله پسې خپلې ناکامه تجربې تکراروي چې د افغانستان په هکله دوی زياتره وخت د مسؤلو او ذيدخلو جهتونو پر ځای له بې صلاحيته او غير ذيدخله خواو سره تماسونه او ناستې کوي، نو نتيجه يې هم طبعاً بې ګټې وي چې د جنيوا مذاکرات او بن کنفرانسونه زمونږ د ادعا ښه ثبوت دی.

لمړی خو که چېرې د ملګرو ملتونو تاريخ ته نظر واچوو نو د دغې ادارې زياتره کړه، وړه د نړۍ د سترو نظامي او اقتصادي ځواکونو د ګټو پر محور باندې را څرخېږي، يعنې دغه اداره تل د سترو ځواکونو د فرمايشونو پوره کولو په چوپړ کې ده، څه چې د دغو ځواکونو خوښه او غوښتنه وي، د ملګرو ملتونو اداره يې په پټو سترګو په منلو او عملي کولو مکلفه ده، دلته تل د زبرځواکونو دهرې سياسي، نظامي او اقتصادي ګټې خيال ساتل شوی دی، د غريب او کمزوري هېواد غږ هېڅکله هم نه ده اورېدل شوی. ملګرو ملتونو په نړۍ کې تل د "يو بام او دوه هواوې" مصداق رول لوبولی دی، چې د ختيځ تيمور تاسيس او د سودان هېواد په دوو برخو وېش له يوې خوا او د افغانستان، عراق، ليبيا، يمن، سوريې او فلسطين په هکله د دغې ادارې غير عادلانه تګلاره له بلې خوا د هيچا له سترګو څخه پټه نه ده. که چېرې ملګري ملتونه په رښتيا هم غواړي چې نړۍ دې د امن کور شي، د نړۍ هر وګړی دې په سوله، سوکالي او آرامي کې ژوند وکړي او د نړۍ شته جنجالونه او ناخوالې دې صفر ته راښکته شي، نو بايد چې موجوده غير عادلانه تګلاره له يوې مخې بدله او په يوه نوي معقول، عادلانه او واقعي بشردوستانه چوکاټ کې خپلې ټولې پاليسۍ عيارې کړي.

را به شو دې ته چې په افغانستان کې خو د اسلامي امارت د دوهم ځل واکمني له پيل څخه هره ورځ د سل ګونو انسانانو د وينې توېدلو لړۍ پای ته ورسېده.

- د ناټو او امريکا د بمباريو، چاپو، وژنو او کورونو او ښارونو ړنګولو ته د پای ټکی کېښودل شو.

- هېواد والو مو چې د مرګ تر سيوري لاندې ژوند کاوو، نن يې سر، مال او آبرو، هرڅه په امن شول، او په بې غمه زړه د خپلواکي په فضا او هر ډول وېرې او ترهې پرته خپل ژوند پرمخ بيايي.

- له ځلورنيمو لسيزو وروسته افغانستان يو داسې حکومت لري چې سل په سلو کې د افغانستان پر ټوله جغرافيه باندې حاکم او د واک او ځواک ټولې نامشروع جزيرې له منځه وړل شوې دي.

- په افغانستان کې د مخدره توکو د کښت، قاچاق، تجارت او اعتياد کچه صفر ته راښکته شوې او د زرګونو معتادينو درملنه شوې او لا هم روانه ده.

خو ملګري ملتونه له پورته مشت نمونه خروار حقايقو څخه سترګې پټوي او د لوی لالا(!) په فرمايش باندې لا هم د ټولشموله حکومت يک نواخته، تکراري او بې خونده سندره تکراروي. د افغانستان ملت او حکومت د دغې ادارې مسؤلانو او د سيمې او نړۍ ټولو حکومتونو او ولسونو ته وايې چې افغانستان نن د تېرې نيمې پېړۍ حکومتونو په پرتله ډېر زيات ټولشموله او عادلانه اسلامي نظام څخه برخمن دي او د هيچا ديکتې، مشورې او وکالت ته اړتيا نلري. د دوحې له غونډې څخه د افغانستان د اسلامي امارت پرېکون او نه ګډون دا ثابته کړه چې افغانستان اوس يو خپلواک حکومت لري چې کولای شي د چا له فشار او مشورې پرته د خپلو ديني او ملي ګټو د خونديتوب په هکله خپلواک تصميم ونيسي او د هيچا مخالفت ته هېڅ ډول اهميت ورنکړي.

دغه راز د افغانستان اسلامي امارت د دې حق او وړتيا لري چې د خپل هېواد او ملت د ديني او ملي ايجاباتو په رڼا کې په کومه غونډه کې ګډون او يا نه ګډون پرېکړه وکړي او د هيچا زور او فشار ته سر ټيټ نکړي، او که څوک د افغانستان په هکله د افغانستان د اسلامي امارت(چې د ټول ولس د ارادې يواځنی ممثل دی) له ګډون او نظر پرته غونډې او کنفرانسونه دايروي نو پايله به يې يواځې د اوبو پرمخ کرښې وي او بس.

د افغانستان اسلامي امارت چې د نړۍ د سترو نظامي ځواکونو زور ته تسليم نه شو، په مېړانه او غيرت يې د هغو په خلاف سنګر ونيو او د سل ګونو زره ځوانانو د پاکو وينو په بيه يې يرغلګرو ته ماتې ورکړه او خپلواکي يې ترلاسه کړه، نو د چا سياسي فشار ته هم هېڅکله د تسليم سر نه ټيټوي او تل به د ملي، سيمه ايزو او نړيوالو مسايلو په وړاندې هغه دريځ نيسي چې د دغه هېواد ديني، ملي او فکري ګټې يې ايجابوي.

ملګري ملتونه او د سيمې او نړۍ حکومتونه بايد هر څه له خپلو عينکو څخه ونه ګوري، بلکې عيني او ځمکني واقعيتونه په لوڅو سترګو وګوري او له افغانانو سره خپلې اړيکې د دغو واقعيتونو په رڼا کې عيارې کړي؛ ځکه نور هغه وخت تېر شوی چې په افغانستان کې به د پرديو په فرمايش حکومتونه جوړېدل او بيا به دغو تش په نوم حکومتونو د خپلو بادارانو هر ډول حکمونه او فرمايشونه په پټو سترګو منل. افغانستان اوس يو خپلواک هېواد دی، خپلواک حکومت لري او حکومت ترشا خپل ملت لري، نو هر چا ته بويه چې د متقابل احترام په چوکاټ کې د افغانستان استقلال، ملي حاکميت او خپلواک دولت او ملت ته درناوی ولري.

د ملګرو ملتونو په شمول هيڅوک بايد د افغانستان په هکله د پخوانيو ناکامو تجربو تکرار ته دوام ورنکړي او د خيال له نيلي څخه راکوز او عيني واقعيتونو ته په درنښت ارزښت او اهميت قائل شي.

ديني موعظه

حسد

ليکوال: مولوي عزيزالله "سهار"

يو له هغو باطني گناهونو او امراضو څخه چې انسان وربانديې اخته کېږي حسد دی، چې پېژندنه، نقصانات، اسباب او علاج يې په لاندې ډول دي.

تعريف(لغوي او اصطلاحي معنی)

حسد په لغت کې گرولو ته ويل کېږي

حاسد هم د حسد په کولو خپل زړه گروي او ځان ته تکليف رسوي.

او امام غزالي رح د حسد اصطلاحي معنی داسې بيان کړې:

کراهة النعمة وحب زوالها عن المنعم عليه. (احياء العلوم۳ ج۱۸۹ ص)

ژباړه او حاصل:

کوم نعمت چې الله پاک ج يو چاته ورکړی وي هغه بد گڼل

او د نعمت له څښتن څخه د نعمت زوال او لرې کېدل خوښول.

يعني الله‌پاک‌ج يو چاته علم يا کوم کمال يا مال يا منصب يا ښايست او داسې نور انعامات ورکړي وي نو حاسد وايي دا نو څه نعمت دی!؟

خو په حقيقت کې پر دې خوشحالېږي،چې دا نعمت ورنه واخيستل شي.

تنبيه:

حسد هغه زهرجنه بيماری ده يواځې دا نه، چې حاسد په مرض اخته وي بلکه له مرض سره سره د حاسد زړه زبېښې او کمزوری کوي، تر دې چې له مرگ سره يې مخامخ کوي او بل چاته يې هيڅ ضرر نشي رسېدلی.

۳- د حسد حکم:

د اسلام په سپېڅلي دين کې حسد حرام بلل شوی.

لکه څرنگه چې په اسلام کې د نورو محرماتو څخه د ځان ساتل فرض گرځول شوي همدا شان له حسد څخه هم د ځان ساتل فرض دي.

۵- د حسد بدي او تاوانونه:

۱- الله‌پاک‌ج په قرآن عظيم الشان کې مسلمان ته د حاسد د شرنه د پنا حکم کوي: ومن شر حاسد اذا حسد.

يعنې اې مسلمانه داسې واوېه چې د الله‌پاک‌ج په وسيله د حسد کوونکي له شر نه پناه غواړم.

يادونه:

الله‌پاک‌ج د فلق په سورت کې مسلمان ته امر کوي چې له شر د ټولو مخلوقاتو څخه پناه وغواړه په ټوله کې بيا درې ډېر ځيزونو له شر څخه:

۱- له شر د تورې شپې چې تيارهٔ شي، ځکه ضرر رسوونکي پکښې پيدا کېږي.

۲- له شر د هغو ښځو چې(د سحر په پار) په غوټو کې پوکي يعني له شر د جادو گرو څخه.

۳- له شر د حسد کوونکي څخه.

۲- همدا شان پيغمبر عليه السلام هم د حسد نه منعه کړې:

لاتحاسدوا ولاتباغضوا ولاتدابرو وکونواعبادالله اخوانا(صحيح بخاري).

ژباړه او حاصل:

تاسو يو له بل سره حسد مه کوئ، بغض مه کوئ او يو بل ته شاوې مه گرځوئ يعني خپلوی مه شکوئ او د الله‌پاک‌ج بندگان شئ د ورونو په شان.

يعنې لکه څرنگه چې الله ج د مسلمانو بندگانو تر منځ نسبت د ورورگلوي راوړي، چې مسلمانان سره ورونه دي له همدې امله مسلمانان هم بايد يو له بله سره د ورونو حيثيت ولري او له حسد،کينې او دښمنی څخه لاس واخلي.

۳- حسد د مسلمان نېکی ختموي:

ايّاکم والحسد فانّ الحسد يأکل الحسنات کما تأکل النار الحطب. (رواه ابو داؤد)

ژباړه او حاصل:

حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايي: ځان وساتئ له حسد څخه ، حسد نيکی داسې خوري او ختموي لکه اور چې وچ لرگي خوري او سوځوي.

يادونه: ددې زماني مسلمانانو نيکی هسې هم لږ وي؛ خو چې څه نا څه ثوابونه يې گټلي وي هغه نو په حسد ختم شي لهذا د حسد څخه د زړه صفا کول يو اهم او ضروري کار دی.

۴- حسد مسلمان د نبي کريم صلى الله عليه وسلم له شفاعت څخه محروموي.

رسول پاک صلى الله عليه وسلم فرمايي: ليس منا ذو حسد ولانميمة ولا کهانة ولا انا منه.   (رواه الطبرانی)

ژباړه او حاصل:

زموږ له ډلې څخه نه دی د حسدڅښتن، شيطانت کوونکی او له غيبو خبرې کوونکی او زه هم له هغه څخه نه يم،

۵- حسد د جهنم سبب گرځي:

ستة يدخلواالنار قبل الحساب بستة، قالوا من هم يا رسول الله؟ قال: الامراء بالجور والعرب بالعصبية والدهاقين بالتکبر والتجار بالخيانةو اهل الرستاق بالجهل والعلماء بالحسد. (رواه الديلمی)

ژباړه او حاصل:

حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي، شپږ کسان دي چې تر حسابه به مخکې جهنم ته ځي د شپږو ګناهونو په وجه، صحابوو (رض) پوښتنه وکړه دا به څوک وي یا رسول الله؟

رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل:

د وخت ظالم امیران به د ظلم په وجه، قومیت پالونکي عرب به د قومیت په وجه، د قوم کبرجن سرداران به د کبر په وجه،خاین تجاران به د خیانت په وجه، ناپوه بانده چیان او کوچیان به د جهل او نا پوهي په وجه او حاسد علماء او ملایان به د حسد په وجه جهنم ته ځي.

یعني هغه علم چې انسان له ګړنګونو را بچ کوي او جنت ته یې رسوي خو چې حسد ورسره ملګری شي بیا هم دغه علم انسان جهنم ته ورغورزوي. العیاذ بالله.

٥- حسد د قتل، غیبت،دروغ او تهمت سبب ګرځي.

دا طبعي خبره ده چې په یو چا دې انعام پېرزو نشي او تر نظر دې بد درغلو نو کوښښ به کوې چې غیبت یې وکړې، دروغ ورپسې وتړې او حتی د مرګ هڅه یې هم وکړې، لکه قابیل چې هابیل د حسد په وجه په قتل ورساوه چې په عین حال کې دواړه د ادم علیه السلام زامن وو.

٦- د حاسد دعا نه قبلېږي.

:ثلاثة لایستجاب دعا هم: آکل الحرام، ومکثرالغیبة ومن کان فی قلبه غل او حسد للمسلمین. (رواه النسائی)

ژباړه او حاصل:

پیغمبر علیه السلام فرمایي، چې د دریو نفرو دعا نه قبلېږي:

حرام خوړونکی، ډېر غیبت کوونکی او هغه څوک چې په زړهٔ کې یې کینه او حسد وي لهٔ مسلمانانو سره.

تنبیه:

دعا چې یو بهترین عبادت دی او د عباداتو اصل دی خو متأسفانه چې د حاسد دعا اللهپاک نه قبلوي.

٧- حسد د ایمان د ضعف سبب ګرځي:

نبي کریم صلی الله علیه والسلام فرمایي:

لایجتمعان فی قلب عبد الایمان والحسد(قرطبی سورة الفلق)

ژباړه او حاصل:

نه یو ځای کېږي د مسلمان په زړهٔ کې ایمان او حسد، یعني د کامل مسلمان په زړهٔ کې حسد نه وي که د یو مسلمان سره حسد ملګری وي نو دا دده د ایمان د ضعف علامه ګڼل کېږي.

د غبطې تعریف:

تمنی الانسان ان یکون له مثل الذی لغیره من غیر ارادة اذهاب مالغیره. (الفروق اللغویة)

ژباړه او حاصل:

یو انسان چې د مثل د یو شي ارزو او امید وکړي کوم چې له بل چا سره وي نه پخپله د هغه شي چې له هغه څخه لرې شي. یعني یو څوک وغواړي چې کاش چې هغه د فلانکي په شان نعمت ماته اللهپاک راکړی وای داسې نه چې د هغه نعمت زوال یې مطلب وي، دا نو جایز او روا بلل شوي.

د حسد او غبطې تر مینځ فرق:

په حسد کې له محسود څخه د نعمت د زوال طمعه وي او په غبطې کې د نعمت د زوال ارزو نه وي.

فایده: غبطه د مؤمن صفت دی او حسد د منافق صفت دی.

حسد له یو چاسره څه وخت په کار دی؟

یو څوک هغه وخت حسد کولای شي او یو نعمت پر چا نه پېرزو کولای شي چې محسود یاکافر وي او یا که مسلمان هم وي؛ خو چې نعمت(مال،کمال، علم .....) د فتنې خورولو، د مسلمانانو تر منځ د اختلاف اچولو او یا چاته د ضرر رسولو لپاره استعمالوي. (احیاءالعلوم۳ ج۱۸۹ ص)

د حسد اسباب(لاملونه):

امام غزالي رح په احیاء العلوم کې د حسد اووه(٧) لاملونه ذکر:

١-- بغض او دښمني:

د دښمن له انتقام څخه چې یو څوک عاجزه شي نو بیا حسد ورسره شروع کړي او د نعمت زوال یې غواړي.

٢- تکبر:

یو څوک چې پر نورو ځان غټ ګڼي نو د بل چا د نعمت د زوال ارزومند وي، او وایي هسې نه چې پر ما ددې نعمت په وجه تکبر وکړي.

٣- د رتبې او منصب محبت:

څوک چې د لوړې مرتبې په فکر کې وي او د یو صفت په وجه د ځان مرتبه لوړه ورته ښکاره شي نو بیا یې دا صفت پر بل نه لورېږي.

٤- بخل او کنجوسي:

یو څوک چې د یو چا د نعمت زوال غواړي نو تر دې له مخه ور څخه د یوه شیز مانع ګرځي.

٥- د مقاصدو فوت کېدل:

یوه مقصد ته چې دوه نفره رسېدل غواړي او یو ورته ورسېږي نو هغه بل یې حاسد ګرځي.

٦- ځان معزز ګڼل:

چاته چې هم ځان عزتمند ښکارېږي نو پر بل یې کوم دا عزاز نعمت نه پېرزو کېږي.

٧- تعجب:

یو څیز ته چې یو څوک حیران شي نو له بله یې د زوال طمعه لري.

تنبیه: حسد ډېر رزیل او بد مرض دی،ځکه چې تر حسد مخکې به انسان پر یوهٔ بل مهلک مرض حتماً اخته وي چې حسد ورڅخه پیداکېږي لکه: بغض،تکبر،حب الرياسة،بخل او داسې نور....

د حسد مراتب

حسد درې مرتبې لري:

۱- د دښمن په بدحالت خوښېدل خو بې اختیاره،

اما د عقل تقاضا دا نه وي ،دا حالت بد ګڼي، انکار ورنه کوي او له دې حالت د اېستلو حلیه جوړوي؛ خو دا قسم حسد عفوه ده ځکه دا بې اختیاره ده.

۲- د دښمن په بد حالت خوښېدل تر دې چې دا خوښي یا په ژبه او یا نورو اندامونو ظاهره شي او دا قسم حسد قطعاً منعه ده.

۳- ددې دوو قسمونو په مابین کې هغه حالت دی چې د دښمن په بد حالت خوښي وي خو نه عقل دا بده ګڼي او نه له دې حالت د اېستلو چل جوړوي خو د حسد له اطاعت ځان بیا ساتي، ددې حالت اظهار په اندامونو نه کوي ، په دې مرتبه کې اختلاف ده خو بیاهم له ګناه څخه خالي نه ده (۱) (احیاء العلوم۳ج ۲۰۰۱ص)

د حسد علاج(درملنه)

امام غزالي رح په احیاء العلوم کښې د حسد د علاج او درملنې دوه طریقې ښودلې:

۱- علمي

۲- عملي

حسد د زړه له سترو مرضونو څخه دی، چې درملنه يې یواځې د نافع علم او عمل په ذریعه کېږي:

د علم په واسطه د حسد درملنه:

حسد په دنیا او اخرت کې د حاسد په ضرر او تاوان تمامېږي، محسود ته يې هېڅ تاوان نه ور ګرځي پرته له ګټې.

کله چې هم یو چاته پر دې ښه پوهه حاصله شي بیا نو د ځان دښمن او د ښمن ملګری نه ګرځي او حسد ورنه خامخا لرې کېږي. [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۶]

اخرت تاوان دی

د دنیا تاوان:

حسد د دنیا ضرر دی، ځکه چې کوم نعمتونه الله پاک محسود ته ورکړي او یا يې مصیبتونه ورنه لرې کړي نو حاسد همېشه پر دې باندې غمجن، دردمند او په عذاب وي .

سره له دې چې په حسد سره خو اللهپاک هغه نعمتونه له محسود څخه نه اخلي. [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۶]

که چېرته د حسد په وجه یو نعمت له یو چا لرې کېدای بیانو له هېڅ مخلوق سره باید یو نعمت نه وای تر دې چې له مسلمان سره به ایمان هم نه وای، ځکه کافران نه غواړي چې څوک دې مسلمان پاتې شي، اللهتعالی فرمايي: ډېر اهل کتاب د حسد له وجې دا خوښوي چې تاسې له ایمانه راګرځېدلي وای او کافران شوي وای. [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۷]

د اخرت تاوان:

حسد د اخرت لپاره ځکه ضرر دی چې د اللهتعالی په قضاء نه رضایت دی یعنې اللهج چې په خپل خفي حکمت سره کوم عدل په خپله باشاهي کې پلې کړی او تقسیم د نعمتونو يې په خپلو بنده ګانو کړی دا نا خوښه ګڼل دي ، چې دا نه رضا بالقضاده او د اللهتعالی عدل او تقسیم د نعمتونو بدګڼل ستر تېری دی په وحدانیت د اللهتعالی او یو قسم اعتراض دی په اللهتعالی باندې چې د ایمان او دین د زیان او تاوان سبب ګرځي. [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۶]

محسود ته په دنیا او اخرت کې د حسد ګټه رسېږي.

د دنیا ګټه:

د حسد ګټه محسود ته په دنیاکې دا دی چې حاسد له محسود سره دښمني کوي نو هر دښمن د خپل دښمن لپاره ښه ورځ نه خوښوي ، پر غم او درد يې خوشالېږي نو کله چې حاسد د حسد په وجه محسود ته هېڅ تاوان او ضرر نشي رسولی نو طبعاً پر دې حاسد خفه او غمجن وي او محسود دا خوښوي چې حاسد دې همداسې غمجن ژوند ترسره کړي چې په دنیا کې ښه ګټه خوشاله ژوند تېرول دی . [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۷]

د آخرت ګټه:

محسود مظلوم ګڼل کېږي په تېره بیا چې د حاسد حسد قول او فعل ته را ووزي لکه حاسد د محسود غیبت او بدي بیانول شروع کړي، چې دا د محسود لپاره یوه تحفه بلل کېږي ځکه پهٔ دې سره د قیامت په ورځ د حاسد نېکی محسود ته ورکول کېږ تر دې چې حاسد مفلس او محروم شي لکه په دنیا کې چې له انعاماتو محروم دی. [أبو حامد الغزالي، إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۷]

د عمل نافع په ذریعه باندې د حسد علاج:

حسد حاسد ته حکم کوي او د حاسد نفس محکوموي پر دې چې د محسود بدي بیان کړي، له محسود سره تکبر وکړي، له محسود څخه د انعاماتو منعه وکړي؛ خو حاسد به ددې مقابله کوي او له تعقله به کار اخلي، که چېرته حسد ورته د محسود د بد بیانولو امر کول؛ نو دی دې د بدو پر ځای د محسود ښهٔوالی او نېکي بیان کړي، کهٔ پر تکبر يې باعث کول؛ نو دی دې لهٔ محسود سر تواضع او عاجزي شروع کړي او کهٔ د انعاماتو د منعه کولو هڅه يې کوله نو دی دې محسود ته انعامات ورکوي.

کله چې حاسد همداسې اعمال په لږ زحمت او تکلف سره تر سره کړي؛ نو د محسود محبت ورسره پیداکېږي او حاسد ته جوتېږي چې محسود له ماسره محبت کوي چې وروسته بیا حاسد له دې نېکي سره عادت شي او د دوی ترمنځ توافق او ملګرتیا پیداشي او د حسد ماده ختمه شي. [أبو حامد الغزالي، (إحياء علوم الدين، ۳/۱۹۹)

کار بخش پاورهاوس و نصب تجهیزات تولید برق پروژه بند شاه و عروس آغاز شد

کار های بخش پاورهاوس و نصب تجهیزات تولید برق پروژه بند شاه و عروس به اثر سعی و تلاش رهبری وزارت آب و انرژی و توجه مقام رهبری امارت اسلامی افغانستان آغاز و طی یک برنامه با حضور محترم انجنیر مجیب الرحمن عمر "آخندزاده" معین آب وزارت آب و انرژی، مولوی صدر اعظم "عثمانی" معین وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، داکتر عبداللطیف "نظری" معین وزارت اقتصاد، مولوی قدرت الله "جمال" معین وزارت صنعت و تجارت، ولسوال شکردره و شماری از مسئولین تخنیکی رسماً افتتاح و آبگیری کامل بند شروع گردید.

محترم معین آب در این برنامه اظهار داشت که تطبیق پروژه های بندهای بزرگ در اولویت کاری امارت اسلامی قرارداشته و ان‌شاءالله در آینده نزدیک بر علاوه بند شاه و عروس کار بند های دیگر نیز آغاز خواهد شد.

قابل ذکر است که تجهیزات مورد ضروت تولید برق بند متذکره به ساحه رسیده است که ان شاءالله در آینده نزدیک کار نصب تجهیزات نیز تکمیل خواهد شد.

پروژه بند شاه و عروس یکی از پروژه های بزرگ وزارت آب و انرژی بوده و دارای ظرفیت تنظیم 30 میلیون متر مکعب آب و ظرفیت تامین حدود 5 میلیون متر مکعب آب آشامیدنی در سال می باشد.

همچنان این بند ظرفیت تولید 1.2 میگاوات برق را دارا بوده و حدود 2700 هکتار زمین زراعتی را تحت آبیاری قرار می دهد

د اوبو او انرژي وزارت د ښاغلي عزيزي د څرگندونو هرکلی کوي

د افغانستان د اسلامي امارت د اوبو او انرژي وزارت د ملي پانگه‌وال ښاغلي مېرويس "عزيزي" د هغو څرگندونو تود هرکلی کوي چې نوموړی غواړي په افغانستان کې د انرژي او ريل پټلۍ په سکتورونو کې تر لس ميلیارده امريکايي ډالرو پورې پانگونه وکړي.

د اوبو او انرژي وزارت د نوموړي دغهٔ هڅواندني احساس ته د درنښت او هرکلي ترڅنگ، بلنه ورکوي چې د دغهٔ وزارت له رهبري او مسئولينو سره له نژدې وگوري او د انرژي په سکتور کې د پانگونې په هکله بحث او د اندونو تبادله وکړي.

د اوبو او انرژي وزارت حاضر دی چې له نوموړي سره د انرژي په سکتور کې د خپلو مهمو پروژو په هکله اړين معلومات شريک کړي.

د اوبو او انرژي وزارت ښاغلي عزيزي او نورو ملي پانگه‌والو ته له خپل طرفه د هر ډول مرستې ډاډ ورکوي.

په خوست ولايت کې د خټکي کلي استنادي دېوال د رغونې چارې د پنځه نيم ميليون افغانيو په ارزښت بشپړې او گټې اخيستنې ته وسپارل شو

د خوست ولايت د صبريو ولسوالي اړوند د خټکي کلي استنادي دېوال د رغونې چارې د پنځه نيم ميليون افغانيو (5500000) په ارزښت بشپړې او د خوست ولايت د شمل- خرم سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم مولوي عبدالقيوم ثابت او ورسره مل تخنيکي ټيم، د اکرو موسسې مسؤلينو او يو شمېر قومي مشرانو او علماوو کرامو په شتون کې گټې اخيستنې ته وسپارل شو.

نوموړی استنادي دېوال 280 متره اوږدوالی لري، چې د جوړېدو چارې يې د اکرو موسسې له لوري، د يو اين ايچ سي آر موسسې په مالي لگښت د شمل خرم سينديزې فرعي حوزې تر څارنې لاندې پر مخ وړل کېدې، چې د چارو په بشپړېدو سره به يې گڼ شمير د استوگنې کورونه، علمي مرکزونه او کرنيزې ځمکې د سيلابونو له گواښ څخه خوندي شي.

کمیته ولایتی انرژی ولایت پروان ایجاد گردید

کمیته ولایتی انرژی ولایت پروان تحت رهبری مقام ولایت مذکور با عضویت ریاست های حوزه فرعی دریایی غوربند چاریکار، اقتصاد، حفاظت از محیط زیست، برشنا، صنعت و تجارت و انکشاف دهات و شورای علما، آمریت تنظیم امور انرژی در سطح زون و شورای جوانان ایجاد گردید.

در نشست ایجاد کمیته مذکور مفتی محمد ادریس انوری معاون والی پروان و انجنیر مجیب الرحمن حبیبی رئیس حوزه فرعی دریایی غوربند چاریکار پیرامون اهمیت ایجاد کمیته مذکور و تولید انرژی از منابع داخلی در این ولایت و جذب سرمایه گذاری خصوصی صحبت های همه جانبه را ارائه نمودند.

همچنین، هیأت اعزامی مرکز نیز پیرامون اهداف ایجاد کمیته مذکور، وظایف و تشکلایت آن و همچنین پیرامون استفاده از منابع موجود مانند باد، آب و آفتاب در تولید انرژی در ولایت پروان معلومات لازم را ارائه نمود.

قابل یادآوری است که هدف از ایجاد کمیته مذکور طرح پالیسی های انرژی در هماهنگی با ادارات ذیربط، رسانیدن انرژی ارزان و دوامدار به ساحات شهری و دهاتی و جذب سرمایه گذاری خصوصی در بخش تولید انرژی در ولایت پروان می باشد.

په میدان وردګو ولایت کې د پنځه چکډمونو د جوړولو چارې د 17 میلیون افغانیو په ارزښت بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې

د میدان وردګو ولایت په نرخ، چک، جلریز، جغتو او سید آباد ولسوالیو کې د پنځه چکډمونو د جوړولو چارې د 17 میلیون افغانیو په ارزښت بشپړې او د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور، د میدان وردګو والي محترم قاري بختیار معاذ، د میدان ښار سینديزې فرعي حوزې رئیس محترم مولوي عبدالصمد حلیم او یو شمیر نورو سیمه ییزو مسئولینو او قومي مشرانو په شتون کې ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې.

ددغو چکډمونو ګټې اخیستنې ته د سپارلو پهٔ مراسمو کې د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور وویل، چې د افغانستان اسلامي امارت د پراختیایي پروژو د پلي کولو په برخه کې له ولس سره کړیو وعدو ته ژمن دی، چې نن یې د ۵ چکډمونو د جوړېدو چارې بشپړې او ګټه اخیستنې ته وسپارل شوې.

د یادونې وړ ده چې نوموړې پروژې د 17 میلیون افغانیو په ارزښت د اوبو او انرژي وزارت په مالي لګښت سره پلي شوې او په راتلونکي کال کې به هم د میدان وردګو ولایت په دریو نورو ولسوالیو کې ورته چکډمونه جوړ شي.

نوموړي چکډمونه د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د پیاوړتیا، د موسمي سیلابونو د کنټرول او د کرنیزو ځمکو د خړوبولو په موخه جوړ شوي دي.

د کمال خان بند د لاندینی برخې کانال د جوړولو چارې د 80 میلیون افغانیو په ارزښت بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې

د کمال خان بند د لاندینی برخې کانال د جوړولو چارې د 80 میلیون افغانیو په ارزښت بشپړې او د نیمروز مرستیال والي محترم حاجي روحاني، د هلمند سینديزې حوزې عمومي رئیس محترم الحاج قاري عبدالهادي هادي، د زرنج سینديزې فرعي حوزې رئیس محترم حاجي ناصر او د نیمروز ولایت د یو شمیر سیمه ییزو مسئولینو په شتون کې پرانیستل شوې.

نوموړی کانال، چې د کمال خان بند اوبه د نیمروز ولایت مرکز زرنج ښار ته لیږدوي، 14 کیلومتره اوږدوالی او 25 متره سور لري، چې چارې یې د افغانستان اسلامي امارت له بودجې څخه د 80 میلیون افغانیو په لګښت د څلورو میاشتو په موده کې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې.د هلمند سینديزې حوزې عمومي رئیس الحاج قاري عبدالهادي هادي د یاد کانال د پرانیستي په مراسمو کې وویل، چې د دغه کانال په پرانېستلو سره به نیمروز ولایت ته اوبه په چټکی سره ورسیږي او د لښکرګاه په کانال کې د نوموړي کانال د اوبو په بهېدلو سره به د نیمروز ولایت د خلکو اړتیاوې پوره شي.

جلسه هفته وار تخنیکی و اداری معینیت انرژی تدویر یافت

این جلسه تحت ریاست محترم قاری محمد عبدالعزیز"عزیز" رئیس عمومی دفتر و وارسی کننده جلسات معینیت انرژی، با حضور روٴسا، مشاورین و مسئولین تخنیکی این معینیت برگزار گردید.

در این جلسه پیرامون چندین موضوع مهم انرژی از قبیل؛ موضوع تسلیمی بند شورابک و هماهنگی با شرکت بدخشان انرژی، حل مشکلات برق ولسوالی های پشتونکوت، بلچراغ و گرزیوان ولایت فاریاب، استراتیژی شبکه توسعه برق کشور و شماری دیگر از موضوعات مرتبط به پروژه های انرژی بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

پس از صحبت ها و تبادل نظر های لازم در مورد موضوعات متذکره تصامیم لازم اتخاذ و برای هماهنگی بیشتر سفارشات لازم به مسئولین ذیربط ارائه گردید.

کار عملي پروژه چکدم برجک نمبر 1 در ولسوالی پغمان ولایت کابل به ارزش بیش از دو(2) میلیون افغاني به زودي آغاز خواهد شد

تیم تخنیکی حوزه فرعی دریایی کابل وسطی پروژه چکدم برجک نمبر 1 در ولسوالی پغمان ولایت کابل را خط اندازی نمودند که کار عملی آن به ارزش بیش از دو(2) میلیون افغانی به منظور تقویت آب های زیرزمینی شهر کابل، جمع آوری آب باران و جلوگیری از تخریب خانه های مسکونی به زودی آغاز خواهد شد.

از میان۱۴۰ پروژه چکدم در یازده ولایت افغانستان قراردادهای اعمار ۷۳ چکدم امضاء شده است

وزارت آب و انرژی جهت مدیریت بحران آب، مدیریت و کنترول سیلابهای موسمی، تقویت منابع آب و کاهش خسارات سیلاب ها و خشکسالی در کشور، ۱۴۰ پروژه چکدم را در یازده ولایت کشور تطبیق می نماید که از جمله آن قراردادهای اعمار ۷۳ چکدم امضاء شده و از میان آنها کار ۷ چکدم تکمیل، کار ۳۳ چکدم جریان دارد و کارهای تدارکاتی ۳۳ پروژه دیگر آن نیز در جریان است که به زودی کارهای عملی آنها آغاز خواهد شد.قابل یادآوری است که براساس حکم مقام محترم ریاست الوزراء امارت اسلامی افغانستان وزارت آب و انرژی در یازده ولایت کشور ۱۴۰ پروژه چکدم را به ارزش ۴۲۰ میلیون افغانی تطبیق می نماید که با تطبیق آنها در قسمت مبارزه با خشکسالی و مدیریت و تقویت منابع آبی کشور نقش ارزنده خواهند داشت.

د افغانستان برېښنا شرکت د اساسنامې د تعدیل په هکله د همغږۍ ناسته ترسره شوه

په دغه ناسته کې، چې د برېښنا شرکت مدیره پلاوي د دایمي غړي محترم مفتي امیر عبدالله جهاند تر مشرۍ لاندې ترسره شوه، د اوبو او انرژي وزارت حقوقي سلاکار محترم سید عطاءالله صدیقي او د افغانستان برېښنا شرکت، مالیې، صنعت او سوداګرۍ او اقتصاد وزارتونو استازو هم ګډون درلود.

د ناستې په بهیر کې په مقدماتي توګه د افغانستان برېښنا شرکت د اساسنامې د تعدیل، د مسودې د څېړلو او د اړینو همغږیو په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه.

د ناستې غړو د نوموړي موضوع د ارزښت په هکله خبرې اترې وکړې او په ګډه سره یې د چارو د پرمخ وړلو په هکله اړین تصمیمونه ونیول.

پروژه حفظ و مراقبت بند سرخاب ولایت لوگر به ارزش بیش از 11 میلیون افغانی افتتاح شد

این پروژه با حضور محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی، محترم مولوی ضیاالرحمن مدنی والی ولایت لوگر، مسئولین بلند رتبه امارت اسلامی، بزرگان قومی و جمعی زیادی از مردم ولایت لوگر افتتاح و کار عملی آن آغاز گردید.

محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی در هنگام افتتاح این پروژه اظهار داشت که بزرگان امارت اسلامی با تعهد کامل و احساس مسئولیت پذیری شبانه روز تلاش می نماید تا هرآنچه را که به ملت وعده می سپارد جامه عمل بپوشاند.

در همین حال محترم شیخ ضیاالرحمن مدنی والی ولایت لوگر در این مراسم از اهمیت بند سرخاب سخن گفته از مردم خواست تا در راستای حفظ و مراقبت بند با وزارت آب و انرژی همکاری نمایند.

ازسوی هم محترم مولوی محمد اسماعیل آخندزاده رئیس حوزه فرعی ولایت لوگر و شماری از بزرگان قومی آن ولایت با اشاره مختصر به پروژه های تحت کار وزارت آب و انرژی در ولایت لوگر از فعالیت های این وزارت اظهار قدردانی کرد.

قابل یادآوری است که بند ذخیروی سرخاب که در ولسوالی محمد آغه ولایت لوگر موقعیت دارد با داشتن 25 متر ارتفاع و 135 متر طول دارای ظرفیت ذخیره 9 میلیون متر مکعب آب بوده و حدود (3000) سه هزار هکتار زمین زراعتی را تحت آبیاری قرار می دهد.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د ملي پراختيا شرکت له عمومي اجرايوي رئيس سره وکتل

د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور د ملي پراختيا شرکت له عمومي اجرايوي رئيس محترم عبدالرحمن عطاش سره وکتل او د يو شمير ملي پروژو د پلي کولو د څرنگوالي په هکله يې بحث او د اندونو تبادله وکړه.

هيله کيږي، چې په نږدې راتلونکي کې د اوبو او انرژي وزارت او د ملي پراختيا شرکت د يو شمير مهمو ملي پروژو د پلي کولو په هکله موافقې ته ورسيږي.

ورکشاپ مشورتی در مورد مشکل کم آبی شهر کابل برگزار شد

در این ورکشاپ که از سوی وزارت آب و انرژی با همکاری مالی مؤسسه یونیسف برگزار شده بود؛ روئسای سکتور آب وزارت آب و انرژی، رئیس برنامه واش مؤسسه یونیسف، مقام ولایت کابل، ریاست های سکتوری کابل (زراعت و مالداری، احیا و انکشاف دهات، حفاظت محیط زیست و آبرسانی شهری) اشتراک داشتند.

روئسای سکتور آب وزارت آب و انرژی و مسئول برنامه واش مؤسسه یونیسف هدف از برگزاری این ورکشاپ مشورتی را نهایی سازی طرح های ارائه شده غرض بهبود مدیریت منابع آبی شهر کابل و تهیه یک پروپوزل جامع به منظور حل مشکلات کم آبی در این شهر خواند. در جریان جلسه محترم انجنیر حبیب الرحمن حقپال رئیس عمومی حوزه دریایی کابل پرزنتیشنی را در مورد وضعیت منابع آب شهر کابل ارائه کرده همچنان اشتراک کنندگان پیرامون موضوع متذکره نظرات خویش را ابراز داشتند.

پس از بحث و تبادل نظر، شریک سازی معلومات و تجارب تخنیکی تصامیم لازم اتخاذ گردید تا طرح ها و پروپوزل های حل مشکلات کم آبی در شهر کابل نهایی و گام های موثر در آینده جهت اقدامات عملی آن برداشته شود.

د نغلو د لس ميگاواټه لمريزې برېښنا پروژې د چارو له بهير څخه څارنه وشوه

د اوبو او انرژي وزارت د څارنې او ارزونې رئيس محترم حافظ محمد کليم منصور او ورسره مل تخنيکي ټيم د کابل ولايت د سروبي په ولسوالي کې د نغلو د لس ميگاواټه لمريزې برېښنا پروژې د چارو له بهير څخه څارنه وکړه.

د نومړي تخنيکي ټيم د ارزونو پر بنسټ د يادې پروژې چارې په معياري او منظمه توگه رواني دي او د چارو د لاغوره پرمخ وړلو او د اړينو همغږيو رامنځته کولو په موخه د پروژې مسئولينو ته اړيني سپارښتنې وشوې.

تیم تخنیکی وزارت آب و انرژی جهت ایجاد هماهنگی در پروژه 100 میگاوات برق سولری ولایت هرات با نماینده گان ادارات ذیربط دیدار نمود

بر اساس پلان پنج ساله وزارت آب و انرژی پروژه 100 میگاوات برق سولری در ولایت هرات تطبیق خواهد شد که جهت ایجاد هماهنگی بیشتر در این پروژه تیم تخنیکی وزارت آب و انرژی با نماینده گان ادارات ذیربط دیدار و پیرامون پروژه متذکره بحث و تبادل نظر نمود.

در این دیدار مولوی سید عبدالسلام مستوفی آغا رئیس عمومی حوزه دریایی هریرود. مرغاب به تیم تخنیکی وعده همکاری همه جانبه را داد و از فعالیت های تیم مذکور نیز سپاسگزاری نمود.

در آخر، تیم تخنیکی و نماینده گان ادارات ذیربط ساحه مورد نظر را مشخص و ارزیابی نموده، سروی ساحوی، اقتصادی، اجتماعی، تخنیکی و تقاضای انرژی برای پروژه مذکور نیز با همکاری ادارات ذیربط که در آن قریه سرخه ولسوالی زنده جان شامل می باشد انجام شد.

سرپرست وزارت آب و انرژی با بزرگان قومی ولسوالی روحانی بابا ولایت پکتیا دیدار کرد

محترم الحاج ملا عداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی با بزرگان قومی ولسوالی روحانی بابا دیدار نموده پیرامون پروژه های آب و برق در ولسوالی متذکره با انها صحبت نمودند.

در این دیدار بزرگان قومی ولسوالی روحانی بابا مشکلات و پیشنهادات خویش را باسرپرست وزارت آب و انرژی شریک نموده خواستار تطبیق پروژه برق رسانی، پروژه اعمار بند گاویان و تطبیق پروژه های چکدم در آن ولسوالی شدند.

سرپرست وزارت آب و انرژی در این دیدار از مجاهدت ها و قهرمانی های مردم ولسوالی یاد شده به نیکی یاد نموده ضمن تشویق آنها به وحدت و همدلی برای آنها اطمینان داد که با توجه به امکانات موجود به پیشنهادات آنها از سوی این وزارت رسیدگی صورت خواهد گرفت.

د اوبو معینیت اونیزه تخنیکي ناسته ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده تر مشري لاندې د اوبو سکتور د رئیسانو او تخنیکي مسؤلینو په ګډون ترسره شوه.

په دغه ناسته کې، د بېلابېلو تخنیکي موضوعاتو لکه د ملي پراختیا شرکت سره د همکاریو او د اوبو معینیت اړوندو ریاستونو د ۱۴۰۳ کال لپاره د کاري پلانونو د جوړولو په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه.

د ناستې په بهیر کې، رئیسانو د نوموړو موضوعاتو په هکله خپل معلومات او اندونه وړاندې کړل او وروسته، د اوبو محترم معین اړوندو مسؤلینو ته د چارو د لا غوره ترسره کولو لپاره اړین هدایات او سپارښتنې وکړې.

په خوست ولایت کې د یو چکډم د جوړېدو چارې د نږدې دوه(2) میلیون افغانیو په ارزښت پیل شوې

د خوست ولایت د تنیو ولسوالۍ اړوند د ترخیلو کلي چکډم د جوړېدو چارې د یو میلیون او نه سوه یو اتیا زره درې سوه شپږ نوي(1981396) افغانیو په ارزښت د یاد ولایت د شمل خرم سینديزې فرعي حوزې رئیس محترم مولوي عبدالقیوم ثابت، د یاد ریاست تخنیکي سلاکار انجنیر مجاهدالله مشفق، یو شمیر سیمه ییزو مسئولینو او د تنیو ولسوالۍ قومي مشرانو په شتون کې پیل شوې.

نوموړی چکډم د اوبو او انرژي وزارت په مالي لګښت د 26 مترو په اوږدوالي، د تهداب په شمول د 6,5 مترو په لوړوالي، په تهداب کې د 4 مترو او په سر کې د 80 سانتي مترو په سور سره د مسید ودانیز شرکت له لوري د دوو میاشتو په موده کې جوړیږي.

په نوموړې پروژې کې لسګونو کاریګرو ته د کار زمینه چمتو کیږي او د چارو په بشپړېدو سره به یې لسګونه جریبه کرنیزې ځمکې د سیلابونو له ګواښ څخه خوندي شي.

د یادونې وړ ده، چې اوسمهال په خوست ولایت کې د څه باندې 16 میلیون افغانیو په ارزښت د 8 چکډمونو د جوړېدو چارې رواني دي او په یاد ولایت کې به د 7 نورو چکډمونو د جوړېدو چارې هم ډیر ژر پیل شي.

سروی تخنیکی شماری از چکدم ها در ولسوالی دشت قلعه ولایت تخار انجام شد

تیم تخنیکی حوزه فرعی دریایی پنج پایینی دشت قلعه سروی تخنیکی شماری از چکدم ها را در ساحه سیلبر کوچی‌های ولسوالی دشت قلعه ولایت تخار انجام داد.

با اعمار این چکدم ها آب های زیرزمینی ساحه متذکره تقویت گردیده و دو صد هکتار زمین للمی نیز آبیاری خواهد شد

د اوبو او انرژي وزارت د پروژو د پلي کولو په موخه د ملي پراختیا شرکت له مسؤلینو سره د همغږۍ ناسته ترسره شوه

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور په یوه ناسته کې په داسې حال کې چې د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده او د دغه وزارت یو شمیر رئیسانو هم ګډون درلود، د ملي پراختیا شرکت له رئیس محترم عبدالرحمن عطاش سره د دغه وزارت د پروژو د پلي کولو په هکله خبرې وکړې.

په دغه ناسته کې، د دغه وزارت د پروژو لکه د ۴۲ بندونو د جوړولو پروژو او په کنړ ولایت کې د ګمبیري د اوبو او برېښنا بند د پلي کولو د څرنګوالي د همغږي په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د پروژو د پلي کولو په برخه کې د دغه وزارت د همکاریو په هکله ډاډ ورکړ او د لا زیاتو همکاریو او د چارو پر چټکتیا باندې ټینګار وکړ.

په ورته مهال، د ملي پراختیا شرکت رئیس هم وویل چې نوموړی شرکت هڅه کوي، چې د بنسټیزو او اړینو پروژو په پلي کولو سره هېواد د ځان بسیاینې په لور وخوځوي.

په پای کې،د اوبو او انرژي وزارت او د نوموړي شرکت ترمنځ د چارو د چټکتیا او لا زیاتو همغږیو د رامنځته کولو په موخه هوکړه وشوه، چې د دواړو لورو له تخنیکي ټیمونو څخه یو ګډ کمېسیون رامنځته شي او د پروژو د چارو په پرمخ وړلو کې په ګډه کار وکړي.

جلسه هفته وار تخنیکی و اداری معینیت انرژی تدویر یافت

این جلسه تحت ریاست محترم قاری محمد عبدالعزیز "عزیز" رئیس عمومی دفتر و وارسی کننده جلسات معینیت انرژی با حضور روئسا، مشاورین و مسئولین تخنیکی این معینیت برگزار شد.

رئیس عمومی دفتر و وارسی کننده جلسات معینیت انرژی در این جلسه با اشاره به اهمیت مسئولیت های سکتور انرژی از فعالیت های این معینیت در بخش های ارتقای ظرفیت منابع بشری و ایجاد اصلاحات لازم به خوبی یاد نموده، تاکید کرد که تلاش ها صورت می گیرد تا تجهیزات مورد نیاز نیز در آینده فراهم گردد.

در ادامه جلسه پیرامون موضوعات مختلف تخنیکی و اداری از قبیل مدیریت و تنظیم امور، استراتیژی توسعه شبکه برق کشور و چگونگی پیشرفت امور تطبیق پروژه 10 میگاوات برق سولری نغلو بحث و تبادل نظر صورت گرفته تصامیم لازم اتخاذ گردید.

د کندز ولایت د چهار درې ولسوالي د عمومي کانال د پروژې د پاکاري چارې د ۷ میلیونه افغانیو په ارزښت پیل شوې

د کندز ولایت د چهار درې ولسوالي د عمومي کانال د پروژې د پاکاري چارې د ۷ میلیونه افغانیو په ارزښت د پنج آمو سیندیزې حوزې عمومي رئیس محترم مولوي عبدالحکیم حاجي حکمت، د ډي اې آی موسسې عمومي رئیس محترم محمد داود امین زي، د چهار درې مرستیال ولسوال محترم هجرت الله خبیب او یو شمېر نورو سیمه ییزو مسؤلینو او قومي مشرانو په شتون کې پیل شوې.

ښاغلي حاجي حکمت د دغې پروژې په پرانیست غونډه کې د هغې په هکله بشپړ معلومات وړاندې کړل او زیاته یې کړه، چې په دغه پروژه کې تر ۴۰۰ زیاتو کسانو ته د کار زمینه برابره شوې ده او ټینګار یې وکړ، چې چارې یې باید په ټاکلي وخت سره پای ته ورسیږي.

د یادونې وړ ده، چې د نوموړې پروژې چارې د ډي اې آی موسسې په مالي ملاتړ د ۷ کیلو مترو په اوږدوالي سره ترسره کېږي.

د غوربند چاریکار سیندیزې فرعي حوزې او په پروان ولایت کې د عزیزي بانک څانګې ترمنځ د همکارۍ هوکړه لیک لاسلیک شو

یاد هوکړه لیک د غوربند چاریکار سیندیزې فرعي حوزې رئیس انجنیر مجیب الرحمن حبیبي او په پروان ولایت کې د عزیزي بانک څانګې د استازي ترمنځ د پیسو راټولولو په برخه کې د روڼتیا او اسانتیاوو رامنځته کولو لپاره د اوبو ګټه اخیستونکو ټولنو ته د بانکي حسابونو د جوړولو په موخه لاسلیک شو.

د غوربند چاریکار سیندیزې فرعي حوزې رئیس انجنیر مجیب الرحمن حبیبي وویل، چې نوموړې حوزه له خپلو ټولو امکاناتو څخه په ګټې اخیستنې سره هڅه کوي ترڅو د اوبو ګټه اخیستونکو ټولنو ته کاري اسانتیاوې رامنځته کړي.

د اوبو او انرژۍ وزارت د انرژۍ معین همکارانو ته ور وپېژندل شو او په دغه معینیت کې یې رسماً خپله دنده پیل کړه

محترم مولوي حمدالله زاهد چې تر دې مخکې یې په مالیې وزارت کې د اداري معین په توګه دنده ترسره کوله، د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله د حکم پر بنسټ د اوبو او انرژۍ وزارت د انرژۍ معین په توګه ټاکل شوی او په یوې ناستې کې د اوبو او انرژۍ سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور له لوري همکارانو ته ور وپېژندل شو.

د اوبو او انرژۍ سرپرست وزیر د انرژۍ معین د ور پېژندلو پر مهال د دغه سکتور ارزښت ته په اشارې سره یادونه وکړه، چې په هېواد کې د انرژۍ سکتور د پراختیا لپاره ډېرې هڅې ترسره شوې او له نیکه مرغه د دغو هڅو له کبله د نوموړي معینیت چارې سمبال شوې او د برېښنا انرژۍ د تولید او پراختیا لپاره هم ارزښتناکې کړنې ترسره شوې دي.

ښاغلي منصور زیاته کړه، تمه ده چې له دې وروسته د معین صاحب په شتون کې چې یو رښتینی، وړ او با اخلاص کس دی، د انرژۍ سکتور د پراختیا په برخه کې لا اغېزمن ګامونه پورته شي.

په ورته مهال، د چارو اداري عمومي ریاست مالي او اداري مرستیال محترم مولوي محمد صابر معتصم باالله د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله د حکم د لوستلو ترڅنګ، د افغانستان د اسلامي امارت په اډانه کې د انرژۍ د نوي معین کړنې وستایلې او هغوی ته یې د افغانستان د خلکو لپاره د خدمت ترسره کولو په برخه کې د لا زیاتو توفیقاتو غوښتنه وکړه.

همدغه راز، د اوبو او انرژۍ وزارت د انرژۍ نوی معین محترم مولوي حمدالله زاهد هم په دغه ناسته کې وویل، چې مقام او دنده یو ویاړ نه بلکې یو درووند مسؤلیت دی، چې مونږ د هغه په واسطه آزمایل کېږو. هغه ټینګار وکړ، چې اوسمهال مونږ ټول په الهي آزموینه کې یو، او په دغه ډګر کې له یوې خوا د خدای(ج) په وړاندې مسؤل یو او له بلې خوا د افغانستان ملت هم پر مونږ باندې حق لري چې هغوی ته په رښتینې توګه خدمت وکړو.

غونډه د پایدارې انرژۍ د عمومي رئیس محترم مولوي عزیزالله سهار له خوا په دعا سره پای ته ورسېده.

نشستی به منظور رسمی سازی سیستم میراب ها در ولسوالی امام صاحب ولایت کندز برگزار گردید

این نشست با حضور الحاج مولوی عبدالحکیم حاجی حکمت رئیس عمومی حوزه دریایی پنج آمو، مولوی عبدالغفور شهیدزی رئیس مقام ولایت کندز، مولوی گل محمد الیاس ولسوال ولسوالی امام صاحب ولایت کندز و شماری دیگر از مسئولین محلی و دهاقین برگزار گردید.

در این نشست، رئیس عمومی حوزه دریایی پنج آمو رسمی سازی سیستم میراب ها بر اساس طرزالعمل وزارت آب و انرژی را در حل و فصل منازعات آبی یک گام موثر خوانده، از همه دهاقین درخواست نمود که در فضای اخوت و همدلی با همدیگر همکاری نمایند

د پکتیا ولایت کروندګرو ته د ځمکې لاندې اوبو له سرچینو څخه د عادلانه او اغیزمنې ګټې اخیستنې په هکله سمینار دایر شو

دغه سمینار د پکتیا ولایت د سینډیزې فرعي حوزې او ولایتي کمیټې له لوري د پکتیا مرستیال والي الحاج شیخ انعام الله صلاح الدین، د پکتیا ولایت د سینډیزې فرعي حوزې رئیس الحاج مولوي محمد کریم فاتح، سیمه ییزو مسؤلینو، قومي مشرانو او ګن شمیر کروندګرو په شتون کې ترسره شو او د اوبو سرچینو د ساتنې، اغیزمنې ګټې اخیستنې، د اوبو د مدیریت، وچکالي، د اوبو لګولو د نویو سیستمونو، د کرنیزو نباتاتو او بوټو د کرکیلې او د اوبو د اړتیاوو په هکله پریزنټیشنونه وړاندې شول.

په یاد سمینار کې د پکتیا سینډیزې فرعي حوزې رئیس الحاج مولوي محمد کریم فاتح د اوبو سرچینو د ساتنې، سمې ګټې اخیستنې او د اوبو د بې ځایه مصرف د مخنیوي په هکله وینا وکړه او له کروندګرو څخه یې د اوبو د لا غوره مدیریت په برخه کې د همکارۍ غوښتنه وکړه.

سرپرست وزارت آب و انرژی با والی ولایت نیمروز دیدار کرد

محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی در دفتر کار خویش با محترم شیخ محمد قاسم خالد والی ولایت نیمروز دیدار نموده پیرامون پروژه های آب و انرژی در آن ولایت صحبت نمودند.

در این دیدار والی ولایت نیمروز از کارکردهای این وزارت اظهار قدردانی نموده راه اندازی و تطبیق پروژه های چکدم در ولایات مختلف کشور را یک گام مثبت در راستای مدیریت آب و تقویت منابع آبهای زیرزمینی خواند. وی همچنان در این دیدار به مشکلات مردم نیمروز در راستای پروژه های آب و برق اشاره نموده از مقام رهبری وزارت خواستار همکاری گردید.

سرپرست وزارت آب و انرژی به والی ولایت نیمروز اطمینان داد که با توجه به امکانات موجود به مشکلات آنها رسیدگی خواهد شد.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د هېواد د نوموتي قاري مرحوم برکت الله سلیم له کورنی سره غمرازي وکړه

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور د هېواد د نوموتي قاري مرحوم برکت الله سلیم د وفات له کبله د هغه له کورنی سره د خواخوږي څرګندولو په موخه د هغه کور ته ولاړ او دده مشر ورور او خپلوانو ته یې د تسلیت مراتب وړاندې کړل.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د مرحوم قاري برکت الله سلیم له خدمتونو څخه ستاینه وکړه او د هغه مړینه یې د هېواد لپاره یوه ستره ضایعه وبلله او زیاته یې کړه، چې دا تشه به ژر ډکه نشي.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د لوی خدای(ج) له درباره څخه مرحوم قاري برکت الله سلیم ته د فردوس جنت او کورنی ته یې د جمیل صبر، جزیل اجر او نعم البدل غوښتنه وکړه.

د لوګر ولایت د سرخاب بند د ساتنې او مراقبت پروژې چارې شاوخوا دیرش(30) سلنه بشپړې شوي دي

د لوګر ولایت د سرخاب بند د ساتنې او مراقبت پروژې چارې شاوخوا دیرش(30) سلنه بشپړې شوي دي او اوسمهال یې چارې جریان لري.

د نوموړې پروژې چارې په 1402/09/25 پیل شوې او په 1403/02/25 به ګټې اخیستنې ته وسپارل شي.

پکتیکا ولایت کې د ترخه چکډم د جوړولو قراردادي شرکتونو ته ساحه وسپارل شوه او ورته د کار د پیل مکتوب ورکړل شو

د ګومل سیندیزې فرعي حوزې مسؤلینو د پکتیکا ولایت د یوسف خېلو ولسوالي د خیربین کلي د ترخه چکډم د جوړولو قراردادي شرکتونو ته ساحه وسپارله او د کار د پیل مکتوب یې ورکړ.

د نوموړي چکډم د جوړولو قرارداد د اڅکزي او حمیدي ودانیزو شرکتونو سره د څه باندې پنځه میلیونه افغانیو په ارزښت لاسلیک شوی او اړوندو مسؤلینو ته د کار د پرمخ وړلو په موخه اړینې لارښوونې وشوې.

از نحوه مصرف آب‌های زیرزمینی در ولایت پروان نظارت صورت گرفت

مسئولین حوزه فرعی دریایی غوربند-چاریکار از نحوه مصرف آب‌های زیرزمینی در ولسوالی بگرام ولایت پروان جهت تنظیم بهتر آب نظارت نمودند و به مصرف کنندگان آن جهت تنظیم و استفاده بهتر از آب هدایات لازم را داد.

همچنان، مسئولین حوزه متذکره در ولسوالی مذکور از حفر خود سرانه چندین حلقه چاه جلوگیری نمودند.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د پکتیکا له والي سره وکتل

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور د خپل کار په دفتر کې د پکتیکا له والي محترم مولوي فیض الله جمال حقاني سره وکتل او په هغه ولایت کې د اوبو او انرژي پروژو په هکله یې خبرې وکړې.

په دغه لیدنه کې، د پکتیکا والي د اوبو او انرژي په برخه کې د هغه ولایت د خلکو ستونزې د اوبو او انرژي له سرپرست وزیر سره شریکې کړې او په دې برخه کې یې د وزارت د رهبري مقام د پاملرنې غوښتنه یې وکړه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د پکتیکا ولایت د خلکو د محرومیت په تائید سره د هغه ولایت والي ته ډاډ ورکړ، چې د شته امکاناتو په پام کې نیولو سره به د دغه وزارت له لوري اړینې هلې ځلې ترسره شي، ترڅو د نوموړي ولایت د خلکو ستونزو ته رسیدگي وشي.

معین آب وزارت آب و انرژی از پروژه اضطراری دکه های گبیونی تحکیمات سواحل دریای آمو در ولایت کندز بازدید کرد

محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده، معین آب وزارت آب و انرژی همراه با شماری از روئسای مرکزی این معینیت و محترم مولوی سید غلام مشوانی، رئیس تحکیمات سواحل دریای آمو از پروژه اضطراری دکه‌های گبیونی در قریه نجم الدین برزنگی در ولسوالی امام صاحب ولایت کندز بازدید کرد.

معین محترم آب حین بازدید از امور این پروژه به مسئولین ذیربط جهت پیشبرد بهتر و تسریع آن هدایات و سفارشات لازم را داد و افزود که به هدف کاهش تخریب خسارات دریای آمو باید مسیر آب به مسیر اصلی آن بازگردانده شود.

همچنان معین محترم آب در سفر خویش به ولایت کندز از شرکت تولیدی سپین زر بازدید کرد و از سوی مسئولین شرکت متذکره برای شان در مورد این شرکت معلومات همه جانبه ارائه گردید.

پروژه اعمار چکدم غوند میله در ولایت خوست به ارزش نزدیک به دونیم میلیون افغانی آغاز شد

پروژه اعمار چکدم غوند میله در مربوطات ولسوالی باک ولایت خوست به ارزش دو میلیون و چهار صدو نودو چهار هزار(2494000) افغانی با حضور محترم مولوی عبدالقیوم ثابت، رئیس حوزه فرعی دریایی شمل- خرم، محترم مولوی نقیب الله تحسینی، ولسوال باک و شماری دیگر از مسئولین محلی و متنفذین قومی آغاز گردید.

رئیس حوزه فرعی دریایی شمل- خرم در مراسم افتتاح کار این چکدم پیرامون اهمیت آن صحبت نمود و افزود که این چکدم با طول 30 متر و ارتفاع 6 متر اعمار می‌گردد.

آقای ثابت همچنان از مسئولین شرکت قراردادی این پروژه خواست که کار آن را با بهترین کیفیت و وقت معین به انجام برسانند.

با تکمیل شدن کار این پروژه، 10 هزار متر مکعب آب ذخیره و سالانه در حدود 25 هزار متر مکعب آب در ذخیره آب‌های زیرزمینی اضافه خواهدشد و شمار زیادی از زمین های زراعتی از تخریب سیلاب ها محفوظ خواهند شد.

کار این پروژه با هزینه وزارت آب و انرژی از سوی یک شرکت داخلی به پیشبرده می‌شود که در آن برای ده‌ها تن زمینه کار مهیا گردیده است.

د لاندنې هریرود سیندیزې فرعي حوزې رئیس د چینا- افغانستان د کانونو را ایستلو او پروسس شرکت له مسؤلینو سره وکتل

د لاندنې هریرود سیندیزې فرعي حوزې رئیس محترم مفتي سردار ولي مزمل د چینا- افغانستان د کانونو را ایستلو او پروسس شرکت له مسؤلینو سره وکتل او د دغه شرکت د اړتیا وړ اوبو د برابرولو په هکله بحث او د اندونو تبادله وکړه.

په دغه لیدنه کې، ښاغلي مزمل د نوموړي شرکت مسؤلینو ته د دوی د اړتیا وړ اوبو د برابرولو په برخه کې د هر راز همکاري ډاډ ورکړ.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د فراه له والي سره د هغه ولايت د پروژو په هکله خبرې وکړې

د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور د خپل کار په دفتر کې د فراه له والي محترم مولوي غوث الدين "رهبر" سره وکتل.

په دغه ليدنه کې، د فراه ولايت د بخش آباد بند پروژې د پرمختگ او په هغه ولايت کې د اوبو او انرژي د يو شمېر نورو پروژو په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه.د فراه والي د هغه ولايت د خلکو ستونزې او وړانديزونه د اوبو او انرژي وزارت د رهبري مقام سره شريک کړل او په هغه ولايت کې د اوبو او انرژي پروژو د پلي کولو غوښتنه يې وکړه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د فراه والي ته ډاډ ورکړ، چې د بخش آباد بند پروژه تل د دغه وزارت په کاري لومړيتوبونو کې ځاي درلودلى او همدارنگه د ۱۲ ميگاواټه په وړتيا د لمريزې برېښنا د توليد پروژه چې شپږ ميگاواټه يې د مرکز او پاتې نور يې د سرحدي ولسواليو لپاره په پام کې نيول شوې ده په راتلونکي کې به د شبکې له پراختيا سره پلي شي.

د اوبو معينيت اونيزه تخنيکي ناسته ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معين محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده تر مشرۍ لاندې د رئيسانو او ياد معينيت د يو شمير نورو تخنيکي مسؤلينو په گډون ترسره شوه.

په دې ناسته کې د دوو مهمو موضوعاتو لکه ددغه وزارت د ۱۴۰۳ مالي کال په پلان کې د ۴۲ سترو بندونو په مجموعه کې د کندهار ولايت د لوره ارغستان او د غزني ولايت د سلطان بندونو شاملولو او د افغانستان اسلامي امارت د اقتصادي کميسيون د مصوبې پر بنسټ د اوبو تاسيساتو د حريمونو د اجاره ورکولو د څرنگوالي په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه او اړين تصميمونه ونيول شول.

لغمان ولايت ته د نهر شاهي كانال د سروې، ساحوي آزموينو او له سيمې څخه د بېلگې اخيستنې په موخه تخنيکي ټيم لېږل شوی دی

د اوبو او انرژي وزارت تخنيکي ټيم لغمان ولايت ته د نهر شاهي کانال د سروې، ساحوي آزموينو او له سيمې څخه د بېلگې اخيستنې په موخه لېږل شوی دی.

د وزارت تخنيکی ټيم به د نوموړې کانال له سيمې څخه بېلگې د حجمي وزن او طبيعي رطوبت د معلومولو لپاره لابراتوار ته راوړي.

پروژه چکدم پنه ولايت غزنی به زودی به بهره برداری سپرده خواهد شد

کار ساختمانی پروژه چکدم پنه ولايت غزنی 95 درصد پيش‌رفته و به زودی به بهره برداری سپرده خواهد شد.با به بهره سپردن چکدم متذکره آب‌های زير زمينی تغذيه و همچنين از تخريب سيلاب‌ها جلوگيری خواهد شد.

شايان ذکر است که در اين پروژه به شماری زيادی از مردم محل زمينه کار مساعد شده است.

بغلان ولايت کې د دوو چکډمونو تخنيکي سروې ترسره شوه

د بغلان سينديزې فرعي حوزې مسؤلينو د بغلان ولايت د مرکز پلخمري اړوند د دامن تاوې او گدچينې سيمو کې د دوو چکډمونو تخنيکي سروې ترسره کړه.

په نوموړو سيمو کې د نوموړو چکډمونو په جوړېدو سره به د ځمکي لاندې اوبه پياوړې او کرنيزې ځمکې به د سيلابونو له ويجاړيو څخه خوندي شي.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د حضرت عمر فاروق رضی الله عنه له دارالایتام څخه د فارغ شوو حافظانو په فراغت غونډه کې ګډون وکړ

اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور تېره ورځ د میدان وردګو ولایت د سیدآباد والسوالۍ تنګي درې د حضرت عمر فاروق رضی الله عنه دارالایتام څخه د فارغ شوو حافظانو د دستاربندۍ په مناسبت هغه غونډه کې ګډون وکړ چې د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده، د میدان ورګو والي قاري بختیار معاذ او ګڼ شمېر قومي مخورو، علمي او جهادي شخصیتونو او د سیمې اوسیدونکو پکې برخه اخیستې وه

.دا چې په نوموړي دارالایتام کې په سلګونو تنه یتیمان په عصري او دیني زده کړو بوخت دي، تېره ورځ د حافظانو فراغت غونډه ترسره شوه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د حافظانو کورنیو ته د مبارکۍ تر څنګ د یتیمانو پالنه خپله دیني او ملي وجیبه وبلله او ټینګار یې وکړ چې په نوموړې برخه کې به هر اړخیزه مرسته کوي او د یتیمانو پالنه یې د ټولنې د هر فرد مسؤلیت وباله.

دا چې د نوموړي دالایتام رغنیزې چارې د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم الحاج انجنیر مجیب الرحمن عمر آخندزاده په مالي ملاتړ پیل شوې وې؛ د جومات، کمپیوټر لب او د دارالایتام ودانۍ په شمول بشپړې او ګټه اخیستنې ته وسپارل شو.

د هندي «شنکرانارایانا» شرکتونو د ډلې استازو د اوبو له معین سره په لیدنه کې د اوبو په پروژو کې پانګونې ته لېوالتیا وښوده

د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده د هندي «شنکرانارایانا» شرکتونو د ډلې له استازو سره لیدنه وکړه او د اوبو په پروژو کې د پانګونې په هکله بحث او د اندونو تبادله وکړه.

په دغه لیدنه کې، د نوموړو شرکتونو د ډلې استازو په افغانستان کې د خپلې پانګونې لېوالتیا په ځانګړې توګه د اوبو د پروژو د پلي کولو په برخه کې څرګنده کړه.

د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین د هغوی لېوالتیا وستایله او ویې ویل چې اوسمهال په افغانستان له هره پلوه د پانګونې لپاره زمینه چمتو ده او د اوبو او انرژي وزارت رهبري د هر اړخیزې همکارۍ ترڅنګ، د دغه وزارت په پروژو کې د پانګونې هرکلی کوي.

په پای کې، دواړو لورو پر لازیاتو همغږیو او د ګډو همکاریو د چارو په ترسره کولو باندې ټینګار وکړ.

امتحان نصاب تعلیمی دعوت و ارشاد در وزارت آب و انرژی اخذ گردید

این امتحان از سوی ریاست دعوت و ارشاد با حضور محترم مولوی گل رحمن عارف رئیس دعوت و ارشاد وزارت آب و انرژی، محترم مولوی محمد یحیی عارف نماینده وزارت امر به معروف و نهی از منکر با اشتراک صدها تن کارمندان وزارت آب و انرژی در تالار عمومی کنفرانس های این وزارت اخذ گردید.

محترم مولوی محمد یحیی عارف در هنگام برگزاری این امتحان کارمندان این وزارت را به اطاعت از امرا و اشتراک در برنامه های آموزشی اسلامی تشویق نموده برگزاری این امتحان را نیز در راستای یادگیری بیشتر موثر خواند.قابل یادآوری است که دروس نصاب تعلیمی ریاست دعوت و ارشاد پیش از این به صورت روزانه بعد از نماز ظهر در مسجد شریف وزارت توسط مبلغین ریاست دعوت و ارشاد وزارت آب و انرژی ارائه شده بود.

کابل ښار کې د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د تغذیې په موخه څه باندې ۱۲۰۰ کرې جذبې څاګانې کېندل شوې دي

د اوبو او انرژي وزارت مسؤلینو د کابل ښار په بېلابېلو سیمو کې د اوبو په کاروونکو او سترو ګټو اخیستونکو باندې په ۱۴۰۲ کال کې ۱۲۲۰ کرۍ جذبې څاګانې د کابل ښار د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د تغذیې په موخه کېندلې دي.

نوموړې څاګانې د موسمي بارانونو د اورېدلو په صورت کې په یو کال کې نهه اویا زره، یو سلو اووه اویا اعشاریه نهه سوه پنځه شپېته(79177،965) متر مکعب اوبو د ذخیره کولو وړتیا لري، چې د ځمکې لاندې پوړونو کې به زیرمه شي.

نحمده و نصلی علی رسوله الکریم. امابعد

بسم الله الرحمن الرحیم

لیکوال: دوکتور فاروق اعظم

أَلَّذینَ آمَنُوا یُقاتِلُونَ فی سَبیلِ اللهِ، وَ الَّذینَ کَفَرُوا یُقاتِلُونَ فی سَبیلِ الطّاغُوتِ؛ فَقاتِلُوا أَوْلِیاءَ الشَّیْطانِ إِنَّ کَیْدَ الشَّیْطانِ کانَ ضَعیفاً – صدق الله العظیم

مجاهدینو څنګه سور لښکر مات کړ؟

نن د دلوې ۲۶ یا د فبرورې ۱۵، په افغانستان کې د شوروي سرهٔ فوځ د ماتې ورځ ده. پوره ۳۵ کاله مخکې په همدې ورځ د شوروي سُور لښکر وروستی عسکر له افغانستانه ووت او جنرال گروموف د حیرتان پر پُله شوروي ته د اوښتلو په وخت کې افغانستان ته مخ را واړاوه او ویې ویل: «نن زموږ نظامي حضور په افغانستان کې ختم سو او وروستی عسکر مو له دې هېواده ووت. موږ ولاړو، بیا نه راځو؛ خو دا خاوره به لس کاله د خپل بچیانو سره جنګیږي». رشتیا هم، ۳۵ میلیونه ماینونه دوی د افغانستان په لارو، کروندو او باغونو کې کرلي وه، چې تر اوسه زموږ پر خلکو چوې او کوم اور چې دوی بل کړی و، ډېر کلونه بلېدهٔ چې تر اوسه یې لا تریخ دود نه دی ورک.

خلقیان او پرچمیان چې په کمونستانو مشهور وه، اسلامي ضد مفکوره او بېحده ظلمونه چې په میلیونونه انسانان یې تعذیب، ورک، مړه او بې کوره کړل، له یوې خوا، او له بلې خوا د اسلام او حب الوطن په جذبه، زموږ د مجاهد ملت مقاومت او مؤثر گوریلایي تاکتیکونه، د افغانستان جغرافیایي جوړښت، د جهاد پراخ ولسي ملاتړ، او ورسره د شورویانو غلطه جنګي ستراتېژي، پر روسانو نړیوال فشار او د مجاهدینو سره بهرنۍ مرستې، دا ټول د شوروي او کمونسټ حکومت په ماته کې مؤثر وه.

د کمونستانو بېدیني، ډېر ظلم او پر پردو تکیه، بېرحمه سیاسي تصفیې او دکتاتوري نظام، ددوی د حکومت او ملت ترمنځ فاصله ورځ په ورځ ډېروله. مثلاً، بي بي سي اورېدل لوی جرم و. زما سره د نورمحمد تره‌کي او حفیظ الله امین په وخت کې په ده مزنګ او پلچرخي کې ډېر کسان د بي بي سي د اورېدو په جرم بندیان وه. زموږ د اتاق د ضابط ظاهر دوه ملګري یې په همدې جرم چې بي بي سي یې اورېدلی وه، تر وهلو لاندې مړه کړل او خپله ضابط صاحب یې دومره وهلی و، چې لیونی کړی یې و. هغه بي بي سي نه وه اورېدلې؛ خو هغه په دې جرم دومره تعذیب سو او له نیکه‌مرغه ژوندی پاته سو، چې ددهٔ هغه نورو دوو ملګرو ددهٔ په دفتر کې چې دی نه و، د بي بي سي خبرې کړې وې. همدا راز د خلقیانو بې له مناسب پلان او لازمي تیاري څخه په عجله له نورو را کاپي سوی ټولنیز او اقتصادي ریفورمونو عملي کولو په ولس کې ټولنیز تشنج راوست او په هېواد کې هغه اقتصادي روند چې د داؤدخان په وخت کې څه رونق موندلی و، په شا وتمباوه ولس عکس العمل وښود او مقاومت یې وکړ. حکومت بې له دې چې د ولس خوابدي جدي ونیسي، هغه یې عادي موضوع بلل او زور یې کاوه. چې څومره حکومت زور کاوه هغومره د ولس مقاومت زور اخیست. دغو فشارونو د حاکم خلق کمونست ګوند په منځ کې چې وروسته یې پرځان د وطن ګوند نوم کښېښود، موجود درزونه نور هم ډېر کړل. دوی خپل د ناکامیو پړه پر یو بل اچول، یو بل یې بندیان او مړه کړل؛ څو په نتیجه کې ټول، روس او داخلي ملګري یې د مجاهدینو په وړاندې ناکام سول.

مجاهدینو ته اول سر نړیوال ملاتړ نه و حاصل؛ خو کله چې غربي نړۍ پوه سوه، چې افغانان د کمونست حکومت او شوروي سرهٔ لښکر خلاف مؤثره مقابله کوي، بیا یې کرار کرار او په تدریج مرسته ورسره پیل کړه، په تدریج څکه چې امریکا نه غوښته شوروي یو دم ډېر تر فشار لاندې راسي، هسې نه شدید عکس العمل وښیي او امریکا ته بل ځای سرخوږی جوړ کړي. که څه هم د غرب دغه کار جهاد اوږد او د مجاهدینو تلفات ډېر کړل؛ خو د مجاهدینو قوي ایمان، صبر و ثبات او راسخې عقیدې بالاخره دوی کامیاب کړل.

د جهاد په پیل کې او تر ډېره وخته د افغانستان فضاء مکمله د شوروي په واک کې وه؛ خو کله چې مجاهدینو ضدهوائي وسله وموندله؛ نو یې د شوروي څواک بالادستي وګواښل. شوروي سرهٔ فوځ ته سخته وه، چې بې له هوایي چتره یوازې د مځکني قواؤ په زور پر مجاهدینو برلاسه سي. دا څکه مجاهدین په مخامخ جګړه کې تر سره فوځ ډېر دلاور وه، روحیات یې قوي وه، په وطن او اراضي کې بلد او د جنګي نوښت او متحرکي ستراتیجی څښتنان وه.

کمونستانو چې په ولس کې محبوبیت نه درلود، د حکومت په نیولو سره د شوروي انقلاب په اقتباس د داسې فرمانونو په جاري کولو او عملي کولو پیل وکړ، چې د ټولنې بنیادونه یې لرزول. تر ډېره یې د ټولنې محرکه قوه ووژل یا فرار کړل؛ مثلاً، خان او سرمایه

دار چې د ټولنې اقتصادي محرکه قوه وه؛ قومي مشران چې د ولس عنعنوي ټولنيز چوکاټ يې ساتلی و او ملا او د عصري علومو هغه تعليميافته چې خلقي نه و؛ خو د هېواد فکري او علمي سرمايه وه، ټول دوی خپل دښمنان ګڼل او وژل يې. له خان او سرمايه داره يې مځکه او سرمايه واخيسته، قومي مشران، ملا او تعليميافته يې مړه يا فرار کړل او په دې ډول يې کوښښ کاوه له ټولنې روح، اقتصادي توان او ټولنيز تحرک وباسي څو ټوله لکه په شوروي کې د دوی په اختيار او واک کې بلاتنازع پراته وي. دا کار په لږ وخت کې هيڅ عملي نه و. دوی خپله ناکامي چې ددوی د نالايقي زيږنده وه، په زور په کاميابی بدلول او شوروي اتحاد يې هم د همدغه هدف لپاره پر افغانستان تجاوز ته وهڅاوه؛ خو کار يې ورنکړ.

مجاهدينو د شوروي د غولپيکره نظامي قوت په مقابل کې په کوچنيو ډلو ګوريلائي د ترپ وخرپ جنګ کاوه، چې د جنګ په ميدان کې يې د چټک تحرک او ابتکار قوه د شوروي لوی فوځ تر تقليدي(دوديز) تاکتيک ډېره وه. د مجاهدينو يوې کوچنۍ ډلې به د شوروي لويه قوه په يوه پراخه سيمه کې ساعتونه سراسيمه او سرګردانه کړه. مجبوره به سوه نيولې ساحه خوشې کړي. د بيا نيولو لپاره به په لويه قوه بيا سيمې ته راغله، بيا به د مجاهدينو ورو ډلو لوی سرخوړی ورته جوړ کړ، او شوروي سور فوځ به ناکامه ولاړ. ددغه حالت تکرار شوروي باالآخر وتلو ته مجبور کړ او خپل داخلي ملګري يې سراسيمه پريښوول.

افغان مجاهدين د خپل وطن په اراضي او آب و هوا نسبت شوريانو ته ډېر بلد وه. په لوړو غرونو کې يې سنګرونه ځانته جوړول او په کوچنيو ډلو به يې پر شوروي قواؤ حملې کولې. شورويان مجبور وه د مجاهدينو د سنګر د ړنګولو لپاره يوه لويه قوه په دغو غرونو کې تيته کړي چې ډېر تلفات او مصرف يې درلود. مجاهدين به له هغه ځايه ولاړل بل ځای ته او بيا به يې پر شورويانو حمله وکړه. شوروي فوځ به د مجاهدينو په نسبت د ډېرو تلفاتو او مصارفو د تحمل سره بيرته خپلې قرارګاه ته مات و ګوډ ورروګرځېد.

مجاهدينو د ولس بې دريغه ملاتړ درلود. علماؤ، پوهانو او ولسي مشرانو، ولس د خلقيانو خلاف د مقدس جهاد په روحيه راوپاراوه. هر ځای د کمونست حکومت خلاف بغاوت وسو. پر افغانستان د شوروي بربنډ تجاوز، په افغان ولس کې د اسلام او وطن دفاع حس او جذبه نوره هم تقويه کړه او د حاکم کمونستو خلقيانو خلاف د ولس تنفر نور هم ډېر سو. د شوروي تجاوز خلاف په هم هغه اول سر کې زموږ مؤمن ولس د شپې پر بامونو د اعتراض په عنوان د الله اکبر ناري وهلې. حکومت ددغه سوله‌ايز اعتراض سره سخته بې رحمه چلند وکړ؛ په لسهاؤ زره خلک يې بنديان او شهيدان کړل؛ خو شوروي سرهٔ فوځ په جنګ کې نه د دين او نه د وطن د دفاع جذبه درلوده. څه وخت شوروي حاکمانو خپلو عسکرو ته ويل چې افغانستان کې امريکايان دي، زموږ جنوبي سرحد ته راغلي دي؛ که موږ اوس په افغانستان کې جنګ ورسره ونکړو، راځي پر شوروي اتحاد حمله کوي؛ خو کله چې به شوروي عسکر راغله و به يې ليدل چې دلته امريکايان نسته او افغانان د خپل دين او وطن د دفاع لپاره جنګيږي، د افغانانو سره به يې د جنګ روحيه کمزورې سوه. دغه سبب و، چې شوروي حکومت د مرکزي ايشيا عسکر د شرقي يورپ په عسکرو بدل کړل.

پر افغانستان د شوروي بربنډ تجاوز، د مجاهدينو استدلال او جهاد نور هم د کمونستانو خلاف تقويه کړ او عام ولس په هغه څه نور هم قانع سو چې مجاهدينو به ورته ويل چې خلقيان کمونستان، له خدايه منکر او تر شا يې ملحد روسان ولاړ دي. مجاهدينو به ولس ته د مرکزي ايشيا د مسلمانانو سره د روسانو ظلمونه يادول د کومو ياد چې زموږ د خلکو په ذهن کې لا تازه و. د ظالمو کمونستو خلقيانو په ملاتړ د شوروي بربنډ تجاوز په افغان عام ولس کې د کفر او اشغال په مقابل کې د جهاد روحيه ډېره تقويه کړه.

مجاهدينو د کلاسيک جنګ او د يو قوي عسکري نظام خلاف د غير تقليدي(دوديزو) او نامنظمو تاليتيکونو څخه کار اخيست. مثلاً، د بخار له ديګونو، د کوکاکولا له بوتلونو او د کيمياوي سرې څخه د بمانو او ماينونو په جوړولو کې کار اخيست. يا مثلاً د مجاهدينو يوې کوچنۍ ډلې به د روسانو پر لويې قويې غافلګيره حمله وکړه، چې روسانو به يې هيڅ پيشبيني نه وه کړې.

د ولس پراخ ملاتړ: خلکو مجاهدينو ته خپل ځوان بچيان د جنګ لپاره ورکول، استخباراتي معلومات او پخپلو کورونو کې يې پټنځای، ډوډی، لوجيستک او نور ضروريات مفت ورکول چې د جهاد په کاميابی کې ډېر مؤثر وه. مجاهدينو ته ولسي ملاتړ په دومره پراخه پيمانه حاصل و، چې ښځو به مجاهدين په کورونو کې پخپلو بسترو کې له روسانو پټول. پر خدای بخښلی ملام محمد عمر مجاهد ۱۲ کاله ښځو پيره وکړه. ياد مې دي چې مجاهدو تعليميافته نجونو به د حکومت ضد شبنامې تر برقعو لاندې په ښارونو کې د حکومت په حساسو ځايونو کې تيتولې چې د هغه ځای ټوله امنيتي دستګاه به يې يوه هفته(اونۍ) سراسيمه مصروفه کړې وه؛ حکومت به يې پر خپلو خلکو شکمن کړ؛ تغييرات به يې په دندو کې راوستل چې دغه کار به ددوی په منځ کې بې اعتمادي نوره هم ډېره کړه. د مجاهدينو

سره د ولس روحي ملاتړ هم ډېر د توجه وړ و. خلکو د حکومت د مامور او عسکر جنازه نه کوله او مړی يې کلي کې نه پرېښود؛ خو د مجاهدينو شهيد به په ډېره درناوي خښېده.

د مجاهدينو قوی مورال:

حکومتي او شوروي عسکر به په موټر، ټانک او الوتکه کې د جنګ ميدان ته ورټل کېدل او هلته به ښه غذا او کافي جنګي مهمات وررسېدل، په پخو سنګرونو کې به ناست وه او پر سر به يې الوتکو پيره کول؛ خو مجاهدين به په وږي نس، په لږو نظامي وسائلو او حادو سختو شرائطو مګر د ايمان په جذبه د دښمن پر مستحکمو سنګرونو ورختل. دغسې يو حالت د شوروي فوځ رزمي روحيه د مجاهدينو مقابل کې کمزورې کړې وه.

اسلام، د افغانانو مختلف قومونه، نژادونه، ژبې، سمتونه او سياسي تجاهات د خارجي تجاوز په مقابل کې متحد کړي وه. روسانو کوښښ وکړ، چې اقليتونه د پښتون اکثريت په مقابل کې وهخوي؛ خو ناکام سول او هيڅ يو قوم نه يوازې د پښتون په مقابل کې پورته نه سو، بلکې د جهاد خلاف ونه دريد. د افغانستان ټول شريف قومونه، په استثناء د څو سياسي قومي تجارانو، د کمونست حکومت او شوروي تجاوز خلاف ودرېدل يا حداقل د جهاد مخ يې ونه نيو.

مجاهدين د يو عالی هدف لپاره جنګېدل – د خپلې مقدسې عقيدې، اسلام او خپلې پاکې خاورې افغانستان دفاع د افغان مجاهدينو دغه سرشاري اسلامي جذبې، د اسلامي نړۍ خواخوږي زمونږ د جهاد سره وهخول. جنګ روحيات دي او د مجاهدينو روحيات ډېر قوي وه. مجاهدينو ته خپل ژوند د يو مجاهد فی سبيل الله په صفت او مرګ يې د پاک شهيد په حيث ارزښ درلود؛ نو ځکه مجاهدين په دواړو حالاتو خوښ وه او له مرګه نه وېرېدل؛ خو روسانو او د هغو افغان کمونسټ ملګرو مرګ نه خوښاوه. دغه ټينګ باور مجاهدين دومره دلاور کړي وو، چې د روسانو پر غولپيکره ټانکونو به يې ورزغستل او د شوروي لويه قوه به يو څو تنو مجاهدينو رااېساره کړې وه.

مجاهدين د خپل بشري قوې په تجديد کې کوم مشکل نه درلود:

ځوانان به په خوښه د جهاد صف کې شاملېدل او کم هم نه وه؛ خو روسانو او افغان کمونست حکومت ته د جنګ لپاره د تازه دم عسکرو تهيه کول اسانه کار نه و. ځوانان د کمونست حکومت له عسکري خدمته تښتېدل. هغه وخت عسکري خدمت مکلفيت و. حکومت ځوانان په بازارونو کې په زور عسکرۍ ته نيول او حتی د ټول انساني ارزښتونو خلاف يې کمسنه هلکان او سياسي بنديان د مجاهدينو په مقابل کې د جنګ تاوده ميدان ته بيول. دغه کار حکومت نور هم منفور، د ځوانانو مهاجرت يې ډېر او د جهاد صفوف يې تقويه کړل. خلقيانو، د خلکو په وژلو او فرارولو د هېواد ديوالونه او دروازې ماتي کړې او د خپل ولس لويه برخه يې غيرحق د حريصو ګانډيانو غيږ ته واچول چې نتيجه يې خپله وليدله.

صبر و ثبات:

مجاهدينو د ثواب او اخرت کې د پاداش په منظور د جنګ هره ناخواله په ورين تندي قبلول چې دا پر دښمن د مجاهدينو د بري يو بل مهم عنصر و. نا مساعدې هوا، کمزورې لباس و خوراک، په کمه او پيکه وسله د يو ډېر قوي دښمن سره مقابله او د جنګ مسلسل قوي فشار د مجاهدينو حوصله نه اوبه کول. خو روسانو او د هغو افغان کمونسټ ملګري داسې نه وه. هغوی ثواب او اخرت کې د پاداش اميد نه درلود؛ نو ځکه په جنګ کې په هره ماته ډېر نااميده او سراسيمه کېدل. قوی اسلامي روحيې افغان مجاهدين په سنګر کې متحد او په قوي روحياتو وساتل. دوی خپله لار حق بلل او پر بري يې باور و. برخلاف پر حکومت او شورويانو، فشار او ناکامي ډېر بد اثر کاوه او ددوی جنګي روحيه يې ورکمزورې کوله. په اوږده جنګ کې دغه د صبر او ثبات عنصر مجاهدينو ته د يو ډېر قوي دښمن خلاف کاميابي نصيب کړه.

دوستانو! افغان مجاهد ولس په بې‌ساري قربانيو د زماني د فرعون د غرور ښکر ورمات او نړۍ يې د شوروي د شريري امپراتورۍ له شره بې‌غمه کړه. په بل پيغام کې به پر دې خبرې وکړو، چې مجاهدينو ولې خپل دغه عظيم بری چې په ډېرو قربانيو يې لاسته راوړی و سمباله نکړای سو؟ ولې ونه توانېدل چې تر جنګ وروسته فکر وکړي، چې پر موږ دا ناورين ولې راغی او څه بايد وسي چې بيا دغسې يو حالت راباندې رانه سي. تر بل پيغامه د خدای په امان

السلام عليکم ورحمة الله و برکاته

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت تحلیل

انجنیر عزیزالرحمن "عزیز"

پیژندنه:

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت تحلیل څو اړخیزه پروسه ده چې جیولوجیکي، هایدرولوژیکي او چاپیریالي علوم سره یوځای کوي ترڅو د دې حیاتي سرچینو مسئولانه او دوامداره مدیریت ډاډمن کړي.

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت تر تحلیل وړاندې د ځمکې لاندې اوبو د کچې، کیفیت او د وخت په تیریدو سره د احتمالي بدلونونو د ځارنې اوږد مهاله احصائیو او معلوماتو ته اړتیا ده چې دا چاره د دوامداره ځارنې سیستمونو له پلي کولو پرته ناشونې ده.

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت په تحلیل کې مختلف عوامل ارزول کیږي چې اړین او لمړني یې د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو ځانګړتیاوې، د تغذیې کچه او د اوبو پایداره راایستل دي. پدې لنده لیکنه کې د ځمکې لاندې اوبو سرچینو ظرفیت د تحلیل میتودونو ته اشاره شوې، چې د پمپ کولو آزموینو، هایدروجیولوجیکي ماډل جوړولو او د GIS کارولو پر مټ ترسره کیږي.

د دې تخنیکونو په پوهېدو سره، د اوبو سرچینو مدیران کولای شي د ځمکې لاندې اوبو د دوامداره کارونې، تنظیم او تخصیص په برخه کې اړیني پریکړې وکړي.

الف: د ارزونې عوامل (Analyzing Factors)

۱. د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو (Aquifers) ځانګړتیاوې

د ځمکې اوبه لرونکي پوړونه د ځمکې لاندې جیولوجیکي جوړښتونه دي چې اوبه زېرمه او لیږدوي. د دوی په ځانګړتیاوو کې خلاوې یا Porosity (د ډبرو او رسوباتو د ننه تش ځایونه)، نفوذ منل یا Permeability (د اوبو لیږدولو وړتیا)، او د اوبو ورکړې مخصوصه وړتیا یا Specific Yield (هغه اوبه چې د جاذبې قوې لاندې د ځمکې له اوبه لرونکي پوړ څخه بهیږي) راځي. دا ځانګړتیاوې په ځمکه کې د اوبو د زېرمه کېدو او جریان د څرنګوالي په موخه له مختلفو څېړنیزو لارو ترلاسه کیږي.

۲. د ځمکې لاندې اوبو د تغذیې کچه

د ځمکې لاندې اوبو د تغذیې کچه د هغه اندازه اوبو اټکل دی چې د ځمکې لاندې اوبه لرونکي پوړ ته د مختلفو پروسو له لارې لکه اورښت، جذب او نفوذ رسیږي.

د ځمکې لاندې اوبه تل د اورښتونو او سطحي جریانونو پر مټ تغذیه کیږي، چې کچه یې په مختلفو سیمو کې د یو شمېر فکتورونو پر بنسټ لکه اورښت، د خاورو نفوذ منل، د ځمکې د کارولو ډول، نباتي پوښښ او نورو سره توپیر لري.

د تغذیې اټکل کولو په میتودونو کې د اوبو د بیلانس مطالعه کول، د خاورو د نم (رطوبت) څارل، او هغه ریاضیکي ماډلونه چې اقلیمي اغېزې او هایدروجیولوجیکي معلومات یوځای سره تحلیل کوي شامل دي. د ځمکې لاندې اوبو د ظرفیت د تحلیل لپاره د تغذیې د کچې ارزونه خورا اړینه موضوع ده.

۳. په پایښت لرونکي توګه د اوبو رااېستل (Sustainable Yield)

د هغو اوبو کچه معلومول دي، چې د ځمکې لاندې اوبو له سرچینو څخه د اوږدې مودې لپاره په خوندي ډول رااېستل کیدای شي پرته له دې چې د اوبه لرونکي پوړ د زېرمه کولو وړتیا کمه کړي. پدې توګه د طبیعي تغذیې د کچې او اوبو رااېستلو تر منځ انډول ساتل کیږي، ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې د اوبو رااېستنه یوازې د ځمکې د بېرته تغذیې وړ ظرفیت څخه تر سره کیږي او دا چاره د اوبو سرچینو د پایداره مدیریت له اصولو څخه ده.

ب: د ځمکې لاندې اوبو سرچینو ظرفیت د تحلیل میتودونه

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت په تحلیل کې معمولا له لاندې میتودونو ګټه اخیستل کیږي:

۱. د جی آی ایس (GIS) پر بنسټ کړنې

جی آی اس (GIS) یا د جغرافیایي معلوماتو سیسټم کولای شي د سیمه ییزو شرایطو له مخې پر هایدروجیولوجیکي پروسو او ځمکې لاندې اوبو سرچینو باندې د احتمالي اغېزو پوهاوی رامنځ ته کړي.

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت تحلیل په کړنو کې، جی آی ایس (GIS) ددې لپاره کارول کیږي ترڅو سیمه ییز معلومات سره ترکیب، تحلیل، تفسیر او مجسم کړي. پدې پروسه کې د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو (Aquifers) ځانګړتیاوو، د تغذیې زونونو او د ځمکې کارولو نقشې چمتو کیږي.

۲. ریموټ سنسنګ

د ځمکې لاندې اوبو په اکتشاف او مدیریت کې ریموټ سنسنګ داسې کارول کیږي چې د سپوږمکۍ یا هوایي عکس له مخې د مستقیم فزیکي تماس پرته د ځمکې د سطحې په اړه معلومات راټولیږي.

د ریموټ سنسنګ په مرسته د ځمکې پوښښ د ډول او هایدروجیولوجیکي ځانګړتیاوو، د بوټو تراکم، د ځمکې په پوښښ او ګټه اخیستنه کې تغییراتو، د سطحي تودوخې، د اوبخوړونو سرحدونو، د سطحي اوبو مجراوو او د خاورو لندبل د محتویاتو په اړه معلومات لاس ته راځي. چې د ترلاسه شویو معلوماتو د تحلیل او تفسیر په پایله کې د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو د احتمالي موقعیتونو او د ځمکې لاندې اوبو د تغذیې په اړه په غیر مستقیم ډول لمړني معلومات پیدا کیږي.

همدارنګه د ریموټ سنسنګ په مرسته د ځانګړي رادار پر مټ، د ځمکې طبقو کیناستل (Land Subsidence) چې د ډېرو اوبو رااېستلو له امله پېښیږي هم څارل کیږي.

3.جیوفزیکي څېړنې

جیوفزیکي اکتشاف د ځمکې لاندې اوبو سرچینو په موندلو او ارزونه کې خورا مهم رول لوبوي. چې د ځمکې لاندې شرایطو د مطالعې او د اوبو پیژندلو لپاره په مختلفو میتودونو ترې ګټه اخیستل کیږي. او تر ډېره د ځمکې لاندې اوبو پایداره راایستل او د څاه کیندلو لپاره مناسب ځایونو په ګوته کوي .

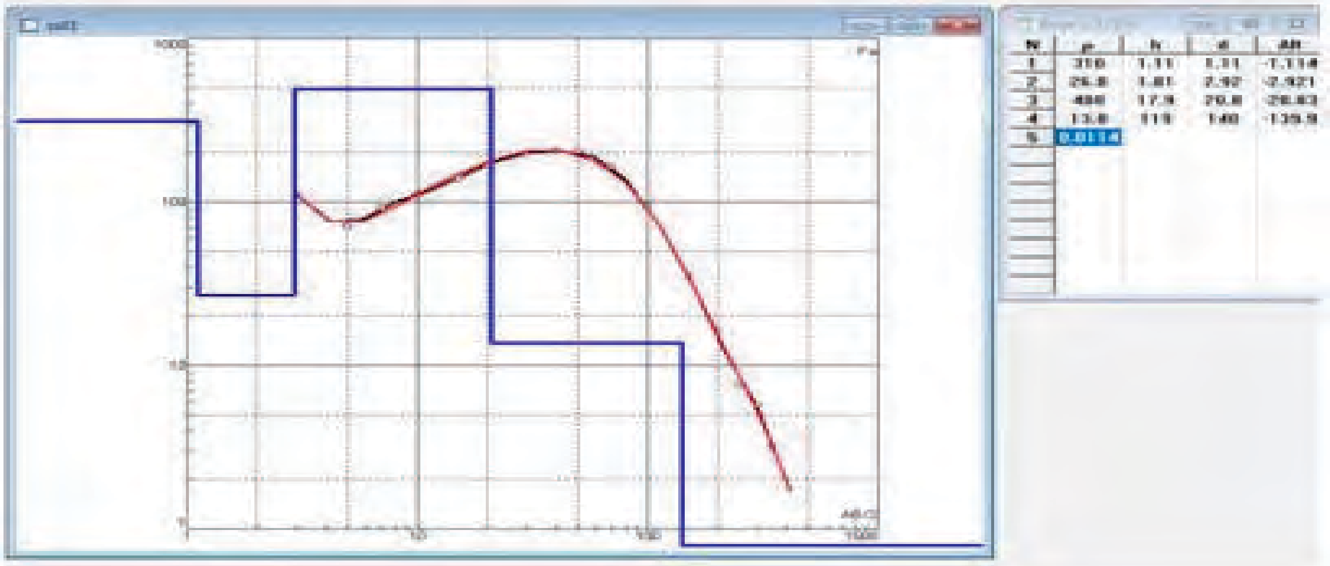

۴ .څېړنیز څاګان او څارنیزه شبکه

د ځمکې لاندې اوبو د کره څېړنو په موخه تر جیوفزیکي اکتشاف وروسته او د مختلفو ځانګړتیاوو په پام کې نیولو سره د څېړنیزو څاګانو د کیندلو ځایونه ټاکل کیږي. معمولا څېړنې د اړتیا او لړیتوبونو له مخې پلان کیږي او په پای کې نوموړي څاکان د ځمکې لاندې اوبو په څارنیزه شبکه کې شاملیږي چې د اوږدو مودو لپاره د ځمکې لاندې اوبو کمي او کیفي احصائیې ترې راټولیږي.

د ډیزاین سره سم د څاه کیندلو پر مهال په دقیق ډول تخنیکي نظارت ترسره کیږي او یو لړ معلومات لکه د ځمکې د طبقو جوړښت، د اوبه لرونکو پوړونو موقعیت او پندوالی او نور ثبت کیږي، همدارنګه د څاه تر بشپړیدو وروسته د پمپ کولو آزموینې هم د څېړنو یو پړاو دی.

۵ .د پمپ کولو آزموینې

د پمپ کولو په آزموینو کې د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو د ځانګړتیاوو ترلاسه کولو په موخه په کنټرول شوې کچه له څاه څخه اوبه رااېستل کېږي. په دې موده کې د اوبو کچې د کښاستلو له تحلیل څخه ارزښتناکه احصائیې لاس ته راځي، چې د اوبه لرونکو پوړونو د ځینو ځانګړتیاوو لکه د اوبو لېږدولو او زېرمه کولو وړتیا او هایدرولیکي هدایت په ارزولو کې مرسته کوي.

٦ .د ځمکې لاندې اوبو ماډل کول

د ماډل کولو له لارې د ځمکې لاندې اوبو ظرفیت د تحلیل لپاره، هغه فکتورونه چې پورته ترې یادونه وشوه لکه د ځمکې اوبه لرونکو پوړونو ځانګړتیاوې، د تغذیې کچه او د پمپ کولو آزموینو پایلې کارول کېږي .

له ځارنیزې شبکې څخه د ترلاسه شویو احصائیو او پورتنیو پایلو په رڼا کې د MODFLOW ، FEFlOW او نورو عددي ماډلونو په کارولو سره د ځمکې لاندې اوبو جریان تشبېه کېږي. سربېره پر دې د ماډل د پایلو له کره والي څخه د ډاډ ترلاسه کولو په موخه د ساحوي معلوماتو په کارولو سره د ماډل عیار کول هم خورا اړین دي.

ج: پایلې او وړاندیزونه

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت تحلیل سربېره د اوبو د کیفیت څرنګوالی هم حیاتي ارزښت لري، او اړتیا لیدل کېږي تر څو د اوبو کیمیاوي، فزیکي او باکتریالوژیکي غلظت وڅارل او ډاډ ترلاسه شي چې د مختلفو موخو لپاره د کیفیت معیارونه پوره کوي او د ککړتیا او مالګینتوب په څېر اندېښنې یې حل شي .

د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د اغېزمن مدیریت لپاره اړتیا ده چې هر کال د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د ظرفیت او کیفیت ارزونې ترسره شي. او په پایله کې د اوبو مدیرانو او پالیسي جوړوونکو ته دا فرصت ورکوي تر څو د مختلفو سکتورونو د اړتیاوو له مخې او د اوبو سرچینو د ظرفیت په پام کې نیولو سره د اوبو زېرمه کولو، لېږد، تخصیص او تنظیم په برخه کې غوره پلانونه چمتو او پلي کړي.

د پوله تېرېدونکو اوبو تخصيص(وېش)

لیکوال: استاد برکت الله آریوبي

سریزه :

دا پوښتنه چې خوږې پوله تیریدونکې اوبه څه ډول تخصيص او يا ووېشل شي، مخ پر زياتيدونکې توګه ننني ورځ د اوبو مديرانو پورې اړه لري. د اوبو لپاره اړتیا په نړیواله کچه ډېرېدونکې ده او دا اړتیا د ځينو فکتورونو لهٔ کبله لکه د وګړو ودې، اقتصادي پراختیا او نورو عواملو څخه اغيزمنيږي. په ورته وخت کې پاکو او خوږو اوبو ته لاسرسی ورځ په ورځ د اوبو بحران، د اوبو کیفیت خرابوالي، ایکوسیستم ویجاړتیا، اقليمي بدلونونو او داسې نورو فکتورونو له کبله محدوديږي. د چاپيريال لپاره د اوبو جريان،د اصلي اوسېدونکو اړتياوې او د ایکوسیستم لپاره د اوبو جريان اړتيا د دې سبب کيږي چې ورځ په ورځ مخ پر زياتېدونکې توګه خوږو اوبو ته لاس رسی محدود شي.

کله چې د اوبو تخصيص د سیاسي او جغرافيايي پولو د باندې صورت مومي په دې اړه ځانګړی بحث رامنځته کيږي ځکه چې د نړی ۶۰ سلنې ډېرې اوبه د سیاسي پولو څخه اوړي يا پوله تېرېدونکې دي چې په دې کې ۳۱۰ پوله تېرېدونکې سیندیزې حوزې او ۵۹۲ آکويفرونه شامل دي. 1 د پوله تېرېدونکو اوبو ډېری برخه وار له مخه د اقليمي بدلونونو او نورو مخ پرزياتېدونکي فشارونو له کبله زیانمنونکې دي. د اوبو کمښت، په بې رويه توګه د اوبو زېرمناوو پراختیا لکه د برېښنا بندونه او داسې نور، اوبو ته مخ پرزياتېدونکې اړتیا، د اوبو پر سر ناندرۍ او دا ډول نور ټول هغه موارد دي چې له يو بل سره اړيکه لري او په نړیواله کچه د پوله تېرېدونکو اوبو په برخه کې يې ستونزې پراخې کړې دي. دا چې اوسنيو د لاسرسي وړ اوبو مديريت کولو تنظيمات په لويه کې ضعيف دي، دا هره مسأله يا ستونزه راپورته کولای شي او دا چاره به په خپل وار هېوادونه، د اوبو منازعاتو سوله‌ايز حل او فصل په برخه کې هېوادونه له لنډمهال، منځ مهال او حتی اوږدمهال ربړو او کړاو سره مخ کړي. د پوله تېرېدونکو اوبو اوسنی تخصيص په حقيقت کې تر ډېره د تاريخي استفادې په بنه رژيمونه لري چې ځينې يې د نويو سريعو تحولاتو سره همغږي کولو ته جدي اړتیا لري. په ورته مهال کې بايد د اوبو تخصيص نوي تنظيمات په لوړه کچه د پاليسيو په سر کې راشي هغه څه چې پخوا ورته ډېر لومړيتوب نه ورکول کېده. سره له دې چې د اوبو تخصيص په اړه په ملي او بين المللي کچه لارښودونه شتون لري ليکن د پوله تېرېدونکو اوبو په برخه کې د اوبو تخصيص برخه لا ډېرو څېړنو او ارزونو ته اړتیا لري.

د پوله تېرېدونکو اوبو په کنټکسټ(سیاق) کې د اوبو تخصيص مفهوم او موخې

په يو ساده تعريف کې د اوبو تخصيص دې ته وايي چې څوک، د کومې موخې لپاره په کوم مقدار او کوم کيفيت، چېرې او په کومه نقطه کې اوبه استعمالوي. همدې ته په کتو د پوله تېرېدونکو اوبو تخصيص په مکرره توګه د دوه يا څو هېوادونو ترمنځ د اوبو کمیت، کیفیت او وخت ته په کتو د اوبو شريکولو پروسه يا پلان دی.

د اوبو مقدار چې په ساده مفهوم په کلنی بنه، مياشتنی بنه او يا بلې دورې له مخې په بيلابيلو ځايونو کې معلوميږي. همداراز د اوبو ورکړې وخت هم په ورځنی، مياشتنی، فصلنی او يا بل ډول حالاتو سره مشخص کيږي.

د اوبو کيفيت څخه مراد د اوبو کيفيت مهمې موخې او اړوند حدود دي چې د ځانګړو پارامترونو په ځانګړې توګه معيارونو او خوند له مخې معلوميږي چې له مخې يې اوبه د استفادې وړ ګرځي.

د تخصيص وړ اوبه هغه مقدار اوبه دي چې په اړوند سيندیزه حوزه کې د بيلابيلو استفادو په موخه شتون لري او البته دا د چاپيريالي خونديتوب او ضرورتونو وروسته په پام کې نيول کيږي.

په لنډه توګه ويلای شو چې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص په مکرره توګه ګډ پلان، تصميم نيونه او تطبيقي پروسه ده چې د دوه يا څو ګډو سيندیزو هېوادونو ترمنځ رامنځته کيږي. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص کې لاندې موارد مشخص کيږي: د اوبو مقدار، کيفيت او د اوبو وخت چې له پولې اوړي او يا د يو هېواد تضمين شوې حقابه. په ساده معنی ويلای شو چې د اوبو تخصيص دا مشخصوي چې څوک پوله تيريدونکې اوبه استعمالوي په کوم مقدار او کوم کيفيت؟، چيرې؟، د کومې موخې لپاره؟ او د زمان په کومه نقطه کې؟.

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص موخې په لاندې ډول دي:

په عادلانه او منصفانه توګه د ګډو اوبو څخه ګټه اخيستنه؛

اړوند هېوادونو ته له جدي ضرر رسولو څخه مخنيوی؛

چاپيريالي خونديتوب؛

د اقليمي تغيراتو سره سازګاري؛

د ځينو ځانګړو وضعيتونو مديريت لکه وچکالي، سيلابونه او داسې نور...

د انساني حياتي اړتياوو پوره کول؛

د ګډو ګټو شريکول.

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص اړتیا

په نړيواله کچه له ٦٠ سلنې ډېرې خوږې اوبه د هېوادونو له پولو څخه تيرېږي چې ۳۱۰ څخه ډېر يې پوله تيريدونکې سيندونه او شاه خوا ۵۰۰پوله تيريدونکې آکويفرونه جوړوي. دا په داسې حال کې ده چې د اقليمي تغيراتو او نورو پديدو اغيزو له کبله گډ سيندونه ډير زيانمنيدونکي دي او د خلکو لاسرسی يې و خوږو اوبو ته محدود کړی دی.

په اوسني وخت کې چې په چټکی سره د اوبو خونديتابه شرايط تغير مومي، د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص ډير اهميت لري، دا ځکه چې ورځ په ورځ اوبو سرچينو ته تقاضا ډيريږي، د اوبو فزيکي شتون محدوديري، وچکالي، سيلابونه او اقليمي تغيراتو، دي مهمې سرچينې ته د بشريت لاسرسی محدود کړی. د اوبو موجوده او راتلونکې گټه اخيستنې لپاره اړينه ده چې تلپايه او همغږي تنظيمات رامنځته شي چې وکولای شي د هېوادونو ترمنځ ستونزې راکمې کړي.

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص کې اغيزمن فکتورونه:

۱. تغيرمننه: د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص اړوند تنظيمات او معاهدات بايد تغيرمنونکې وي. که چيري د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص نوي تنظيمات او ميکانيزمونه رامنځته کيږي بايد په لنډمهال، منځ مهال او اوږدمهال کې د راتلونکو تغيراتو سره د سازگاری وړتيا ولري او بايد داسي ډيزاين شي چې د هايدرولوژيکي، اقليمي، اقتصادي -اجتماعي، جيوگرافيکي، فرهنگي او ... تغيراتو سره ځان عيار کړي. هېوادونه بايد د تخصيص اړوند تنظيماتو بياکتنې وړاندوينه وکړي. دا چاره دوی بايد د معاهداتو عمومي حقوقي اصولو ته په پام ترسره کړي. هېوادونه بايد دا ظرفيت رامنځته کړي چې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص اړوند سيستمونه، نهادونه او ميکانيزمونه داسي سمبال کړي چې د راتلونکې وضعيتي تغيراتو ځواب ويونکې اوسي. د مثال په توگه که چيري هېوادونه په دې برخه کې د پوره مقدار پرځای له فيصدی څخه گټه واخلي او يا د اوربښت ټاکلې کچه د تخصيص لپاره اساس وگرځوي نو، د راتلونکو تغييراتو سره به يې ځان عيار کړی وي. له ښه مرغه د افغانستان او ايران ترمنځ د هلمند اوبو پر سر د ۱۳۵۱ کال تړون هم ورته موضوع په نظر کې نيولې. د نوموړي تړون ۱ مادي له مخې که چيري د کجکي پورته سيمې کې د دهراوود استيشن مشخص ارقام وښيي، نو د دوی حقآبه يو ډول وي او کچيري ټيټ او پورته شي، د ايران اسلامي جمهوريت حقابه تغير مومي .[2]

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص په برخه کې بايد اقليمي تغييراتو ته د يوې مهمې او حساسې مسألې په توگه وکتل شي او دا په حقيقت کې د اړوند تړونونو او نورو تنظيماتو يو اغيزمنونکی فکتور دی. دا معاهدات بايد د اقليمي بدلونونو سره ځان سازگار کړي په ځانگړې توگه د ورښت کچې زياتوالي او کموالي، وچکالی او سيلابونو اړوند ستونزو سره همغږي وي. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص اړوند تنظيمات بايد د اقليمي بدلونونو سره د سازگاری ترڅنگ د همکاری او همغږي کلک ميکانيزمونه هم ولري چي وکړای شي په بيلابيله کچه دولتي، پاليسی سکتور او د ذيدخله افرادو په کچه دا سازگاري رامنځته شي.[3]

که چيري لازمه وي او د معاهداتو عمومي حقوقي اصولو ته په کتو، دا مسأله گټمنه ده چې د پوله تيريدونکو اوبو تنظيماتو تخصيص شته بنې او اساسات په گډه مطالعه شي تر څو د تکاملي وضعيت او تقاضاوو ځواب ويونکي وي. دا ډول مطالعه او ارزونه بايد منصفانه او په عين وخت کې پايښت لرونکې وي په ځانگړې توگه د بره پروت (upstream)او ښکته پرتو (downstream) سيمو چاپيريالي موضوعات په ځانگړې توگه په پام کې ونيول شي. دا هم اړينه ده چې راتلونکې پلانونه او برنامې چې له مخې يې د راتلونکې استفادې وړاندوينه کيږي، هم د هېوادونو په کچه له يو بل سره شريک شي. د اوبو گټه اخيستنې په اړه راتلونکې پلانونه او برنامې بايد د احتمالي پولې هاخوا ضرر شتون او نشتون پوتنشيل سره د مخکينې خبراوي (prior notification)او مشاورې اصل (consultation)ته په کتو ژر تر ژره چې ممکنه وي، سره شريکې کړي. اوبو ته تقاضا او د اوبو جريان د بيلابيلو فکتورنو له کبله متغير دی او دا فکتورونه پوازي ديموگرافيکي تغيراتو او د ځمکې استفادې ته نه شامليږي بلکې د پوله تيريدونکو اوبو تنظيماتو تخصيص کې بايد اقليمي تغيراتو ته هم توجه وشي هغه چې د وړاندوينې وړ وي.

۲. د هرې سينديزې حوزې ځانگړنې په پام کې نيول:

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص کې مهم ټکی دادی چې د هرې حوزې جلا جلا توپيرونه او ځانگړنې په پام کې ونيول شي. سره له دې چې د اوبو تخصيص په برخه کې مهم محدوديتونه د اوبو کيفيت، کميت او وخت په نظر کې نيول دي، ليکن د پوله تيريدونکو اوبو منصفانه او تلپايه تخصيص مهم فکتور دادی چې د همغې ځانگړې سينديزې حوزې ځانگړتياوې او وضعيت په پام کې ونيول شي. د بيلابيلو سکتورونو لکه اوبو او غذا، ايکوسيستم چلند په پأم کې بايد ونيول شي چې له مخې يې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص په مسأله کې د دې سکتورونو ونډې او اړتيا ته بايد ډيره پاملرنه وشي تر څو د اوبو تخصيص په داسي ډول وشي چې له يوې خوا يې مؤثريت ډير وي او له بل لوري د همگرايیرامنځته کيدو سبب شي. په دې برخه کې د اوبو سرچينو واحد او يوموټي مديريت په برخه کې همغږي او همکاري کولای شي چې لومړی د اوبو تخصيص تنظيماتو په خپل حالت راوړلو پروسې ته اړتيا کمه کړي دويم دا چې د دې سربيره د پوله تيريدونکو اوبو ايډيال تخصيص ته

زمینه مساعده شي. د اوبو واحد مدیریت پوتنشیل د بیلابیلو اوبو سرچینو او ګټه اخیستنې اړتیاوو ته په کتو تنظیمیږي. سربېره پر دې په دې سیستم کې د عرضې او تقاضا مدیریت هم اړینه موضوع ده که چیرې د سینډیزې حوزې په کچه د اوبو جامع مدیریت لپاره همغږي او همکاري رامنځته کیږي دا چاره به د اوبو تلپاتې تخصیص سره مرسته وکړي او ضمنا د طبیعي زیربناوو او ضروري زیربناوو عملي کول هم آسانولای شي. همداراز د اوبو سرچینو څخه د خالصې ګټې شریکول هم زمینه مساعدوي چې په لویه کچه د منافعو اشتراک ته زمینه سازي وشي او د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص اړوند مذاکراتو کې سهولت رامنځته کړي او دا چاره د یو جامع او هراړخیز اختصاص او تنظیماتو رامنځته کولو سبب کیږي .4

3. **دوامداره پروسه:** د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص تنظیماتو پراختیا او غزول یوه دوامداره او مشارکتي پروسه ده چې د هېوادونو د دندو پر لایحو (TOR)پیلیږي سربېره پر دې د مشخصو موخو تشخیص صورت نیسي او همداراز اعتمادجوړونه کیږي چې په پراخولو کې یې مرسته کوي. تنظیمات باید له هغو عناصرو سره اړخ ولګوي چې د مشخصو موخو لاسته راوړلو په برخه کې د نهادي ظرفیت لوړولو سبب شي تر څو د هغه تنظیماتو او معاهداتو تطبیق چاره یقیني شي. همداراز دا توصیه کیږي چې یوه ګډه ارزونه ترسره شي تر څو وګوري چې د تنظیماتو او معاهداتو اړوند فکتورونه د اړتیا په وخت کې تصحیح او بیاکتنه پرې وشي. د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص پر سر د مذاکراتو شالید څخه دا جوتیږي چې اړخونه باید هڅه وکړي چې د اړتیا پر بنسټ چلند غوره کړي نه دا چې یوازې او یوازې سره په حقوقي حق (Legal rights)او یا د بل کوم حقابې باندې تمرکز وشي. ځکه چې د اړتیا پر بنسټ چلند په حقیقت کې د سینډیزې حوزې ځانګړتیاوو له مخې جوړیږي او دا چاره د دې سبب کیږي چې په آسانه توګه مقدار یې مشخص شي. دا ډول چلند معمولا د غړو هېوادونو لپاره د مذاکراتو د پیل لپاره مشترک ټکی په ګوتو ورکوي چې د پولې هاخوا برخه کې عملي میتود تشخیصوي. سره له دې هم حقوقي حق د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص اړوند مذاکراتو لپاره مهم فکتور دی.

مذاکرات باید په داسې بڼه ترسره شي چې په اړونده سینډیزه حوزه کې د موجوده او راتلونکې اوبیزې اړتیاوې په نظر کې ولري او همداراز د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص بیلابیلې سناریوګانې هم پکې دخیلې وي. د اوبو تخصیص راتلونکې اړتیاوې باید د اوبو تقاضا مدیریت ممکنه حل لارې ولټوي او په دې برخه کې د بشري حیاتي ضرورتونو، د اوبو استعمال مؤثریت ډیرول په اړوند هېوادونو کې ځانګړی پام ورته وشي .

د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص برخه کې هراړخیز مشارکت ډیر اړین دی چې هم د تصمیم نیولو برخه او هم په هغه پروسه کې چې د اوبو تخصیص پایله ده عامه مشارکت یقیني شي. په دې برخه کې هغه وګړي چې په عنعنوي توګه د هغې ټولنې غړي دي او یا په تاریخي لحاظ پوله تیریدونکو اوبو پورې تړاو لري په ځانګړې توګه په پام کې ونیول شي په ځانګړې توګه جنسیتي مساوات او مشارکت. د پوله تیریدونکو اوبو تنظیماتو او معاهداتو تطبیق تر ډیره په ملي کچه د قانون جوړونې پروسې او یا د شتون په صورت کې بیاکتنې ته اړتیا لري. هېوادونه باید په یاد ولري چې که چیرې د نورو هېوادونو سره د فرامرزي اوبو په اړه تنظیمات رامنځته کوي، اړینه ده چې د دې تنظیماتو ښه تطبیق په موخه په دولتي او ملي کچه قوانین رامنځته کړي چې د تنظیماتو تطبیق او اجرا کېدو ته زمینه مساعده کړي او دا چاره باید د امکان ترحده د پلان جوړونې په مرحله کې په پام کې ونیول شي. د ملي کچې هاخوا په فرعي او ایالتي سطحه هم د خلکو ګډون په مذاکراتو او د معاهداتو په تطبیق کې خورا اړین دی. په حقیقت کې اړینه ده چې د پوله تیریدونکو اوبو تنظیماتو ښه تطبیق په برخه کې لازمي برنامې او د عمل پلان رامنځته شي او د دې پلان عملي کیدو په برخه کې د اړوند هېوادونو نهادونو او وګړو ظرفیت لوړول د ښه تطبیق په برخه کې ډیر ضروري ښکاري. همداراز اړینه ده چې د تړون او تنظیماتو تطبیق په برخه کې د ستونزو او شخړو حل و فصل لپاره دواړه ډوله میکانیزمونه(سیاسي روش او حقوقي روش) په ګډه توګه توضیح شي چې دا چاره به د پوله تیریدونکو اوبو تنظیماتو تطبیق سره مرسته کوي.

4. د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص میکانیزمونه:

په مجموع کې په بیلابیلو برخو وېشلی شو لکه مستقیم میکانیزمونه، غیرمستقیم او هغه میکانیزمونه چې پر اصولو ولاړ دي. دا میکانیزمونه په حقیقت کې انحصاري نه دي بلکې کیدای شي د وخت په تیریدو سره مختلط شي. د مثال په توګه د ځمکې لاندې اوبو سرچینې د سطحې اوبو په پرتله سره بیلې دي او دا په هېوادونو پورې اړه لري چې خپل وضعیت ته په کتو څه ډول له میکانیزمونو کار اخلي او کوم یو ته یې لومړیتوب ورکوي.

مستقیم میکانیزمونه په حقیقت کې هغه دي چې معمولا د ټولو یا ځینو هېوادونو لپاره د اوبو مشخص مقدار په فیصدی، جریان، مساویانه ویش، د اوبو لاسرسي پورې تړاو لرونکي تغیر کوي، وخت پر اساس توپیر په پام کې نیسي. غیرمستقیم میکانیزمونه د مستقیم هغه برعکس هغه دي چې استفادې لومړیتوب،مشاورې، پخوانې تصدیق پر اساس ترسره کیږي. دا ډول میکانیزم د سینډیزې حوزې کمیسون، نهاد او یا کمیټې له لوري اوبه تخصیصوي .5

ځینې وخت د اوبو تخصیص میکانیزم پر ځینو مشخصو اصولو ولاړ وي د مثال په توګه د ګټو

شریکول، د تاریخي او موجوده استفادې، منصفانه استفادې او یا تلپایه گټې اخیستنې له مخې ترسره کیږي دا په حقیقت کې هغه میکانیزم دی چې د مارکیټ ابزارو څخه پکې کار اخیستل کیږي.

5. د لومړیتوبونو تشخیص:

مخ پر زیاتېدونکې توگه په ځینو سیندیزو حوزو کې دا رویه په ډېربدو ده چې مخکې له دې چې د هېوادونو ترمنځ اوبهٔ تخصیص کړي لومړی د بشري حیاتي اړتیاوو او ایکولوژیکي اړتیاوو ته پام کوي او وروسته بیا نورو اړتیاوو ته رسیده‌گي کوي. نن ورځ د پوله تېربدونکو اوبو په تخصیص کې د بشري استفادې لپاره د اوبو کیفیت مسأله ورځ په ورځ مهمه کیږي او په دې برخه کې د اوبو ککړتیا مخنیوی، په یو مهم عنصر بدلیږي او په مجموع کې په وروستیو اوبو تخصیص فارمتونو کې د ایکوسیستم ویجاړتیا مخنیوي موضوع، یو مهم فکتور په توگه په نظر کې نیول کیږي. بشري اړتیاوې لکه د څښاک اوبو، تغذیې او روغتیا برخو ته ډېره پاملرنه کیږي په ځانگړې توگه په هغو سیمو کې چې د وچکالی، سیلابونو او یا اوبو شدید کمښت سره مخ وي. د اوبو کمښت د اوبو عرضې او تغذیې په برخه کې اوبو ته اړتیا خدمات د بشري روغتیا باندې څرگنده اغېزه لري څکه چې د اوبو کیفیت خرابوالی خوړو او صحې اوبو ته لاسرسی محدودوي او له بل اړخه د دې اوبو تصفیه او څښاک ته آماده کول هم وخت او لگښت غواړي. د خوړو اوبو ایکوسیستم وضعیت، د اوبو مقدار، کیفیت او نوسان هم اغیزمنوي. د همدې لپاره اړینه ده چې د پوله تېربدونکو اوبو تخصیص برخه کې د ایکوسیستم مهمو اړخونو لکه ښکتنی برخو کې اوبو ته تقاضا، جزایر او ډنډونو ته پام، کب نیونې او داسې نورو اړخونو ته جدي پاملرنه اړینه چاره ده. په حقیقت کې د چاپیریالي او ایکوسیستم جریان ارزونې ابزار او چلندونه که له یوې خوا دا مشخصوي چې د اوبو گټه اخیستونکې ابزار دي خو له بلې خوا دا مسأله په لویه پیمانه اجتماعي، کلتوري، اقتصادي گټې لري چې کیدای شي مستقیمې وي او یا هم غیرمستقیمې.

6. حقوقي چوکاټ:

د ملگرو ملتونو له لوري د پوله تېربدونکو آکویفرونو او سیمه‌ایزو معاهداتو لکه (SADC)د پوله تېربدونکو اوبو تخصیص په اړه حقوقي چوکاټ وړاندې کوي. دا حقوقي چوکاټ په حقیقت کې کلي حقوقي اصول په ځان کې رانغاړي لکه د عادلانه او معقولانه گټې اخیستنې اصل، د جدي ضرر نه رسولو اصل، ښه گاونډیتوب او همکاري اصل، د ایکوسیستم حفاظت اصل، د ککړیدو جبران اصل، د شخړو سوله‌ایز حل او فصل او داسې نور. د دې سربېره د حکومتولی ځینې ابزار لکه معاهدات، مشترک نهادونه چې د هېوادونو سره مرسته وکړي تر څو د اړتیا په صورت کې د پوله تېربدونکو اوبو تخصیص تنظیمات او معاهدات د اوضاع او احوال او شرایطو سره همغږي کړي همداراز په دې برخه کې باید د نړیوالو حقوقو پلي کېدو وړ اصول او د گډو سیندیزو هېوادونو تړونونو له مخې تعهدات هم په پام کې ونیول شي.

که چیرې د پوله تیریدونکو اوبو تخصیص تنظیماتو کې گڼ اړخیزه چاپیریالي معاهدات په نظر کې نیول کیږي ښه چاره ده. دا موارد لاندې موضوعاتو ته شاملیږي لیکن یوازې همدې پورې نه منحصریږي لکه د (آراس کنوانسیون) اطلاعاتو ته د لاسرسي په اړه، عامه مشارکت او عدالت ته لاسرسی او د (ایسپو کنوانسیون) چې د چاپیریالي اغیزو ارزونې په اړه دي د نړیوالو ډنډونو په اړه د رامسر کنوانسیون، د بیولوژیکي تنوع کنوانسیون (اړینه ده [6]) UNFCCC او د ملگرو ملتونو له لوري د اقلیمي بدلونونو په اړه چوکاټي کنوانسیون (UNFCCC).اړینه ده چې شرایطو ته په کتو د پوله تېربدونکو اوبو تخصیص برخه کې ځینو ځانگړو نړیوالو نورمونو او اصولو ته پاملرنه وشي چې په لاندې توگه دي، البته دا اصول یوازې په همدې پورې نه منحصریږي لکه: د بومي وگړو لپاره د اوبو تخصیص د ملگرو ملتونو له لوري د بومي وگړو حقونو اعلامیې مطابق UN (UNDRIP) declaration on the rights of indigenous peoples او کلتوري جریان؛ اوبو ته د لاسرسي بشري حق، د گډو منافعو چلند، د سیند او ایکوسیستم حق، هغه چلندونه چې په مخې یې اوبه د ارزښت لرونکي توکي په توگه گڼل کیږي او دا چې د ایکوسیستم حفاظتي خدمات لکه: د اوبو قېمت، د چاپیریالي چوپړونو لگښت ورکول هم په نړیواله کچه د پام وړ رول لري.

7. **گډ تنظیمات:**گډ تنظیمات، معاهدات او گډ نهادونو رامنځته کول د دې سبب کیږي چې د پوله تېربدونکو اوبو تخصیص دوامداره، تلپایه، د ډاډ وړ او د اوړدمهال غوښتنو ځواب ویونکی وي. سره له دې هم ځینې وخت تخنیکي حل لارې، غیر رسمي او یا موقتي تنظیمات د یوه لنډمهال مذاکرې وړ او د قبول وړ حل لارې ته د رسېدو ښه ابزار دی چې د پوله باندې شرایطو کې ترسره کیږي. ډېری دا ډول گډ نهادونه صلاحیت لري چې د خپلو واکونو په حدودو او موضوعاتو کې د اوبو مقدار تشخیص کړي او دا چاره په بیلابیلو سیندیزو حوزو کې توپیر کوي د مثال په توگه ځینې سیندیزې حوزې په ښکاره توگه د اوبو تخصیص واک او صلاحیت لري او ځینې یې په ضمني توگه. دا ټول موارد د هېوادونو په توافق او د سیندیزو حوزو په جغرافیایي ځانگړنو پورې اړه لري. که چیرې گډ نهادونه عملیاتي وي په ځینو وختونو کې د دوی کاري حدود دې چې اړخونو ته د اوبو تخصیص په برخه کې تخنیکي مشورې ورکړي، همداراز د غړو هېوادونو له لوري په موافقه شویو اقداماتو ترسره کولو کې رول ولوبوي. شواهد ښیي چې هغه سیندیزې حوزې چې گډ نهادونه لري د هغوی پرتله چې دا ډول نهادونه نه لري، په ښه توگه کولای شي د اوبو مقدار اړوند ستونزو ته رسیده‌گي وکړي څکه چې دوی د باقاعده تبادلې لپاره وار له مخې تعریف شوی چوکاټ لري. سره له دې هم د بیلابیلو سیندیزو حوزو په مدیریتي برخه کې گډ نهادونه شتون لري لیکن د دې نهادونو د کاري اغیزمنتوب او موفقیت کچه توپیر لري. په دې برخه کې ډیری هغه گډ نهادونه چې د اوبو

تخصيص وظيفه ور ترغاړې ده، له جدي ننګونو سره مخ دي.

8. د اعتماد وړ آمارو تبادله:

د تخنيکي آمارو او ارقامو جمع کول او له يو بل سره يې شريکول د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص په برخه کې مهمه ونډه لري. تخنيکي آمار او ارقام دواړو برخو هم بيو فزيکل او هم اقتصادي-اجتماعي برخو ته شامليږي او دا چاره په حقيقت کې مرسته کوي چې د اوبو استفادې بيلابيلو برخو او سکتورونو ترمنځ سم پوهاوي رامنځته او ترمنځ يې توازن برابر شي چې په خپل وار سره دا کار د اوبو لاسرسي وضعيت ښه‌والي او تلپايه پراختيا سره مرسته کوي. همداراز په دې برخه کې لاندې موارد که چيرې په نظر کې ونيول شي د اوبو تخصيص له پوهې او ښستې سره مرسته کوي.

ګډ او يا همغږی د ارزونې او نظارت ميکانيزم رامنځته کول چې له مخې يې په مالي لحاظ تلپايه تکنالوژۍ پرمټ د پوله تيريدونکو تنظيماتو په تطبيق او اجرايي کولو کې اغيزمن رول ولري. په دې برخه کې همغږي شوي ميتودونه او پارامترونه چې په نړېواله کچه يې کارنده توب اغيزمن ثابت شوی د آمارو او ارقامو دقت کې ښه ونډه لري. دا ډول سيستمونه د تخصيص تطبيق او اجرايي کولو په برخه کې موثر دي او د لازم شفافيت په رامنځته کولو سره په دې قادر دي چې د لازمو اصلاحاتو او خلاوو رفع کولو برخه کې انعطاف ونښيي. همداراز اړينه ده چې د پوله تيريدونکو اوبو په تخصيص کې دا مسأله په پام کې ونيول شي چې د اقليمي تغيراتو څخه د اوبو سرچينو اغيزمنوالی په کومه کچه دی او يا هم څنګه دا مسأله د راتلونکې غوښتنو جوتولو برخه کې موثره تماميدای شي؟. دا کار به له شريکو هېوادونو سره مرسته وکړي چې د اوبو راتلونکې په اړه واضح او څرګند ګډ دريځ ولري چې وکړای شي له مخې يې د نظارت او ارزونې سيستم ته پراختيا ورکړي همداراز د تخصيص مفهوم نوبتي بياکتنې کاري حدودو تشخيص ته زمينه سازي وکړي چې د تطبيق لپاره به يې بيلابيلو موډلونو رامنځته کولو کې مهمه ونډه ولري.

اړينه ده چې د آمارو او ارقامو تبادله په شفافه، خلاصه او باقاعده توګه وي او وروستني(اپډيټ) موارد تبادله شي ليکن په دې برخه کې ډيری هېوادونه له ستونزو او کړاو سره لاس و ګريوان دي. معلومات بايد په بيلابيله کچه د هېوادونو او اړوند ذيدخلو اشخاصو ترمنځ تبادله شي دا ارقام بايد هر ډول ارقامو د ميټا ډيټا په شمول تر پوښښ لاندې ونيسي، هغه آمار او ارقام چې د پوله تيريدونکو اوبو اوسنی او راتلونکی وضعيت بيانولای شي. همداراز اړينه ده چې په دې برخه کې هغه پلانونه هم شريک شي چې له مخې يې په راتلونکې کې د پوله تېرېدونکو اوبو پر سر تطبيق کيږي، هغه پروژې او نورې چارې چې په راتلونکې کې د وړاندوينې وړ وي. ځينې وخت ټول آمار او ارقام په کار نه وي او يا هم کله کله هر ډول ارقامو ته لاسرسی ستونزمن وي، په هر صورت ټول هغه آمار او ارقام بايد تبادله شي چې تصميم نيونکي وکړای شي د بې اعتمادي او ډاډ نه لرلو په فضا کې تصميم ونه نيسي.

9. د تنظيماتو عملي کول:

په هره جلا سينديزه حوزه کې د پوله تېرېدونکو اوبو تخصيص تنظيماتو عملياتي کول د هرې سينديزې حوزې و وضعيت ته په کتو ځانګړې جهتونه(اړخونه) لري. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص ميکانيزمونه او تنظيمات کيدای شي د تخنيکي، حقوقي او نهادي اړخونو په چوکاټ کې په لاندې دريو ګامونو کې عملي شي:

الف) هغه اقدامات او چلندونه چې احساسي، علي، تحريکي او يا هم د پوهې پربنسټ ولاړ وي؛

ب)مذاکرات، تنظيمات او معاهدات چې له مخې پوله تيريدونکې اوبه تخصيص کيږي، همداراز د تخصيص پراختيا پلانونه او ميکانيزمونه، د نظارت او ارزونې سيستمونه، د شخړو حل او مخنيوي ميکانيزمونه رانغاړل کيږي.

ج)د تخصيص تنظيماتو تطبيق په ځانګړې توګه ملي کچه تطبيق.

په کافي اندازه د ګډې پوهې او په ګډه، ستونزو باندې پوهيدل د پوله تيريدونکو اوبو اړوند تنظيماتو او يا چوکاټونو تطبيق مؤثريت برخه کې لومړی ټکی سنجول کيږي. که چيرې اړتيا وي دا ډول معلومات د هوکړه شوې تخصيص په ډيزاين، پلان او اړوند ميکانيزمونو کې مؤثر تماميدای شي د ګډې پوهې مهم عنصر دادی چې پکې د اوبو لاسرسي ارزونه، د چاپيريالي اړتياوو ارزونه او د پروژو اغيزو ارزونه په دقيقه توګه بيلابيلو سناريوګانو کې ترسره کيږي. دا هم اړينه ده چې د دولتي اړوند نهادونو سربيره بايد د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص کې نور ذينفع خلک (stakeholders)او ډلې هم ګډون ولري دا کيدای شي بين المللي مالي نهادونه، زيربنايي عملياتي نهادونه، سکتوري سازمانونه، د اوبو ګټه اخيستونکې، مدنې ټولنې، بومي يا اصلي اوسيدونکې او هغه خلک چې اغيزمنيږي، بايد د دې پروسې شريکان وي. د دې خلکو شموليت به له يوې خوا مرسته وکړي چې ګډه پوهه پراختيا وموومي او له بل لوري به انصاف او تلپايه ګټه اخيستنه رامنځته شي. د ونډه والو ارزونه ښيي چې څوک بايد دخيل وي او نهادي ارزونه د دې لپاره ده چې د هر ډول تنظيماتو لپاره بنسټونه تعريف کړي. دې ته په کتو چې د اوبو تخصيص ټولې ګټې او يا فکتورونه مقداري او عددي نه دي اړينه ده چې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص نهايي تصميم څخه مخکې د تخصيص بيلابيلې بڼې او بديلونه په پام کې ونيول شي او دا چاره ډيره ګټوره ده. په دې کې يوه بيلګه د ګڼ اړخيزه تصميم حدود (MCDA)دي چې د مقايسې لپاره واضح او شفاف ميکانيزم رامنځته کوي. په دې برخه کې ډيری ابزار او سافټويرونه شتون لري چې ګڼ اړخيزه تصميم حدودو پروسه حمايتوي. په دې کې ګډ نهادونه تر ټولو ښه ځايګی لري چې دا ډول ميتودونه عملي کوي چې د خپلو واکونو او وظايفو په حدودو کې چې له مخې په پوله تيريدوکو سياق کې آمار او ارقام سره تبادله شي .

د اوبو لاسرسي په برخه کې د ډاډ نشتون دا چاره اړينه کوي چې انعطاف منونکې ميکانيزمونه چې د اړوند ظرفيت سره همغږي وي، ترتيب او تنظيم شي که چيرې په دې برخه کې ښه آمار او ارقام په ښه ښه تبادله شي، بې اطميناني له منځه وړل کيدای شي، ليکن حتی د آمارو په نشتون کې هم دا موکه شتون لري چې د ګډو آمارو او ارقامو په پايله کې د ګډې همکاری محصول پوهه رامنځته شي. دا بايد ونه انګيرل شي چې د پوله تيريدونکو

اوبو تخصيص تنظيمات او معاهدات يو ځلې تمرين او چاره ده، بلکې دا د پوله تيريدونکو اوبيزو همکاريو يوه برخه ده چې په تدريجي توگه قدم په قدم مخکې ځي، پراختيا مومي او کيدای شي د وخت په تيريدو بياځلې کتنه پرې وشي.

همداراز د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص تنظيمات بايد په کافي اندازه واضح او شفاف وي چې د تطبيق په برخه کې آسانتياوې رامنځته کړي چې دا چاره د تخصيص ميکانيزمونو په پراختيا، د نظارت او همغږي په گډو پلانونو، بېلابېل سکتورونو په پام کې نيولو پرمټ تقويه کيږي او د تخصيص په پروسه کې انعطاف زياتوي. ورسره په څنگ کې اړينه ده چې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص اړوند تنظيمات او معاهدات بايد په ملي او محلي کچه هم تطبيق شي دا چاره د بيلابيلو فکتورنو پر اساس چټکتيا موندلی شي لکه: د اوبو تخصيص پلان، د اوبو اړوند قانون گذاري همغږي کول، د اوبو استخراج باندې محلي محدوديتونه، د اوبو اجازه ورکول او يا جواز د گټې اخيستنې وېش، په کلنۍ توگه د اوبو تخصيص پروسه او همداراز د رعايت او اجرا په برخه کې د نظارت اړوند گډ ميکانيزمونه دا چاره لا آسانه کولای شي.

پايله:

د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص پروسه يوه دوامداره تصميم نېونکې او پلان جوړونکي پروسه ده چې د دوه يا څو هېوادونو ترمنځ د اوبو تخصيص عملي کولو چاره پرغاړه لري. په اوسني وخت کې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص چاره ډېره مهمه ځکه ده چې له يوې خوا د بيلابيلو دلايلو لکه اقليمي بدلونونو، د نفوسو کچې ډېروالی، اوبو ته تقاضا ډېروالی، په بې رويې توگه د اوبو منابعو څخه گټه اخيستنه اوبو ته لاسرسی محدودوي او له بل لوري دا مسآله د هېوادونو غذايي امنيت او ملي امنيت او سياسي مسايلو پورې اړه لري؛ نو ځکه اړتيا ده چې د اوبو تخصيص تنظيمات په داسې بڼه وي چې له يو لوري د هېوادونو اړتياوې پوره کړي او هم وکولای شي تلپايه پراختيا ته زمينه مساعده کړي. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص ميکانيزمونه او تنظيمات بايد د وخت غوښتنو سره سم او انعطاف منونکې وي چې وکړای شو تغيراتو ته په کتو په کې بياکتنه وشي. اقليمي تغيرات هغه پروسه ده چې په لويه کې د اوبو لاسرسی يې محدود کړی نو ځکه اړينه ده چې د تخصيص تنظيمات او معاهدات بايد له اقليمي تحولاتو سره سازگاري ولري. دا چې د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص پروسه يوه دوامداره پروسه ده نو ځکه اړتيا ده چې وخت په وخت اړخونه(ښکېل لوري) موجوده ستونزو او واقعيتونو ته په کتو بايد په هغه کې تغير راولي او اصلاح يې کړي. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص په اړه بايد لږ تر لږه حاکم حقوقي چوکاټ مراعات شي، هغه که عرفي قواعد دي که د کنوانسيونونو او اعلاميو په بڼه نورمونه دي، بايد د تخصيص برخه وگرځي. د تخصيص اړوند تنظيماتو ښه تطبيق په موخه اړينه ده چې د اعتماد وړ معلومات او ارقام بايد سره تبادله شي، د معلوماتو او ارقامو تبادله بايد په پراخه کچه ترسره شي او هېوادونه بايد په دې کې په ښه نيت همکاري وکړي. د اوبو تخصيص تنظيماتو برخه کې اغيزمن موارد د گډو نهادونو رامنځته کول دي چې د تنظيماتو او معاهداتو تطبيق او عملي کول پرغاړه لري، همداراز د اړتيا په صورت کې کولای شي تغيرات او اصلاحات پکې راوړي. د پوله تيريدونکو اوبو تخصيص ميکانيزمونه او تنظيماتو عملي کول او عملياتي کول داسې پروسه ده چې له يوې سينديزې حوزې و بلې ته توپير کوي او اړينه ده چې په مؤثره توگه عملي شي تر څو له يوې خوا وکړای شي د هېوادونو تلپايه پراختيا تضمين کړي او له بل لوري د هېوادونو ترمنځ د همکاريو د پراختيا وسيله وگرځي.

1. https://transboundarywaters.science.oregonstate.edu/contentregister-international-river-basins
2. د افغانستان او ايران ترمنځ د هلمند سيند پر سر د ۱۳۵۱ کال تړون، لومړۍ ماده
3. UNCECE, 2009: Guidance on water and adaptation to climate change. Geneva
4. UNECE desk study, 2019. On Environmental Flows and flow regulation in the Drina River Basin (By Rafael Sanchez Navarro).
5. UN environment (2018). progress on integrated water management. Global baseline for SDG 6 indicator 6.5.1: degree of IWRM implementation.
6. Patricia wouters, 2013, international law-facilitating transboundary water cooperation Global water partnership technical coitee (TEC).
7. UNCECE, 2006. Strategies for monitoring and assessment of Transboundary rivers, lakes and groundwater.
https://www.unece.org/env/water/assessment_activ.html
8. Dinar, Rosengard, and M. Meizen-Dick,1997
http://www.lhda.org.ls/ihdaweb/

د قوشتېپې کانال حقوقي ارزونه

څېړونکی: قاري عبدالوهاب «مدقق»

د آمو سیند څخه د ګډې ګټې اخیستنې او ګډ مدیریت په برخه کې له ۱۹۵۸ زکال نه تر ۱۹۷۲ زکال پورې د افغانستان او پخواني شوروي اتحاد ترمنځ یوازې دترونونو د لاسلیک، مطالعاتو او د سروېګانو د تر سره کولو په اړه خبرو دوام در لود او په یاده موده کې د عمل په ډګر کې پام وړ کومه عملي چاره نه ده تر سره شوې.

په یاده برخه کې د لومړي ځل لپاره د زېربنا جوړونې عملي چارې د جمهور رئیس محمد داوود خان د واکمنۍ پرمهال (۱۹۷۳-۱۹۷۸) ټاکل شوې وه چې د قوشتېپې کانال په جوړولو سره پیل شي.

د قوشتېپې کانال د سردارمحمد داوودخان د اووه کلن ملي پراختیایي پلان یوه برخه جوړوله چې د آمو سیند اوبو څخه د ګټې اخیستنې په موخه په پام کې نیول شوی وه.

سردارمحمد داوود خان د یاد کانال د مالي او رغنیزو چارو په اړه د پخواني شوروي اتحاد له واکمنانو سره خبرې اترې کړې وې چې په پایله کې یوې هوکړې ته هم رسېدلي دي.

پتروویچ یژوف، چې د سردار محمد داوود خان د واکمنۍ پرمهال د افغانستان د پلان په وزارت کې اقتصادي سلاکار وه، د یاد کانال په اړه لیکلي دي چې جمهور رئیس محمد داوودخان غوښتل چې د آمو سیند اوبه د یاد کانال له لارې چې اوږدوالی یې ۱۳۰ کیلومتره اټکل شوی وه د افغانستان په شمال کې ۱۰۰۰۰۰ هکتاره ځمکې ته ولېږدوي.

هغه مهال سردار محمد داوود خان یاده پروژه د پخواني شوروي اتحاد له رهبر او د کمونېسټ ګوند منشي برژنیف سره مطرح کړې وه چې په پایله کې د دواړو هېوادونو ترمنځ د یاد کانال په اړه ترون هم لاسلیک شوی دی.

د شوروي اتحاد د یاد ترون پر بنسټ د قوشتېپې کانال د سروې او ډېزاین سربېره د یادې پروژې رغنیزې او مالي چارې چې شاو خوا ۴ میلیونه روبل ټاکل شوې وې، هم پر غاړه اخیستي وې.[1]

دا چې په افغانستان کې د ۱۹۷۸ زکال د اپرېل میاشتې په ۲۷ دغوایي د اوومې کودتا رامنځته شوه او د سردارمحمد داوودخان د یادې پروژې عملي چارې د تبر په څېر یوازې د کاغذ پرمخ پرته له اجرا پاتې شوې.[2]

پدې توګه د قوشتېپې کانال ترون د آمو سیند د اوبو د ګډ مدیریت په برخه کې د افغانستان او پخواني شوروي اتحاد ترمنځ د ۱۹۵۸ زکال د جنوري میاشتې د اتلسمې نېټې ترون د ۱۶ مادې او همدا راز دیاد ترون د ۱۸ مادې د دوهم بند مطابق، چې د آمو سیند د اوبو مسائلو د سمبال، همغږۍ او ګډ مدیریت په برخه کې په پام کې نیول شوي دي، د پخواني شوري چارواکو د موافقې پر بنسټ رامنځته شوی دی.[3]

د قوشتېپې کانال ترون په حقیقت کې د یادو مادو د تطبیق په برخه کې د افغانستان او پخواني شوروي ترمنځ وروستی ترون بلل کیږي چې په مسکو کې د ځینو لیکوالانو په وینا په ۱۹۷۷ زکال کې(؟) لاسلیک شوی دی.[4] پدې توګه ویلی شو چې د قوشتېپې د اوسني کانال د چارو، حقوقي مبنا د ۱۹۵۸ زکال ترون ۱۶ ماده او د سردارمحمد داوودخان او شوروي اتحاد ترمنځ لاسلیک شوی ځانګړی ترون دی.

دا چې د یادو ترونونو نه وروسته یو شمېر سیاسي، اقلیمي بدلونونه رامنځته شول د یادې پروژې په ځینو ارقامو کې چې د وخت او شرایطو غوښتنه ده بدلون رامنځته شوی دی.

همدا راز هغه مالي او څېړنیز مکلفیتونه چې شوروي اتحاد د یاد کانال د رغېدو په برخه کې منلي دي له ځای ناستو هېوادونو نه باید وغوښتل شي څو یاد مکلفیتونه ترسره او ترون په بشپړه او قانوني توګه پلی شي.

اوس پوښتنه دا ده چې آیا د قوشتېپې کانال په اوسنیو شرایطو کې له حقوقي پلوه د ګاونډ هېوادونو (ازبکستان، اوترکمنستان) حقابه زیانمنولی شي ؟!

دیادې پوښتنې په ځواب کې باید وویل شي چې د ګاونډ هېوادونو حقابه په حقیقت کې په دوه ډوله وېشل کیږي:

۱. د ګاونډ هېوادونو نامشروع (ناقانونه) حقابه.

۲. د ګاونډ هېوادونو مشروع (قانوني) حقابه.

لومړی برخه

د ګاونډ هېوادونو نامشروع حقابه د ۵۶۶ اشغالي پروتوکول چې د پخواني شوروي اتحاد له لوري په کال ۱۹۸۷ ز کې د ۱۹۵۸ ز هوکړه‌لیک د ۷ او ۱۶ مادې خلاف او د افغانستان سره د سلا او مشورې پرته د آمو په بین‌المللي سیند کې څلورو هېوادونو (قرغېزستان، تاجکـــــستان، ازبکستانااو

1_ سمون، نظیم، «د دولتونو ترمنځ د اوبو په وېش کې د فزیکي زېربنا رول: د قوش تیپې کانال قضیه» پژواک خبري اژانس، /[https://pajhwok.com/ps/opinion/the-role-of-physical-infrastructure-in-inter-state-water-distribution-the-qosh-tepa-canal-case]

2_. عطایي، محمد ابراهیم، د افغانستان پرمعاصر تاریخ یوه لنډه کتنه، چاپ کال: ۱۴۲۵ سپوږمیز- ۱۳۸۳ ه. لمریز، خپرونکی: میوند خپرندویه ټولنه، ص: ۲۹۷

3_. «قرارداد میان حکومت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وحکومت پادشاهی افغانستان راجع به رژیم سرحدات مملکتی اتحاد شوروی وافغانستان»، سال: ۱۹۵۸، ماده: ۸

4_. Abdul Mateen Baktash, et al. ENVIRONMENTAL AND SOCIAL IMPACT ASSESSMENT (ESIA) Feasibility Study of Khush Tepa Irrigation Scheme and Power Generation (KTISPG) Project, 02 December 2019, Page 15 of 237

ترکمنستان) ته د حقابې د ټاکل کېدو په موخه په داسې مهال چې افغانستان د یاد اتحاد له لوري تر بشپړ اشغال لاندې قرار درلود ، له څلورو یادو هېوادونو سره لاسلیک شو.[5]

په یاد پروټوکول کې د آمو سیند ټولې کلنی اوبه ۷۰،۲۳میلیارد متره مکعب اوبه اټکل شوي دي. له یادو اوبو ٦.٦٣ میلیارد مکعب متره اوبه د ضایعاتو په توګه او ۱، ۲میلیارد مکعب متره اوبه بیا د افغانستان لپاره په پام کې نیول شوي دي چې ټولې ۷۳، ۸ میلیارد
مکعب متره اوبه کیږي. پاتې۵۰، ٦۱میلیارد مکعب متره اوبه یادو څلورو هېوادونو ته د حقابې په توګه په پام کې نیول شوي دي.[6]

په یاد پروټوکول کې ترکمنستان هېواد ته له یادو ٦۱،۵۰ میلیارد مکعب متره اوبو څخه ۲۲،۰ میلیارد متره مکعب اوبه چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۳۵،۸ سلنه جوړوي د حقابې په توګه ټاکل شوي دي.

همدا راز ازبکستان هېواد ته بیا له یادو پاتو ٦۱،۵۰ میلیارد مکعب متره اوبو څخه په کال کې۲۹،٦۰ متره مکعب اوبه چې د یاد سیند د ټولو اوبو۴۸.۲۰ سلنه جوړوي د حقابې په توګه ورکړل شوي دي او پاتې ۹،۹ میلیارد مکعب متره اوبه چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۱٦ سلنه جوړوي بیا د قرغیزستان او تاجکستان هېوادونو ته د حقابې په توګه په پام کې نیول شوي دي.[7]

په ټوله کې یاد وېش یا په بل عبارت د ګاونډ هېوادونو یاده حقابه ناقانونه ګڼل کیږي. پدې توګه د قوشتېپې کانال چې ټاکل شوې په کال کې شاوخوا ۱۰ میلیارد مکعب متره اوبه(؟)د آمو سیند څخه Divert کړي له شک پرته چې د یادو دوه ګاونډ(ازبکستان او ترکمنستان)هېوادونو پورته یاده نامشروع حقابه زیانمنولی شي؛ خو له حقوقي پلوه یاد زیان ته ځکه اعتبار نشته چې یاده حقابه په حقیقت کې د افغانستان خپل حق ګڼل کیږي چې باید بېې را وګرځوي.

دوهمه برخه

د آمو په سیند کې د افغانستان او ګاونډ هېوادونو قانوني حقابه

د ۱۹۴٦ز او ۱۹۵۸ز کال هوکړهلیکونو له مخې، چې د افغانستان او پخواني شوروي اتحاد ترمنځ ـ چې دا مهال ځایناستي یې د تاجکستان،قرغېزستان،ازبکستان او ترکمنستان هېوادونه دي ـ لاسلیک شوي دي، د آمو سیند اوبه د یادو دوه لورو(افغاستان = شوروي اتحاد څلور یاد ځایناستې هېوادونو)ترمنځ په بالمناصفه توګه(۵۰/۵۰سلنه)وېشل شوي دي.[8][9]

د یاد هوکړهلیکونو او د ۵٦٦ پروټوکول د محاسباتو له مخې افغاستان د آمو په سیند کې له ٦۳،٦میلیارد متره مکعب اوبو څخه(د ٦،٦۳ میلیارد مکعب متره اوبو چې د ضایعاتو په توګه په پام کې نیول شوي دي،پرته)کابو ۳۱،۸ میلیارد مکعب متره اوبه ،چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۵۰ سلنه جوړوي،حقابه لري.

د آمو سیند په پاتې ۳۱،۸ میلیارد مکعب متره اوبو کې د ترکمنستان هېواد د اوبو حق ۴،۱۱میلیارد متره مکعب اوبه دی چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۱۷،۹سلنه جوړوي.

همدا راز د آمو سیند په پاتې ۳۱،۸ میلیارد مکعب متره اوبو کې د ازبکستان هېواد د اوبو حق کابو ۱۵،۳میلیارد مکعب متره اوبه دی چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۲۴،۱ سلنه جوړوي.

پدې توګه د آمو سیند په پاتې ۳۱،۸ میلیارد مکعب متره اوبو کې د ترکمنستان او ازبکستان هېوادونو ټولټال د اوبو حق ۲٦،۷ میلیارد مکعب متره اوبه چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۴۲ سلنه جوړوي،ټاکل شوی دی.پاتې ۵،۱ میلیارد مکعب متره اوبه چې د آمو سیند د ټولو اوبو ۸ سلنه جوړوي،بیا د قرغیزستان او تاجکستان دي.

پدې صورت کې د قوشتېپې کانال چې د آمو له سیند شاوخوا ۱۰ میلیارد مکعب متره اوبه را ګرځوي د یادو ګاونډ هېوادونو په قانوني حقابه(د اوبو حق)کوم منفي اغیز نه پربېږدي او په ټوله کې د یادو هېوادونو حقابه په بشپړه توګه خوندي ده.

په ټوله کې د قوشتېپې کانال نه یوازې دا چې د ګاونډ هېوادونو(ازبکستان ،ترکمنستان)حقابه نه زیانمنوي بلکې د افغانستان هېواد اړ دی څو د ۱۰ میلیارد مکعب متره اوبو سربېره، چې ټاکل شوې د یاد کانال له لارې د آمو سیند څخه را وګرځوي،د پاتو۲۱،۸ میلیارد مکعب متره اوبو څخه د ګټې اخیستنې په موخه،چې د افغانستان خپله قانوني حق بلل کیږي،د قوشتېپې کانال په څېر نور کانالونه هم ورغوي.

[5].previous source, Masood Ahmad and Mahwash Wasiq ” Water Resource Development in Northern Afghanistan and.prev Its Implications for Amu Darya Basin ”page:33

[6]. حسنی،صدیقه،«آبهای فرامرزی افغانستان؛ مروری بر حوزه دریایی آمو»،مؤسسه تحقیقاتی دُران،انتشارات دران،سال:۱۳۹٦،ص:۲۳-۲۴

7. مخکینی منبع، حسنی،صدیقه،«آبهای فرامرزی افغانستان؛ مروری بر حوزه دریایی آمو»، ص:۲۳-24

[8]. «موافقت نامه بین افغانستان واتحاد جماهیر سوسیالستی شوروی درمسائل سرحدی»،سال:۱۹۴٦،ماده:اول

9.«قرارداد میان حکومت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وحکومت پادشاهی افغانستان راجع به رژیم سرحدات مملکتی اتحاد شوروی و افغانستان»،سال:۱۹۵۸،ماده:۸

آب به عنوان منبع حیات، یکی از عناصر اصلی ضرورت موجودات زنده است

نویسنده: دیپلوم انجنیر محمد معصوم اصیل

آب به عنوان منبع حیات، یکی از عناصر اصلی ضرورت موجودات زنده است پس مهمترین رکن بقا و زنده گی موجودات زنده را آب تشکیل میدهد که درصورت کمبود، رقابت بر سر کسب و تصاحب آن بصورت امری ذاتی درمیان ساکنان مناطق مختلف جغرافیایی تجلی می یابد.

تجربه نشان داده است که در جهان معاصر کنونی، جهت توسعه و انکشاف بخش های مختلف جوامع انسانی، مخصوصاً تأمین آب کافی در جهت توسعه زیر ساخت های اجتماعی، حفظ محیط زیست، زراعت، صحت، صنعت و تأمین امنیت ملی کشورها، برنامه ریزی سهم بارز و نقش عمده دارد. اهدافی که به اساس پلان های دقیق و درست تعقیب و پیگیری میشوند، دارای نتایج سودمند و پایدار میباشند. تعیین دقیق و به موقع اهداف، نیازها، ظرفیت ها و درنظر گرفتن شرایط زمان و مکان ها از جمله پیش نیاز های عمده تطبیق عملی هر برنامه و پلان در بخش های مختلف حیات جوامع بشری میباشد.

اداره ملی تنظیم امور آب تخصیص و توزیع آب را بعد از اکمال بند ها در حوزه های عمومی و حوزه های فرعی دریایی به اساس نیازمندی و اولویت با نظرداشت معقولیت اقتصادی و آب موجود در منبع برای استفاده کننده گان را به پیش میبرد. علاوه بر آن، تخصیص آب به اساس آب های موجود در منبع با در نظر داشت سال های نورمال آبی، خشکسالی و شرایط مختلف نظر به حوزه ها صورت میگیرد. معرفی نمودن راهکار و روش های پیشرفته باالخصوص در بخش آبیاری تا از ضایع شدن آب جلوگیری و تعادل بین عرضه و تقاضا ایجاد شود. همچنان روش های بهینه سازی راه اندازی میشود تا در آینده آب برای آشامیدن، زراعت، محیط زیست، صنعت و تجارت، تولید انرژی، سیاحت و ماهی پروری تآمین، و پایداری استفاده از منابع آب حفظ گردد. برای اینکه ارزش اقتصادی آب حفظ و نگهداری شود، ارزیابی بازدهی اقتصادی و تحلیل آب تخصیص داده شده در هر حوزه دریایی صورت می گیرد. نظارت و ارزیابی از چگونگی مؤثریت استفاده از منابع آب تخصیص داده شده به سکتور های مصرف کننده هم یکی از فعالیت های اداره خواهد بود. قابل یاد آوری است که مسایل و موضوعات مربوط به تخصیص آب، به اساس قانون تنظیم امور آب، مقرره تخصیص آب و طرزالعمل های مربوطه با نظرداشت اصل مدیریت همه جانبه آب تنظیم و به پیش برده خواهد شد.

ریاست تخصیص آب جهت عرضه خدمات معیاری و سودمند در راستای تأمین آب و تقسیم عادلانه آن، در پنج حوزه دریایی کشور خود را متعهد و ملزم میداند. خالصانه توقع میرود اینکه این اداره جهت خدمتگذاری در مسیر سالم و هدفمند در جهت تخصیص آب بادرنظرداشت آب موجود در منبع برای استفاده کنندگان مطابق نیازمندی و اولویت، گام برمیدارد.

به منظور تدوین برنامه های اضطراری توسط مراکز اجتماعی و اقتصادی، بهینه سازی مصرف آب در بخش آب آشامیدنی، معیشت، محیط زیست، زراعتی، بلند بردن سطح آگاهی جهت پلانگذاری و مدیریت عرضه و تقاضای آب، کنترول منابع آب های سطحی و زیر زمینی به صورت اساسی، تعیین اولویتهای مصرف آب از راهکارهای جلوگیری از بروز بحران ناشی از خشکسالی هستند.

بناءً ریاست تخصیص آب با درنظرداشت مفادات قانون تنظیم امور آب، مسئولیت تخصیص آب به سکتورهای مندرج قانون متذکره را به اساس موجودیت آب در منابع و مصرف معقول و معقولیت اقتصادی و ساحوی آن دارا میباشد.

تحلیل و بررسی تأثیرات تغییر اقلیم بالای منابع آبهای سطحی کشور

انجنیر روح الله بیگی

تغییرات اقلیم بالای منابع آب

مقدمه

امروز اقلیم و تأثیرات منفی آن در جهان شعله ور گردیده و به یک موضوع داغ جهانی تبدیل شده است، که نوسانات و تغییرات آن بیشتر مربوط به فعالیت های انسانی میشود، اقلیم و تغییرات آن در تکراریت و میزان شدت حوادث جدی آب و هوا (کاهش بارندگی ها، افزایش درجه حرارت، ذوب شدن برف ها و یخچالها، وقوعات سیلاب، خشکسالی) و بر هم زدن چرخش آب در طبیعت برای دراز مدت نقش مهمی را بازی مي نماید، و به محیط زیست ضرر مي رساند.

کشور ما از لحاظ ساختار جغرافیاوی ایکه دارد آب آن بیشتر منحصر به بارندگی های فصل زمستان می شود، و این بارندگی ها هم در تغذیه منابع آبی (آبهای سطحی و آبهای زیرزمینی) بسیاز مهم میباشد. بدین لحاظ تاثیرات تغیر اقلیم در تمام کشور حیات و معیشت را تهدید مي کند، و بیشترین پیامدهای و تأثیرات بد آن بر سکتور زراعت و مالداری و آب آشامیدنی مواجه میگردد، که اجتماع و اقتصاد کشور را به مخاطره می اندازد، به طور خلاصه تغیر اقلیم در افغانستان مصؤنیت آبی، غذایی و اقتصادی اجتماعی کشور را سخت تهدید نموده و مي نماید.

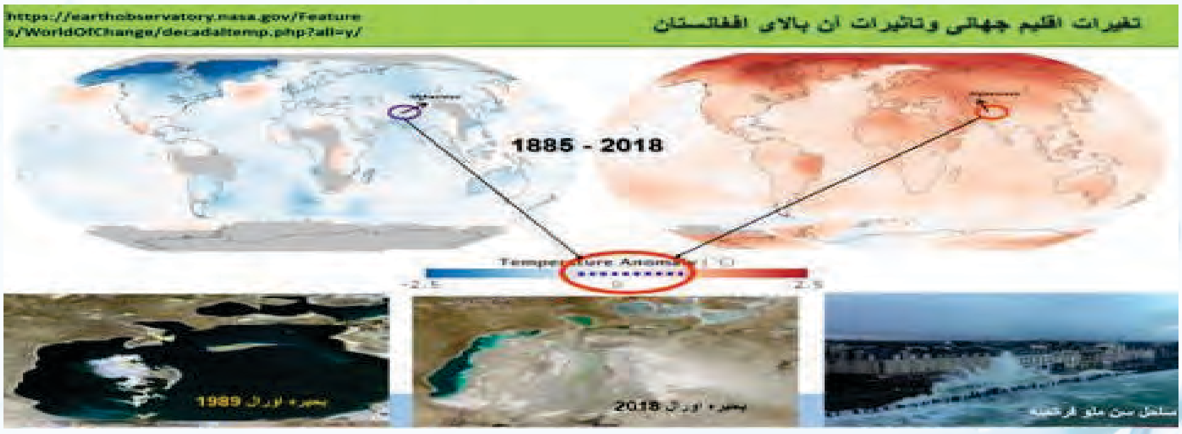

شکل 1: نشان دهند تغییرات درجه حرارت در جهان و کشورما از سال 1885 الی 2018 میباشد

اقلیم

اقلیم به شرایط آب و هوای یک منطقه در دراز مدت گفته میشود، و همچنان اقلیم به شرایط آب و هوای جغرافیایی یک منطقه مانند درجه حرارات، رطوبت، فشار اتمسفیر، باد، بارش و سایر مشخصه‌های هواشناسی در مدت زمانی نسبتاً طولانی نسبت داده می‌شود، یا اقلیم به معلومات و اوسط ارقام دراز مدت شرایط و یا عوامل اتمسفیر حاکم بر یک منطقه گفته می‌شود.

تغیر اقلیم

تغیر اقلیم یا تغیر نمودن آب و هوای یک منطقه از حالت نورمال و معمولی آن برای طویل المدت گفته میشود.

و یا تغییر اقلیم عبارت از تغییر تدریجی آن از حالت طبیعی در جهت وضعیت غیر طبیعی (حالت غیر طبیعی آن) میباشد. حالت طبیعی اقلیم که همان حالت معیاری آن است توسط اوضاع و شرایط وابسته به طبیعت تنظیم میگردد.

طبقه بندی اقلیمی درکشور

❖ طبقه‌بندی اقلیمی یک پروسه است که جهت تقسیمبندی مناطق جغرافیایی بر اساس ویژگی‌های اقلیمی آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. این طبقه‌بندی معمولاً بر اساس پارامتر هایی مانند درجه حرارت، بارندگی، در فصول سال صورت می‌گیرد، که درین طبقه بندی از ارقام اوسط بارندگی استیشن های هایدرومتیورولوژیکی وزارت آب و انرژی بین سالهای 1979 الی 2022 با استفاده از روش تقسیم بندی اقلیم توسط (بلیر) استفاده بعمل آمده است .

تقسیم بندی اقلیمی بلیر: "شرایط سالانه بارندگی"

I. اقلیم خشک: صفر الی 250 ملی متر بارندگی سالانه
II. اقلیم نیمه خشک: 250 الی 500 ملی متر بارندگی سالانه
III. اقلیم نیمه مرطوب: 500 الی 1000 ملی متر بارندگی سالانه (اسدآباد، سالنگ جنوبی و نورستان)
IV. اقلیم مرطوب: 1000 الی 2000 ملی متر بارندگی سالانه (سالنگ جنوبی؛ 1015.4 متر)

عوامل اساسی اقلیم در کشور:

شکل ۲: نشان دهند عوامل اسلی و تأثیرگذارتغییرات اقلیم میباشد

زون های اقلیمی کشور

زون های اقلیمی کشور نظر به ساختمان و توپوگرافی ایکه دارد بسیار متفاوت میباشد و قسمت هایی ازین سرزمین دارای کوه های بلند، پرفراز و نشیب بوده و قسمت های هم دشت های هموار میباشد، اقلیم کشور ما با زمستان های سرد و تابستان های گرم شناخته می شود. محققان از نظر طبیعت، معیشت و زراعت کشور را به 5 منطقه ایکولوژیکی و اقلیمی با شرایط مختلف تقسیم بندی کرده اند، یعنی مناطق مرکزی کوهستانی (کوه های هندوکش) بیشترین میزان بارندگی را دریافت می کند و به عنوان یک ذخیره عمده آبی عمل می نماید و قسمت های دشتی آن نیاز مند به آب می باشد. مناطق وسیع که در جنوب غرب، غرب و شمال غرب افغانستان تحت سلطه آب و هوای خشک (خشک بیابانی) هستند به صورت افقی و عمودی گسترش خواهد یابند. مناطق مرکزی و شمال شرقی افغانستان که در حال حاضر به ترتیب در اقلیم معتدل و قاره ای طبقه بندی گردیده اند، به سبب گرمی و خشکی تغییر خواهند کرد. ساحات مرتفع کوهستانی که دارای آب و هوای نیمه قطبی هستند، تغییر چشمگیری را با هوای گرمتر و انواع مختلف ایکوسیستم ها و تعداد کمی یا بدون یخچال های طبیعی تجربه خواهند کرد.

توپوگرافی موجود الگوهای متنوع باران در رشته کوه ها سبب می شود در جهت باد تغیر رخ دهد و هوای مرطوب به سمت بالا و مرتفع رانده شود و سرد گردد که این عملیه باعث بارندگی درساحات مرتفع میشود. به طور مثال، گذرگاه سالنگ سالانه بیش از 1000 ملی متر بارندگی دارد. در مقابل، در سمت مخالف با وزش باد در کوه ها، هوا پایین می آید و گرم می شود، در نتیجه نیمه بارانی، و یا کاهش بارندگی بوجود میآید.

تشکیل منابع آب در کشور و مسیر آنها

بیشترین منابع آبی کشور ما از مناطق مرتفع ساحات برفی و یخچالی کوه های مرکزی (هندوکش و بابا) سرچشمه می گیرند، یعنی جایی که منابع دریاهای اصلی کشور ازآنجا ها شروع میشود و از طریق ذوب شدن برف ها و یخچال های طبیعی تأمین می شوند. در شرق کشور، دریای کابل در پاکستان به سند می ریزد که به اقیانوس هند تخلیه می شود. کوه های پامیر و هندوکش پر از برف، آب دریای پنج و متعاقباً آمو دریا را تأمین می کنند که به جهیل اورال تخلیه می شود. شاخه های دریای پنج در افغانستان در طرف چپ و در تاجیکستان شاخه های آن در طرف راست تشکیل شده است. هریرود و مرغاب در غرب هندوکش تشکیل شده و به ترکمنستان می ریزد. دریای هلمند در جنوب غربی هندوکش تشکیل می شود و به جهیل هامون در حوزه سیستان که با کشور ایران مشترک است، تخلیه می شود.

شکل 3: نشان دهنده منابع آبی، دریاهای کشور و مسیرخروجی آنها می باشد

شکل 4: نشان دهنده تأثیرات تغییر اقلیم بالای موارد مختلف می باشد

تاثیرات تغیر اقلیم

طوریکه درین گراف نشان داده شده است

تأثیرات عمده تغیرات اقلیم بالای موارد

ذیل است.

تأثیرات تغیر اقلیم بالای بارندگی کشور

بارندگی های (برف و باران) اولین منابع آبی کشور تشکیل میدهند، و بدبختانه تاثیرات تغیرات اقلیمی نوساناتی را درچگونگی آنها بوجود آورده است، که حالت نورمال و طبیعی بارندگی های کشور را برهم زده درنتیجه تغیرات مکانی و زمانی را درقسمت باریدن ها بوجود آورده است، این بدان معنی که موثر ترین بارندگی های کشور در ایام زمستان واوایل بهار سال بوده است، اما درین اواخر زمستان درکشور زودهنگام شده در وسط گرم و دوباره سرد میشود که این حالت موجب نابود شدن درختان مثمر و زراعت میشود و زیان های اقتصادی و اجتماعی را ببار میآورد.

طوریکه تحلیل ها توسط تیم تخنیکی آمریت پیش بینی سیلاب وخسکسالی ریاست منابع آب صورت گرفته است تعداد روزهای باران در کشور ما به طور قابل توجهی متفاوت بوده و بصورت اوسط در سطح کشور بارندگی کاهش نموده است و بعد از سال 2000 در بارندگی سالانه 56 ملی مترباران که معادل 19٪ فیصد بارندگی کل کشور میشود کاهش بوجود آمده است.

تأثیرات تغیر اقلیم بالای یخچال ها

برف از جمله نعمت های الهی بوده که در کشور ما با باریدن آن ادامه حیات و بقأ موجودات آن وابسته است، یخچال ها توده های بزرگی از برف می باشند که در مناطقی دارای اب و هوا ی نهایت سرد با تراکم و فشرده شدن برف تشکیل میشوند، خوشبختانه در مناطق کوهستانی و مرکزی کشور ریزش برف بیش از مقدار ذوب و تبخیر آن صورت میگیرد. در کشور ما با ذوب شدن برف و یخچال های طبیعی بیشترین جریان آب در حوزه دریایی پنج امو و قسماً در حوزه دریایی کابل جاری میگردد. مطالعات نشان میدهد که اکثر ذخائر برف و یخچالهای کشور در ساحات مرکزی و شمالشرقی درارتفاعات 3500–7600 متر از سطح بحر بالای سلسله کوه های هندوکش و بابا واقع گردیده است، و 85 فیصد از کل آب های شیرین موجود در کشور ما به وسیله همین برف و یخچالهای طبیعی تأمین میگردد، این بدان معنی که در فصل گرم سال با افزایش درجه حرارت، برفها و قسمتی از یخچالها ذوب شده و آغاز جریان آب دریا ها و چشمه سار ها می شوند، در واقع عملکرد یک یخچال طبیعی را از نظر منابع آب می توان به بند ذخیره آب تصور کرد، که برف را در فصل سرد در خود ذخیره مینماید تا در فصل گرم و اوقات کم آبی مورد استفاده مناسب قرار گیرد.

درین اواخر تغیرات اقلیم با کاهش بارندگی ها و افزایش درجه حرارت باعث گردیده است تا برفهای تازه، برفهای دایمی و یخچالهای کشور سریع ذوب گردند که درنتیجه سبب خطرات سیلابهای آنی گردند و اثرات خویش را بالای موجودیت آب ، تنوع حیات وحش ... نیز وارد نمایند.

در مجموع یخچالهای طبیعی کشور از اثر تاثیرات تغییرات اقلیمی متاثر شده و کاهش تقریباً 15.6 درصدی را از سال 1990 الی 2020 میلادی نشان میدهد، و مطابق گزارش های ریاست آبهای سطحی و ارگان همکار(ICMOD) در سال 1900 به تعداد 4,014 یخچال با مساحت حدود 2,948.76 کیلومترمربع شناسایی و نقشه برداری شده بود،

درحالیکه در 2020 تعداد یخچال به تعداد 3972 یخچال با مساحت 2,542.60 کیلومتر مربع گزارش شده است. این به آن معناست که در جریان 30 سال به تعداد 42 یخچال و در حدود 450 کیلومتر مربع ساحات یخچالی کشور در نتیجه تغیراقلیم و گرمایش جهانی ذوب شده اند.

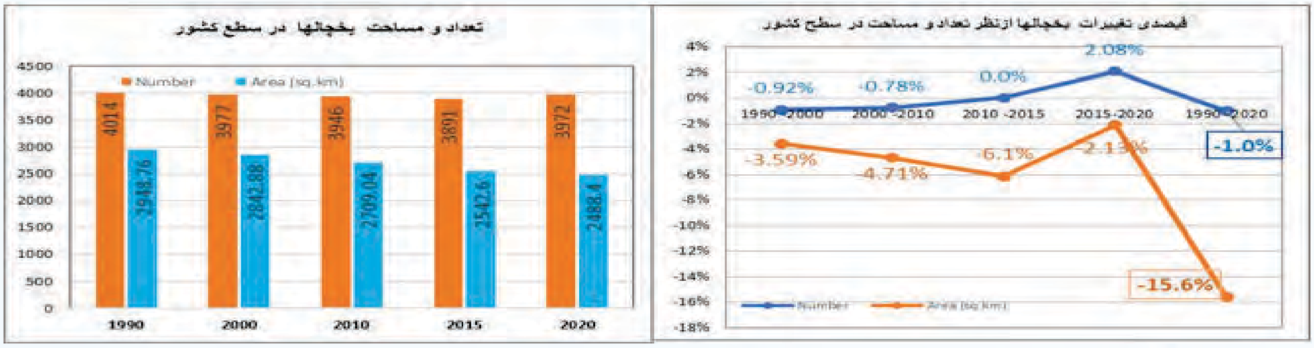

اشکال 5: نشان دهنده گراف تعداد، مساحت، و فیصدی کاهش یا افزایش یخچالها میباشد

تحلیل تاثیرات تغییر اقلیم بالای پوشش برف در کشور

پوشش برف به ساحاتی گفته میشود که اکثراً پوشیده از برف بوده باشد و مهم ترین منابع آبی کشور را همین پوشش برفی تشکیل میدهد. بصورت طبیعی پوشش برف با باریدن آن تشکیل میشود. همچنین درجه حرارت نقش اساسی را در قسمت نوعیت بارندگی دارد زیرا درجه حرارت مشخص کننده نوعیت بارندگی بصورت برف یا باران است، و تاثیر مستقیم بالای ذوب برف به روی سطح زمین دارد. که از اثرتغییرات اقلیم و تغییر درجه حرارت تاثیر مستقیم بالای وسعت و پوشش برف بوجود آمده. که ازسال 2000 بدینسو در تکرارت روزهای برفباری، عمق و مساحت آن تغیرات زیادی یعنی کاهش رخ داده است.

شکل 6: نشان دهنده ساحات پوشش برف در کشورمیباشد

تأثیرات تغییر اقلیم بالای جریان آب دریاهای کشور

از اثر تأثیرات تغیراقلیم و کاهش بارندگی های (برف و باران) در منابع آبی کشور، کاهش زیادی بوجود آمده است، درین جا طورنمونه ارقام اوسط مقدار جریان آب ماهانه استیشن چغچران بین سالهای 1962-1980 و سالهای 2009-2022 که در حوزه دریایی هریرود-مرغآب موقعیت دارد تحت مطالعه و بررسی قرار گرفته و دیده میشود که در کمیت آب حوزه آبگیر مربوطه تغییرات بوجود آمده است، و نتیجه نشان میدهد که درایام زمستان که آنقدر آب نیاز احساس نمیشود جریان آب بیشتر شده، و در ایام تابستان که نیاز آبی فوق العاده زیاد میشود جریان آب کم شده است، و این بیانگر آن است که تغییراقلیم تأثیربدی را بالای منابع آبی و مقدارجریان آب کشور بجا گذاشته است. قسمیکه در شکل 7 نشان داده شده است.

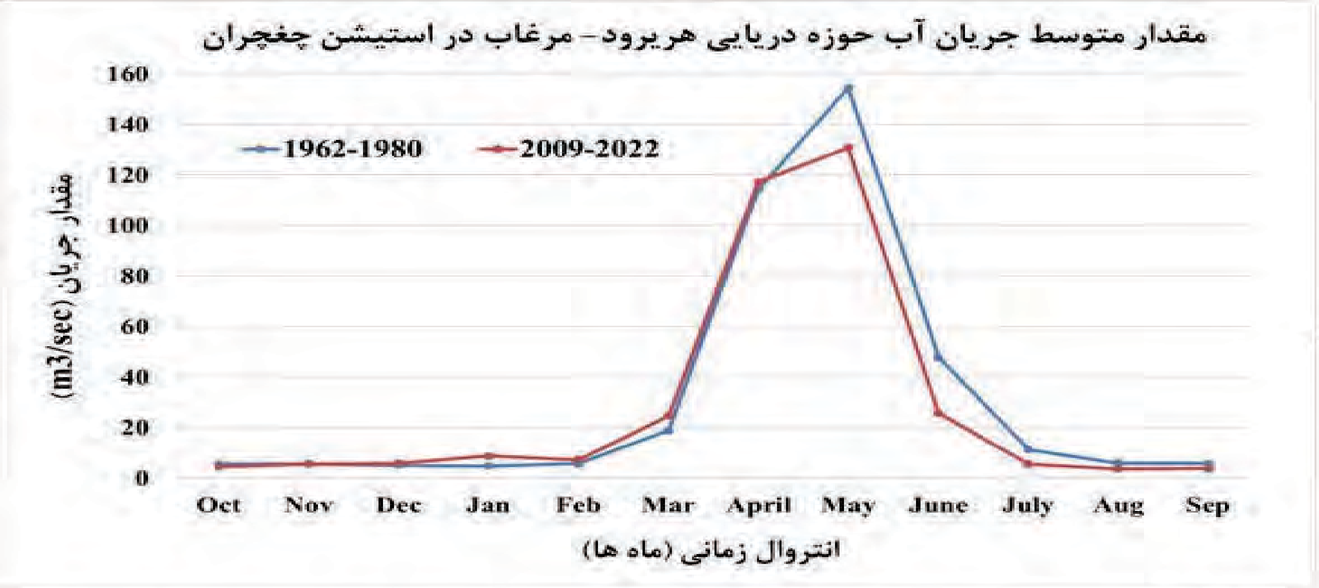

شکل ۷: گراف مقایسوی مقدار جریان متوسط چندین ساله در استیشن چخچران درحوزه دریایی هریرود-مرغاب میباشد.

نتیجه گیری:

به صورت عموم با اجرای تحلیل همه جانبه بررسی اثرات تغییر اقلیم بالای منابع آبهای سطحی کشور که در ابعاد مختلف همچو (بارندگی، ، یخچالها. پوشش برفی و مقدار جریان آب) که توسط تیم تخنیکی آمریت پیش بینی سیلاب، خشکسالی و تغییرات اقلیم بالای منابع آب صورت گرفته است قرارذیل میباشد:

- بعد از سال 2000 در بارندگی سالانه به سطح کشور ٪19 فیصد که معادل 56 ملی مترعمق باران میشود کاهش قابل ملاحظه بوجود آمده است.
- از اثر تغیرات اقلیم در بارندگی های کشور تغییرات مکانی و زمانی بوجود آمده است.
- از اثر تغیرات اقلیم در تمام حوزه های دریایی کشور مقدار بارندگی زمستان کاهش یافته است اما بر عکس در فصل های تابستان و خزان در مقدار بارندگی افزایش یافته است.
- بعدازسال 2000 مقدار جریان آب اکثریت دریاهای کشورازلحاظ حجمی و زمانی کاهش و تغیرنموده است.
- در مجموع تعداد یخچالهای طبیعی کشور4014 با مساحت 2949 کیلومترمربع بوده که ازاثر تأثیرات تغیر اقلیم متاثر شده از سال 1990 الی 2020 میلادی تقریباً ٪ 15.6 فیصد کاهش، و تعداد جهیل های یخچالی 1796 بوده درحدود٪ 17.54 فیصد افزایش را نشان میدهد.
- بعد از سال 2000 در پوشش برفی کشور کاهش قابل ملاحظه یی بوجود آمده است.
- نتایج به دست آمده از مقایسه و بررسی جریان آب های سطی و زیرزمینی در دو دوره زمانی بین سالهای (1948-1980 و 2008-2020) در 5 حوزه دریایی کشور نشان میدهد که پوتنشیل آبهای کشور75 بلیون مترمکعب بوده، ازلحاظ حجمی در حدود ٪8 فیصد که معادل 6 بلیون مترمعکب آب میشود کاهش نموده است.

د اوبو سپما د تخصیص له اړخه

دیپلوم انجنیر محمد حکیم سمسور

په اسلام کې د اوبو ارزښت: الله ج په مبارک قرآن کې فرمايي (و جعلنا من الماء کل شي حی)سوره ۲۱ /آیه ۳۰ - ترجمه : او پیدا کړي دي مونږ له اوبو څخه هر شي ژوندي.له دی ایت څخه څرګندیږي چې د ټولو ژوندیو موجوداتو ژوند په یوه ډول یا بل ډول له اوبو سره تړاو لري. په همدې توګه الله سبحانه‌وتعالی د النبإ سورې په درې پرلپسی آیتونو کی فرمایی څی ★و انزلنا من المعصرات ماء سجاجًا * لنخرج به حباً و نباتاً * و جناتِ الفافاً، ژباړه: : او را ښکته کړي دي مونږ له نښيځونکيو اورونکيو (وريځو) څخه اوبه ډېرې توئیدونکې او پاکې، لپاره د دې چې راوباسو مونږ په هغو (اوبو) سره دانې او وابښه او باغونه ګڼ او یو له بل سره نژدې. همدارنګه اللهج فرمايي: ★و انزلنا من السماء ماءً مباركاً فانبتنا به جنت و حب الحصيد★ له دې ټولو مبارکو آیتونو څخه د انسانانو او نورو ژوندیو موجوداتو په ژوند کې د اوبو ارزښت او اهمیت څرګندیږي او له اوبو څخه د یوې حیاتي مادي په توګه یادوونه کیږي.

له بل اړخه بشري تاریخ ته په کتو څرګندیږي چې اوبه د انسانانو د ژوندانه د ډول په بدلونونو او پرمختګونو کې مهمه ونډه لري. د بیلګې په توګه انسانانو په داسې ځایونو کې مشتېدل پیل کړل او ټولنې یې جوړې کړې چې اوبو ته نږدې پرتې وي او یا هم سوداګریز ښارونه داسې سیمو ته نږدې جوړ شول چې روانو اوبو لکه سیندونو او کانالونو ته نږدې وي. په معاصر تاریخ کې هم د هیوادونو او ملتونو سوکالي او پرمختګ په مخامخ توګه روانو اوبو او د اوبو زیرمو ته د هغو په لاس رسي پورې اړه لري کرنه، سوداګري او د اوبو له لارې سفرونه هغه څه دي څې په اقتصادي ښیرازي کې یې په ونډه سترګې نشي پټیدای. هغه هیوادونه له لا ډېرو ستونزو سره لاس او ګرېوان دي چې سمندرونو ته لار نه لري او د اوبو زیرمې یې کمې دي.

زمونږ ګران هېواد افغانستان د هغو هېوادونو په کتار کې ده چې له نسبتاً اوږدې وچکالي سره لاس او ګرېوان ده. رواني وچکالي په هېواد کې د کرنې، بڼوالۍ او مالداري برخو ته له نورو ډېر زیان اړولی ده. په هېواد کې ابادې ځمکې او بڼونه په بیدیاوو د اوښتو په حال کې دي. د شنو ځړځایونو د نه شتون له امله د څارویو ساتنه او روزنه په کلکه ټکنۍ سوې ده. تر ټولو دردوونکې لا دا ده چې د هېواد په لر او بر کې د څښاک اوبو ته په لاس رسي کې د کموالي راپوروڼه را رسیږي. په کلیو او بانډو کې د وچکالي له امله د خلکو ورځنی ژوند له ستونزو سره مخامخ ده، چې دغه چاره کلیوال دې ته اړ باسي ترڅو ښارونو ته مخه کړي. په ښارونو کې د نفوس تراکم، د ښارونو د اوبو په زیرمو فشار ډېروي. په دې توګه په یوه سیمه کې د اوبو کمښت په مخامخ توګه د بلې سیمې د اوبو پر زیرمو اغیزه کوي.

لکه څرنګه چې څرګنده ده افغانستان یو غرنی هېواد دی او غرونه د واورو د ذخیرې له اړخه د کال په اوږدو کې د سطحې اوبو په تامین کې مهمه ونډه لري خو له بده مرغه مونږ په دې کې پاتې راغلي یو چې له دغو طبیعي سرچینو څخه هغه ډول چې ښايي ګټه پورته کړو چې یو لامل یې په دې ورستیو کې د اورښتونو کمېدل او بل لامل یې د سطحې اوبو ناسم مدیریت او یا هم د مدیریت نشتون ده. دا په دې معنی چې د پسرلي په موسم که د هېواد سیندونه له هیڅ ډول کنترول او محدودیت پرته ګاونډیو هېوادونو ته بهیږي خو د دوبي او مني په موسم کې د همدغو سیندونو په دواړو غاړو کې پرتې ځمکې د اوبو د نشتون له امله شاړې پاتې کیږي. د سطحې اوبو د کمښت او یا هم نه شتون له امله د هېواد په ډېری سیمو کې کروندګرو د خپلو ځمکو د خړوبولو په موخه د ځمکې لاندې اوبو ته مخه کړې او په ډېرې بېباکي سره د ځمکې لاندې اوبه (چې اوس مهال د اوبو یوه ثابته سرچینه ده) ضایع کوي او د دې ناورین د لا ژوروالي سره مرسته کوي. د هېوادوالو دغه ډول بېباکا کړنې به په نږدې راتلونکي کې لومړی دوی خپله او بیا د نورو سیمو اوسېدونکي د څښاک له اوبو څخه هم محروم کړي. دا په داسې حال کې ده چې په ډیری پرمختللو هیوادونو کې د ځمکې لاندې اوبه د اوبو ستراتیژیکه زېرمه بلل کیږي، چې په اسانۍ سره دغه ډول اوبه نه مصرفوي. په ځینې لویدیځو هیوادونو کې له دغه ډول اوبو څخه لا تر اوسه هیڅ ډول ګټه نه ده پورته شوې. د اوبو د سالم او منظم مدیریت په وسیله د څښاک د اوبو په ګډون د اوبو له اړخه خپلې ټولې اړتیاوې له روانو او سطحې اوبو څخه پوره کوي.

پورته بحث ته په کتو دا د ټولو مسوولیت او مکلفیت دی چې د اوبو په سپما کې مرسته او له ضایع کېدو څخه یې مخنیوی وکړي دغه چاره د روانو او سطحي اوبو د کنترول او مدیریت، د ځمکې لاندې اوبو د نه ضایع کولو او د اوبو د ریسایکل (د کارول شویو اوبو بیا کارول) په وسیله ترسره کېدای شي .

د نړۍ ډېری هیوادونه د اوبو د سرچینو د ساتنې او مدیریت لپاره ځانګړی تشکیلات او ځانګړې بودجه لري، د سطحي اوبو د کلنۍ کچې او د کال په اوږدو کې د اوبو د لګښت په هکله ارقام او معلومات را ټولوي چې په دې بنسټ د اوبو د مدیریت لپاره لنډمهاله، منځ مهاله او اوږدمهاله پلانونه جوړ او عملي کیږي. د دغه ډول پلانونو په بنسټ د نویو بندونو د جوړولو او یا هم د شته بندونو د پراختیا او یا بدلون په هکله پریکړې کیږي. د بیلابیلو موخو لپاره د اوبو تخصیص جوړیږي او د هرې چارې ماهیت ته په کتو اوبه درجه بندي او ځانګړی کیږي. د ښارونو او ناحیو په کچه د اوبو لګښت له نږدې څارل کیږي، چا ته د دې اجازه نه ورکول کیږي چې د یوې ځانګړې موخې لپاره تخصیص شوې اوبه د بلې اړتیا د پوره کولو لپاره وکارول شي.

له بده مرغه په افغانستان کې په تېر کې دغې چارې ته پاملرنه نه ده شوې او په دې برخه کې ترسره شوي کارونه په نیشت حساب دي. دا په داسې حال کې ده چې افغانستان له نورو زیات د دغه ډول تشکیلاتو د لرلو او فعال ساتلو اړتیا لري. ترڅو په هیواد کې د اوبو سرچینې تثبیت کړي، د بیلابیلو سکتورونو د اړتیاوو د پوره کولو لپاره د اوبو تخصیص جوړ او په منظمه توګه د اوبو له لګښت څخه څارنه وکړي. له نیکه‌مرغه اوس چې د اوبو او انرژي وزرات په چوکاټ کې د اوبو د تخصیص ریاست را منځ ته شوی ده نو دا هیلې را ژوندۍ شوې دي چې د اوبو د تخصیص په برخه کې به شته تشه تر یوه حده ډکه شي. سره له دې چې د اوبو د تخصیص د ریاست تشکیلات نوی دی خو بیا هم په دې توانیدلی ده چې له خپل صلاحیت سره سم د اوبو د تخصیص په برخه کې ښې لاس ته راوړنې ولري. هیله ده چې د اړتیا وړ سرچینو په ترلاسه کولو سره به وکولای شي په راتلونکي کې په دې برخه کې کوټلي ګامونه پورته کړي.

په درنښت

دیزل جنراتور چیست؟

انجنیر همت الله امین‌زی

دیزل جنراتور ها معمولاً و بین عموم مردم به عنوان برق اظطراری شناخته میشود، چرا که در هنگامی که برق شهری ندارید و یا در دسترس نیست برای شما عمل تولید برق را انجام میدهد.

اما اگر از دیدگاه فنی بخواهیم به آن نگاه کنیم دیزل جنراتور وسیله ای است که از دو قسمت اصلی یعنی موتور دیزلی و آلترناتور (جنراتور) تشکیل شده است و بوسیله آن میتوان با سوخت دیزل یا همان گازوئیل در مقیاس های متفاوت برق تولید کرد.

هر کدام از دو قسمت اصلی یعنی موتور و آلترناتور دارای اجزا و بخش های مختلفی است که در ادامه به توضیح آن میپردازیم، اما قبل از آن به توضیح دو بخش اصلی میپردازیم.

موتور دیزل

موتور دیزل موتوری است که بصورت احتراق داخلی کار میکند، یعنی با فشرده سازی هوا در سیلندر ها احتراق انجام میشود و موتور شروع به کار میکند.

همانطور که از نامش پیداست، سوخت اصلی موتور دیزلی، گازویل که یک سوخت فسیلی است میباشد و نوع احتراق و کارکرد موتور های دیزلی و با بنزینی و گازی تفاوت دارند.

تمامی موتور ها دارای یک شفت هستند که هنگامی که موتور کار میکند آن شفت شروع به چرخیدن میکند و اگر آن را به یک آلترناتور وصل کنیم یک دیزل جنراتور ساخته ایم.

آلترناتور

آلترناتور به زبان ساده وسیله ایست که انرژی مکانیکی چرخشی را به انرژی الکتریکی تبدیل میکند که اینکار توسط دو قسمت اصلی آلترناتور یعنی سیم پیچی ثابت و سیم پیچی چرخشی انجام میشود.

نحوه کار آلترناتور ها در عکس زیر مشخص است اما همانطور که در بالا ذکر کردیم آلترناتور ها به شفت موتور وصل میشوند و این اتصال باعث چرخش سیم پیچ چرخشی میشود.

از چرخیدن این سیم پیچ چرخشی در درون سیم پیچ ثابت نیروی الکترومقناطیس تولید میشود، که در خروجی میتوان نیروی الکتریکی یا همان برق را دریافت کرد.

ECU موتور دیزل

ECU مخفف Electronic Control Unit است، که در واقع کامپیوتر موتور است و وظایف فراوانی را بر عهده دارد.

موتور های دیزلی قدیمی این دستگاه را ندارند زیرا همه مولفه ها بصورت آنالوگ اندازه گیری میشدند.

اما با به روی کار آمدن سیستم های آلایندگی، کنترول سوخت و وضعیت موتور تمامی موتور ها نیازمند این دستگاه شدن.

این دستگاه از طریق سنسور های که بر روی موتور هست وضعیت کنونی دستگاه را به شما نشان می‌دهد که کمک بسیار زیادی در تولید و تعمیر موتور می‌کند.

از عوامل مفید وجود ecu میتوان به نکات زیر اشاره کرد.

- مشخص شدن و دسترسی به وضعیت آلایندگی موتور و مصرف سوخت
- عیب یابی و تشخیص مشکلات موتور به صورت کامل و عمیق
- آسان شدن مراحل طراحی و تولید موتور
- کاهش سیم کشی

فلتر جدا کننده آب از سوخت

همانطور که از اسمش مشخص است این فلتر وظیفه جدا کردن آب از سوخت را دارد و اگر در هنگامی که موتور کار میکند آب به هر دلیل در مسیر سوخت رسانی قرار بگیرد این فلتر از رسیدن آب به موتور جلوگیری میکند.

پمپ دستی گازویل

هنگامی که برای اولین بار با مواقعی که دستگاه در حال تعمیر بوده و یا هر زمان که سوخت در فلتر وجود ندارد از این پمپ دستی استفاده میکنیم، تا گازویل را برای ارسال به پمپ انژکتور آماده کنیم.

فلتر سوخت

فلتر سوخت در موتور های دیزلی همانند تمامی موتور های دیگر عمل میکند و وظیفه پاکسازی سوخت قبل از ارسال به موتور را دارد

گرم کن

گرم کن گازویل است، این قطعه وظیفه گرم کردن گازویل را دارد زیرا موتور های دیزل در فصل سرما اگر گازویل سرد باشد، به سختی شروع به کار میکنند.

خروجی سوخت

این قسمت سوخت اضافی برگشتی از موتور را مجددا به فلتر سوخت برمیگرداند برای تصفیه و ارسال مجدد به موتور پمپ انژکتور Injector Pump سوخت پس از پاکسازی در فلتر سوخت به پشت پمپ انژکتور میرسد و پس از آنکه فشار سوخت بالا رفت، این دستگاه سوخت به سر سوزن های انژکتور ارسال و پمپاژ می‌کند.

فلتر بخار روغن

در هنگامی که موتور در حال کار است، به دلیل دمای بسیار بالای آن مقداری از روغن در اثر گرما

بخار میشود، که به این فلتر منتقل میشود، تا آسیبی به کارکرد موتور نرسد.

ریل سوخت

به آن ریل سوخت میگویند، که در اینجا سوخت قبل از اینکه به سوزن انژکتور برسد قرار می‌گیرد.

سوزن انژکتور

سوزن انژکتور وظیفه تزریق سوخت به داخل محفظه سیلندر برای کارکردن موتور را دارد.

استارت و اتوماتیک استارت

استارت قطعه ای است، که به عنوان راه انداز موتور عمل میکند، که در واقع عمل چرخش میل لنگ را تا زمان روشن شدن موتور انجام میدهد.

اتوماتیک استارت آهن ربایی است، که هنگامی که ولتاژ به آن میرسد، وظیفه رساندن چرخ دنده سر ستارت به چرخ دنده فلای ویل را دارد.

فلتر روغن

فلتر روغن مانند فلتر روغن تمامی موتور های دیگر عمل تصفیه و پاکسازی روغن موتور را انجام می‌دهد.

فلتر هوا

فلتر هوا قطعه ای است که از مواد فیبری ساخته شده تا ذرات ریز و درشت را از هوای موتور دیزل جنراتور پاک کند.

دینام (شارژ باتری)

دینام در هنگام کارکرد موتور کار می‌کند و شروع به تولید برق 24 ولت دی سی می‌کند که از آن برای شارژ باتری استفاده میشود.

توربو شارژ

همانطور که میدانید هرچه ارتفاع از سطح زمین بیشتر شود، میزان و غلظت اکسیجن نیز کمتر میشود و ما در ارتفاعات بالاتر نیاز به تجهیزات جبران کمبود اکسیجن داریم.

توربو شارژ دستگاهی است، که کاهش فشار و غلظت اکسیژن در موتور را جبران میکند، در نتیجه باعث افزایش توان موتور میشود.

رادیاتور

رادیاتور ها به عنوان ناقل دمای آب و خنک کننده موتور در موتور ها به کار برده میشود و جنس آن میتواند از فلز های مختلف همچون فولاد، چدن و ... باشد.

خروجی قدرت جنراتور

خروجی جنراتور که برق تکفاز 220 ولت 50 هرتز یا سه فاز 380 ولت 50 هرتز با توجه به نوع آلترناتور دریافت کنیم.

ای وی آر

کلمه AVR مخفف Automatic Voltage Regulator است به معنی تنظیم کننده خودکار ولتاژ، این دستگاه وظیفه ثابت کردن ولتاژ و فرکانس خروجی و گرفتن نوسانات برق را دارد.

سنسور سوئیچ روغن (نبود روغن)

این سنسور وظیفه اطلاع وضعیت روغن را دارد و در هنگامی که روغن رو به اتمام یا مشکل دار باشد، به ecu اطلاع میدهد تا مصرف کننده نسبت به تعویض آن اقدام کند.

سنسور دمای آب

این سنسور وظیفه ارسال وضعیت دمای آب را دارد، که در کنترول برد دیزل جنراتور قابل مشاهده است.

شارژر

شارژر یک مدار الکترونیکی است، که در تابلوی برق نصب میشود و در هنگام روشن بودن دیزل جنراتور با ولتاژ و جریان مشخص شروع به شارژ کردن باتری موتور میکند، تا برای روشن کردن مجدد دیزل جنراتور مشکلی نباشد.

کلید اتوماتیک (خروجی برق سیستم)

این کلید وظیفه قطع و وصل کردن خروجی برق دستگاه به صورت خودکار یا دستی را دارد.

کنترول برد

کنترول برد یا کنترول پنل یک دستگاه الکترونیکی است که مرکز فرمان دیزل جنراتور است. این دستگاه الکترونیکی سنجه های همچون دمای آب، دور موتور، ولتاژ خروجی، فرکانس خروجی و بسیاری دیگر را نشان میدهد.

همچنین این دستگاه وضعیت دیزل جنراتور را به طور کامل به کاربر نشان میدهد از جمله میزان کارکرد، اعلان خرابی، وجود مشکل در بخش خاصی از دستگاه و پارامترهای های دیگر.

شاسی

شاسی قسمت پایه ای جنراتور است که کل دستگاه بر روی آن سوار میشود. در واقع شاسی محل قرار گیری کل تجهیزات لازم برای تولید یک دیزل جنراتور است.

کاور صدا گیر

کاور صداگیر یا کانوپی (canopy) یک جعبه فلزی است که روی شاسی دیزل جنراتور قرار میگیرد برای کاهش صدا و جلوگیری از صدمات و گرد و خاک های محیطی کاور صدا گیر از درون بصورت کامل و استاندارد از طریق فوم های صداگیر عایق میشود.

باک سوخت

باک سوخت محل ریختن گازوئیل در آن برای مصرف مولد گازوئیلی است که معمولا در شاسی تعبیه میشود.

لرزه گیر

لرزه گیر وسیله ایست که توسط آن لرزش موتور گرفته میشود، در واقع همان دسته موتور خودرو شما است.

بازاریابی دیجیتالی و تأثیرات آن بالای رفتار خرید مستهلکین

ترتیب کننده: شرف الدین "رضایی"

مقدمه

در دنیای پر سرعت و به هم پیوسته ای که امروز در آن زنده گی می کنیم، بازاریابی دیجیتال به عنوان یک تغییر دهنده بازی در حوزه تعامل با مشتری و ارتقای برند ظاهر شده است. با ظهور انترنت و استفاده گسترده از دستگاه های دیجیتال، کسب و کارها اکنون فرصت‌های بی‌سابقه ای برای ارتباط با مخاطبان هدف خود و تأثیر گذاری بر رفتار خرید آن ها دارند. تاثیر بازاریابی دیجیتال بر رفتار خرید مشتری به موضوعی بسیار مورد توجه و اهمیت برای بازاریابان و تشبثات در سراسر صنایع تبدیل شده است. بازاریابی دیجیتال طیف وسیعی از استراتیژی ها و تکنیک ها را در بر می گیرد که با هدف ارتقای محصولات و خدمات از طریق کانال های دیجیتالی مختلف انجام می شود. اینها عبارتند از بهینه سازی یا انسجام موتورهای جستجو(SEO) ، بازاریابی رسانه های اجتماعی، تبلیغات از طریق ایمیل، بازاریابی محتوا، تبلیغات از طریق افراد تأثیرگذار (influencer) و غیره. هر یک از این رویکردها از قدرت انترنت و تنکالوژی برای دسترسی و تعامل با مشتریان از روش هایی استفاده می کند که تا چند دهه قبل غیرقابل تصور بود.

تأثیر بازاریابی دیجیتال بر رفتار خرید مشتری عمیق و چندوجهی است. با ارائه رویکردهای شخصی و هدفمند که با ترجیحات هر مصرف کننده سازگار است، فراتر از روش های بازاریابی سنتی عمل میکند. از طریق بازاریابی دیجیتال، کسب‌وکارها نه تنها می‌توانند در مورد پیشنهادات خود آگاهی ایجاد کنند، بلکه می توانند ارتباطات معنی داری ایجاد کنند، وفاداری به برند ایجاد کنند، و مصرف کننده گان بالقوه را به مصرف کننده گان واقعی مبدل کنند.

بازاریابی دیجیتال علاوه بر تبلیغات شخصی‌سازی شده، به کسب و کارها این امکان را می دهد تا از نفوذ اجتماعی و محتوای تولید شده توسط کاربر استفاده کنند. نقد و نظریات، رتبه بندی ها و توصیفات آنلاین نقش مهمی در شکل دهی به برداشت های مشتری و تأثیرگذاری بر تصمیم گیری های خرید دارند. نظریات مثبت و تایید رسانه های اجتماعی می تواند اعتماد و اعتبار ایجاد کند، در حالی که نظریات منفی می تواند مشتریان بالقوه را منصرف کند. با مدیریت فعال و بهره برداری از محتوای تولید شده توسط کاربر، کسب و کارها می توانند از قدرت نفوذ اجتماعی برای تحت تأثیر قرار دادن نظریات مشتریان و افزایش میزان تغییر مصرف کننده گان بالقوه به مصرف کننده گان واقعی استفاده کنند.

بیان مسأله

بازار اجتماعی انقلاب تازه در عرصه بازار و مشتریان دارد و تاثیر مهم بر رویه مستهلکین یا مصرف کننده گان دارد و بنده محصل رشتهٔ اداره و تجارت ماستری صنف اول پوهنتون کابل در رابطه به تأثیر بازاریابی دیجیتالی بر رویه مستهلکین یا مصرف کننده گان تحقیق نمودم. مسئله بازاریابی اجتماعی و تأثیرات آن بر مصرف‌کننده گان یکی از موضوعات مهم و پرکاربرد در حوزه بازاریابی و تجارت است. با گسترش روزافزون شبکه‌های اجتماعی و نفوذ آن‌ها در زنده گی روزمرهٔ مردم، تأثیر این شبکه‌ها بر رفتار خرید و تصمیم‌گیری مصرف‌کننده گان به شکل چشمگیری افزایش یافته است. شبکه‌های اجتماعی، اطلاعات، نظرات، و تجربیات را به سرعت و گسترده منتقل می‌کنند و این می‌تواند به شدت بر تصمیم‌گیری مصرف‌کننده گان تأثیر بگذارد.

بازاریابی اجتماعی به عنوان یک روش فعال و مؤثر برای تأثیرگذاری بر رفتار خرید و نگرش مصرف کننده گان مورد توجه قرار گرفته است. شرکت ها و برندها سعی دارند از طریق استفاده از روش های بازاریابی اجتماعی، به تأثیرگذاری بر رفتار خرید مصرف کننده گان بپردازند و این می‌تواند به شدت بر فروش و موفقیت کسب و کار آن‌ها تأثیر بگذارد. با این حال، وجود نقدها و نظریات منفی نیز در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به شدت بر تصمیم‌گیری مصرف کننده گان و سودآوری کسب و کارها تأثیر بگذارد. نقدها و انتقادات مصرف کننده گان در فضای مجازی ممکن است به شدت بر تصمیم‌گیری دیگران تأثیر بگذارد و حتی منجر به از دست دادن اعتماد به برند یا کاهش فروش شود.

علاوه بر این، تأثیرات اجتماعی مثبت نظیر پشتیبانی از برند، افزایش اعتماد به برند و افزایش فروش نیز ممکن است در پاسخ به استراتیژی‌های بازاریابی اجتماعی رخ دهد. این نشان می‌دهد که تأثیرات بازاریابی اجتماعی بسیار چندگانه است و ممکن است به شکل مثبت یا منفی بر رفتار خرید و تصمیم‌گیری مصرف‌کننده گان تأثیر بگذارد.

یکی از تحقیقات انجام شده در این زمینه توسط (منصوره زارع، رویا محمودی، علی رضا هنرور از دانشگاه آزاد اسلامی) و سحر عابد پور از دانشگاه برکت اهواز انجام شده است. این تحقیق در سال ۲۰۲۱ در ایران انجام شده و یافته های آن قرار ذیل میباشد:

مردم به طور فزاینده ای از محیط های آنلاین برای خرید با توجه به محیط دیجیتال گسترده و برنامه های کاربردی انترنتی استفاده می کنند. کسب و کارهای آنلاین به عنوان بخش عمده ای از زنده گی روزمره مردم، به شدت در این بازار رقابت می کنند. امروزه بازاریابی در فضای دیجیتال و ایجاد تجربه مثبت مشتری به ترتیب یکی از مؤثرترین استراتیژی ها برای رشد کسب و کار و یک ضرورت

برای همه سازمان ها محسوب می شود. تاکنون، شرکت‌ها توانسته اند از فناوری های دیجیتال برای بهبود تجربه مشتری استفاده کنند. با این حال، منابع علمی هنوز برای مطالعه تاثیر بازاریابی دیجیتال بر تجربه مشتری محدود است.

در همین حال، تحقیق دیگری که در سال 2019 در نایجریا توسط Ekeruke Unenabasi Godwin انجام شده که نتایج آنرا می توان به شرح زیر بیان کرد:

یافته های این نظرسنجی نشان می دهد که بازاریابی دیجیتال تأثیر عمیقی بر رفتار خرید مصرف کننده دارد. آزمون فرضیه نشان داد که پلتفرم های رسانه های دیجیتال مختلفی در نایجریا تحت حمایت قرار می گیرند که بر رفتار مصرف کننده تأثیر می‌گذارند، مصرف کننده گان نایجریایی دسته های مختلفی از محصولات را در پلتفرم های رسانه دیجیتال خریداری می‌کنند و بازاریابی دیجیتال بر پروسه تصمیم گیری مصرف کننده گان تأثیر می‌گذارد.

بررسی بیشتر نشان می دهد که کانال ها و پلتفرم های رسانه های دیجیتال که مستقیماً بر رفتار مصرف کننده و پروسه تصمیم گیری خرید تأثیر می گذارند شامل فیسبوک، تویتر، یوتیوب، گوگل، انستاگرام، وب‌سایت‌ها / وبلاگ ها، تبلیغات چند رسانه ای، ایمیل‌ها و لینکدین هستند.

بازاریابی دیجیتال شیوه تعامل کسب و کار ها با مشتریان را متحول کرده است. با ظهور رسانه های اجتماعی، تبلیغات آنلاین و تجارت الکترونیک، شرکت ها اکنون می توانند با سهولت و سرعت بی سابقه به مخاطبان جهانی دست یابند. این منجر به تغییر قابل توجهی در رفتار مشتری شده است، زیرا مصرف کننده گان به طور فزاینده ای به کانال های آنلاین برای تحقیق و خرید محصولات و خدمات روی می آورند (چفی و الیس-چادویک، ۲۰۱۲).

مطالعات نشان داده است که بازاریابی دیجیتال می تواند تاثیرات مثبت و منفی بر رفتار مشتری داشته باشد. از یک طرف، می تواند تعامل مشتری، وفاداری و آگاهی از برند را افزایش دهد (کاتلر و همکاران، ۲۰۰۹). از سوی دیگر، می تواند منجر به اضافه بار اطلاعات، کاهش دامنه توجه و افزایش شک و تردید مصرف کننده شود (توتن و سولومون، ۲۰۱۵).

علاوه بر این، بازاریابی دیجیتال فرصت‌های جدیدی را برای کسب وکار ها برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده های مشتری ایجاد کرده است که می‌تواند برای شخصی‌سازی پیام های بازاریابی و بهبود تجربه مشتری مورد استفاده قرار گیرد (هوتر و همکاران، ۲۰۱۳). با این حال، این افزایش اتکا به بازاریابی مبتنی بر داده نیز نگرانی هایی را در مورد حفظ حریم خصوصی و حفاظت از داده ها ایجاد کرده است (کلنان و بایس، ۲۰۰۷).

به طور کلی، تأثیر بازاریابی دیجیتال بر رفتار مشتری پیچیده و چند وجهی است و با تغییر فناوری و ترجیحات مصرف کننده به تکامل خود ادامه می‌دهد. به این ترتیب، برای کسب و کارها مهم است که با آخرین روندها و بهترین شیوه ها در بازاریابی دیجیتال به روز بمانند تا به طور مؤثر به مخاطبان هدف خود دست یابند و با آنان تعامل کنند.در تحقیق هذا از روش موسوم به همبستگی و هم خوانی استفاده شده است. براساس این روش رابطه بین دومتحول تحقیق یعنی تأثیر بازاریابی دیجیتال بر رفتار خرید مستهلکین مورد بررسی قرار خواهد گرفت و برای پاسخ های علمی و عملی برای سوالات تحقیق از داده های دست اول استفاده گردیده است. برای جمع آوری داده ها برعلاوه پرسشنامه آنلاین از کتب، مقالات، پایان نامه ها و ... استفاده شده است. جمعیت آماری این تحقیق تمام مستهلکین که در پروسه خریداری شامل اند و ۱۸ سال یا بالاتر از آن سن داشته باشند را شامل میشود ولی بنابر منابع و وقت محدود و نبود اطلاعات دقیق در مورد تعداد مستهلکین که به بازاریابی دیجیتالی دسترسی دارند ناگزیر نمونه آماری تحقیق هذا را بر اساس نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده و داده ها از 100 نفر به صورت آنلاین جمع آوری شده و بعداً این داده های جمع آوری شده با استفاده از گوگل فورم (Google Form) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

تحلیل داده ها

در این تحقیق یافته های کمی نتایج حاصله از پرسشنامه توضیح گردیده است که مربوط به تحلیل تفسیر و تعبیر گراف های توصیفی جمعیت مورد مطالعه همراه با ارایه فصیدی پاسخ دهنده گان به سوالات پرسشنامه می باشد

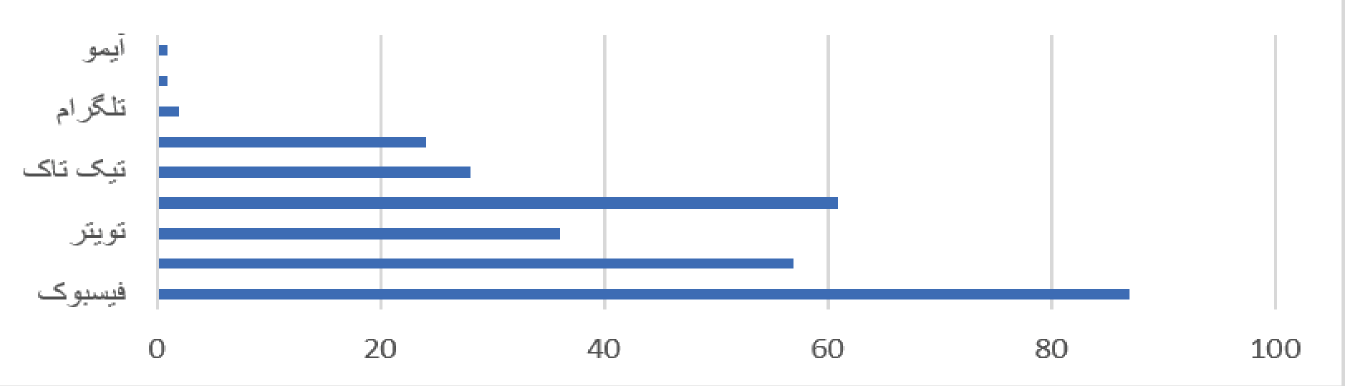

شکل 28: به دوستانم توصیه می کنم به صورت آنلاین خرید کنند

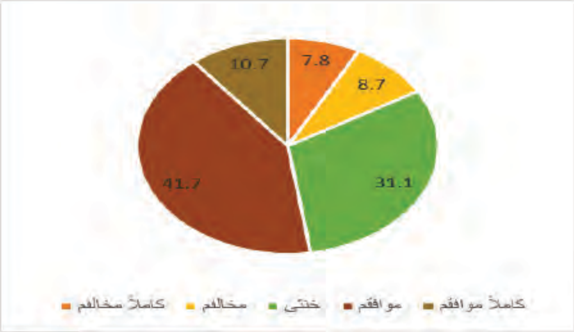

در تحقیق هذا جمعیت آماری آن تمام مستهلکین که در پروسه خریداری شامل اند و ۱۸ سال یا بالاتر از آن سن داشته باشند را شامل میشود و داده ها از ۱۰۰ نفر به صورت آنلاین جمع آوری شده که جواب تمام اشتراک کننده‌گان به طور مجمل این به سوال اصلی تحقیق ما این چنین بوده است. ۱۰.۷٪ مستهلکین کاملاً موافق ۴۱.۷٪ موافق ۳۱٪ هیچ نظر ندارند ۸.۷٪ مخالف و در اخیر ۸.۷٪ کاملاً مخالف بوده اند و در اخیر یکی از راه های کلیدی که بازاریابی دیجیتال بر رفتار خرید مشتریان تأثیر می‌گذارد، تسهیل سفر مشتری است. به این مفهوم که در چشم انداز دیجیتال، مصرف کننده گان به انبوهی از اطلاعات در مورد محصولات و خدمات دسترسی دارند و آنها را قادر می سازد تا قبل از تصمیم گیری برای خرید، گزینه های دیگری را بررسی، مقایسه و ارزیابی کنند. بازاریابی دیجیتال در هر مرحله ای از این پروسه، از ایجاد آگاهی اولیه تا پرورش سرنخ ها و در نهایت تاثیرگذاری بر خرید نهایی، نقشی حیاتی ایفا می کند.

بازاریابی دیجیتالی همچنین تأثیر بسزایی بر تصمیم‌گیری خرید مستهلکین دارد. اطلاعات غنی و مفید که از طریق رسانه‌های دیجیتال منتشر می‌شود، مشتریان را در فرآیند تصمیم‌گیری خرید تحت تأثیر قرار می‌دهد و باعث افزایش اطلاعات و آگاهی آنها درباره محصولات می‌شود.

با توجه به تأثیر بالای بازاریابی دیجیتالی بر رفتار خرید مستهلکین، برندها نباید از استفاده از این استراتیژی جدید صرف نظر کنند و باید به‌طور جدی در فضای دیجیتال حضور گسترده‌ای داشته باشند.

نتیجه گیری

یکی از راه های کلیدی که بازاریابی دیجیتال بر رفتار خرید مشتریان تأثیر می‌گذارد، تسهیل سفر مشتری است. به این مفهوم که در چشم انداز دیجیتال، مصرف کننده گان به انبوهی از اطلاعات در مورد محصولات و خدمات دسترسی دارند و آنها را قادر می سازد تا قبل از تصمیم گیری برای خرید، گزینه های دیگری را بررسی، مقایسه و ارزیابی کنند. بازاریابی دیجیتال در هر مرحله ای از این پروسه، از ایجاد آگاهی اولیه تا پرورش سرنخ ها و در نهایت تاثیرگذاری بر خرید نهایی، نقشی حیاتی ایفا می کند.

در مرحله آگاهی، تکنیک های بازاریابی دیجیتال مانند منسجم سازی موتورهای جستجو (SEO) و بازاریابی محتوا به کسب و کارها کمک می‌کند تا در جستجوهای آنلاین به طور برجسته ظاهر شوند و اطلاعات ارزشمندی را در اختیار مشتریان بالقوه قرار دهند. با ارائه محتوای مرتبط و جذاب، کسب و کارها می توانند توجه مخاطبان هدف خود را به خود جلب کنند و خود را به عنوان منابع اطلاعاتی معتبر و قابل اعتماد قرار دهند. علاوه بر این، بازاریابی دیجیتال امکان تبلیغات بسیار هدفمند و تقسیم بندی مخاطبان را فراهم می کند. از طریق پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی و شبکه های تبلیغات آنلاین، کسب و کارها می‌توانند پیام های خود را بر اساس جمعیت شناسی، علایق و رفتارهای خاص تنظیم کنند. این سطح از شخصی‌سازی نه تنها ارتباط کمپین های بازاریابی را افزایش می‌دهد، بلکه میزان تعامل و پاسخ به مشتری را نیز افزایش می‌دهد.

علاوه بر این، ظهور پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی، نحوه تعامل کسب و کارها با مشتریان خود را تغییر داده است. بازاریابی رسانه های اجتماعی امکان تعامل در زمان واقعی، ارتباط مستقیم با مستهلکین و ایجاد اجتماعات مجازی را فراهم می کند. کسب و کارها می توانند از کانال های رسانه های اجتماعی نه تنها برای تبلیغ محصولات خود، بلکه برای گوش دادن به نظریات مشتریان، رفع نگرانی‌ها و حمایت از برند استفاده کنند. توانایی تعامل با مشتریان در یک مکالمه دو طرفه، رابطه بین کسب و کار و مصرف کننده گان را تقویت می کند و منجر به افزایش وفاداری به برند و تکرار خرید می شود.

در دسترس بودن داده ها و تجزیه و تحلیل ها در بازاریابی دیجیتال یکی دیگر از جنبه های حیاتی است که رفتار خرید مشتری را شکل می دهد. کسب و کارها می توانند از داده ها برای به دست آوردن بینشی در مورد ترجیحات و رفتارهای مشتری استفاده کنند. با تجزیه و تحلیل معیارهایی مانند ترافیک وبسایت، میزان کلیک، میزان تبدیلی مستهلکین بالقوه به مستهلکین واقعی و تعامل با مشتری، کسب و کارها می توانند تصمیمات مبتنی بر داده ها اتخاذ کنند، استراتیژی های بازاریابی خود را منسجم نموده و تجارب مشتری را بهبود بخشند.

1. Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2012). Digital marketing: Strategy, implementation, and practice. Pearson Education.
2. Culnan, M. J., & Bies, R. J. (2007). The impact of privacy concerns on consumer attitudes and behavior: A longitudinal study. Journal of Marketing Research, 44(4), 619-634.
3. Hutter, C., Hautz, J., & Pürrer, M. (2013).

شناسایی سیلبرهای مهم در حوزهای دریایی کشور

با استفاده از (Remote Sensing)

نویسنده : دیپلوم انجنیر همایون "خشنود"

این مقاله در مورد چگونگی شناسایی سیلبرهای مهم در سطح حوزه های دریایی کشور با استفاده از سنجش از راه دور (Remote sensing) را بیان میکند. سنجش از راه دور بمعنی توانایی به دست آوردن آمار ، ارقام و یا اطلاعات در مورد یک نقطه ، شی و یاهم یک منطقه بدون تماس مستقیم است، به این مفهوم در سالهای اخیر به اندازه قابل توجهی استفاده از (Remote Sensing) توسعه یافته است. تا جای که امروزه به عنوان یکی از بزرگترین راه های جمع آوری معلومات اولیه در بخش هایدرولوژی ، میتیورولوژی ، سیلبر ها، و دیگر اطلاعات هٌشمند مبتنی بر آمار و اقارم شناخته میشود. استفاده از این آمار و ارقام به گرفتن تصمیمات بهتر در مراحل مختلف کمک میکند.

همچنان سیل از جمله حوادث طبیعی به شمار رفته و سیلبر های مهم یکی از جمله موضوعات مهم و اساسی پنداشته شده که از اثر بارندگی های شدید باعث شدت زیاد و ایجاد سیل های مدهش میگردد، و از طرف دیگر مداخلات انسانی از جمله تغییر در اراضی و تجاوز به حریم سیلبر و دریا، با درنظرداشت اثرات تغییر اقلیم، منجر به افزایش خسارات ناشی از سیلاب میشود.

بناً نظر به هدایت مقام محترم وزارت آب وانرژی با استفاده از تیم تخنیکی این وزارت برنامه آموزشی تحت عنوان " ارزیابی تغییرات اقلیم بالای منابع آب، پیشگویی و هشدار دهی سیلاب و خشکسالی " در سطح پنج حوزه دریایی برای کارمندان حوزه های دریایی طی چهار روز برگزار گردیده بود، و از اشتراک کننده گان برنامه فوق ارزیابی صورت گرفته که بعداز ارزیابی از طرف تیم تخنیکی بخش سیلاب و خشکسالی وعده همکاری و برگزاری برنامه آموزشی بطوری آنلاین در مورد شناسای سیلبر های مهم ، ساحات تحت خطر سیلاب و تحلیل آنها با استفاده از نرم افزار (GIS) و Google Earth ارایه گردیده بود.

اینک براساس هدایت مقام محترم وزارت آب و انرژی مورخ (1445/6/26 ه ق ، 16/10/1402 ه ش) برنامه آموزشی آنلاین تحت عنوان "استفاده از GISو Google Earth در شناسای سیلبر های مهم ، تحلیل سیل و نقشه خطر سیلاب" بطور آنلاین برای کارمندان حوزه های دریایی کشور توسط دیپلوم انجنیر همایون خشنود ازطریق زوم روم (Zoom room) برای مدت یکماه برگزار گردیده که تقریبا یک ساعت در روز تدریس میگردید. شکل(1 و2)

این برنامه آموزشی شامل بخش های عمده ذیل بوده که قرار ذیل خلاصه میگردد:

- معرفی و آشنایی با نرم افزاز Google Earth .
- دریافت موقعیت جغرافیایی (کوردینات) از نقطه خروجی سیلبر با استفاده از Google Earth از سه طریقه در ساحه مورد مطالعه
- معلومات عمومی در مورد کاربرد نرم افزار GIS و معرفی آپشن های GIS.
- طریقه انتقال موقعیت های جغرافیایی (کوردنات) سیلبر ها ازGoogle Earth به صفحه نرم افزار Arc-GIS .
- معرفی و آشنایی با نرم افزار (GIS) و (Arc Catalog).
- ساختن جیودیتابیس (Geodatabase and feature data set) در نرم افزارGIS .
- شناخت شیب فایل و ایجاد آن (Making shape file).
- طریقه اضافه نمودن ویا حذف نمودن ستون در جدول (Adding filed to attribute table).
- دریافت مشخصات سیلبر از قبیل (مسیردریا، مساحت سیلبر، میل و طول دریا در سیلبر، نقطه اعظمی و اصغری مسیردریا) در نرم افزار Arc-GIS .
- ساختن نقشه استندرد.

همچنان نظر به تقاضا و پشنهادات همکاران اشتراک کننده این پروگرام آموزشی، درس ها طی 5 بخش توسط دیپلوم انجنیر همایون خشنود بشکل ویدیو (Video) ثبت (Record) گردیده و از طریق تلگرام گروپ که توسط آمرمنابع آب حوزه دریایی هریرود مرغاب، محترم انجنیر محمد نسیم فیصل برای اشتراک کننده گان جهت اخذ ویدیو های ثبت شده پروگرام متذکره ساخته شده بود ارسال گردیده است، تا اینکه همکاران بتواند برعلاوه درس های آنلاین از ویدیوها ثبت شده این برنامه آموزشی در موقع انجام کار های خانگی استفاده نمایند.

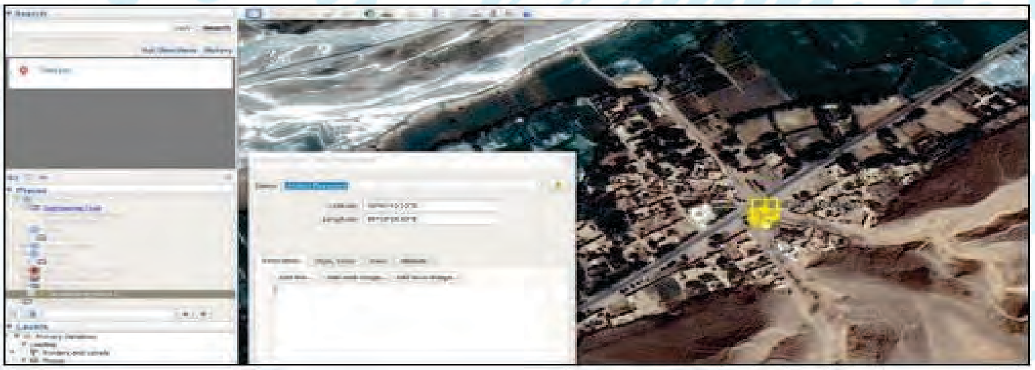

شکل (1) کاری عملی در مورد شناسایی موقعیت جغرافیایی سیلبر از طریق Google Earth.

طوریکه در شکل (2) دیده میشود اشتراک کننده گان این برنامه آموزشی به شوق و علاقمندی درس ها را تعقب مینمودند، و نظر به گفته های اشتراک کننده گان این برنامه آموزشی برایشان مفید و موثر بوده است.

برای اشتراک کننده گان این برنامه آموزی جهت کار عملی طی دو ورق رهنمود کار خانگی در مورد شناسای سیلبر های مهم از طریق Google Earth شریک ساخته شد، در نتیجه دید شد اشتراک کننده گان برنامه متذکره هریک شان یک و یاهم دو سیلبر مهم را نظر به تجارب ساحوی شان توانستند موقعیت جغرافیایی (کوردینات) و اسم سیلبر را با درنظرداشت درس های که در جریان یک ماه برایشان ارایه گردیده بود دریافت نمایند و همچنان تحلیل های دیگری از قبیل (مساحت سیلبر، دریافت دریا های که در سیلبر ها وجود دارد، ارتفاع اعظمی و ارتفاع اصغری در ساحه آبریزه سیلبر) را از طریق آپشن های نرم افزار (GIS) بدست بیاورند.

براساس ارسال کار های خانگی توسط مسول حوزه های عمومی دریایی از همکاران حوزه های دریایی در نتیجه دیده شدکه از 5 حوزه دریایی به تعداد 49 انجنیر در بخش شناسایی نقاط سیلبر های مهم بااستفاده از نرم افزار (Google Earth) و در بخش تحلیل ساحات خطر سیلاب وتحلیل سیلبر ها با استفاده از نرم افزار (GIS) ارتقای ظرفیت داده است.

با در نظر داشت تجربه ساحوی و بلدیت از ساحات سیلبر های که همکاران حوزه های عمومی و حوزه های فرعی دریایی داشتند وهمچنان نظر به گفته ایشان همه ساله از اثر بارندگی های شدید سیلاب ها واقع گردیده و خسارات ناشی از آن جان ، مال و ساختمان های عام المنفعه از قبیل سرک پلچک ها وغیر تخریب میگردد.

در نهایت انجنیرصاحب های حوزه های عمومی دریایی و حوزه های فرعی دریایی جهت شناسای سیلبر های مهم با استفاده از درس های آنلاین و تجربه های ساحوی زحمت کشیدن و کارکردن قرار جدول (1) خلاصه میگردد:

شماره	حوزه عمومی	اسم انجنیر	شماره	حوزه عمومی	اسم انجنیر
1	حوزه دریائی پنج آمو	پاینده نعیمی	26	حوزه دریائی هلمند	امید علی
2		محمد نعیم روفزی	27		سمیع الله
3		ناصر خان	28		عصمت الله
4		فضل الدین	29		کرامت الله
5		غلام مهدی وحدت	30		احمد شاه میرزایی
6		صبغت الله آصفی	31		اسدالله
7		ذبیح الله محمدی	32		سید عمر
8		هدایت الله	33	حوزه دریائی کابل	غلام مختار
9		گل آغا	34		قدرت الله
10	حوزه دریائی شمال	محمد رفیع دولت زی	35		عبدالحق
11		احمد فهیم فرند	36		محمد داود
12		نجیب الله حیاتی	37		محمد امان
13		منوچهر مجیدی	38		محمد معین
14		جان علی نوری	39		عبدالباری
15		لعل محمد مرادی	40		فتح من الله
16	حوزه دریائی هریرود -مرغاب	غلام رسول سروری	41		عبدالله سعیدزی
17		عبدالحمید محمدی	42		عبدالنعیم
18		عبدالقادر همدرد	43		محمد میوند
19		محمد نسیم فیصل	44		محمد یحی سروش
20		فرید احمد محمدی	45		عبدالمطلب
21		مرتضی نظری	46		سمیع الله
22		شعیب نظری	47		خان الله
23		خلیل الرحمن رحمانی	48		سمیع الله
24		رضا خادمی	49		سید الرحمن
25		عبدالغنی حبیب			

جدول(1) اسم انجنیرصاحب های که سیلبرهای مهم را شناسایی کردند نشان داده شده است

براساس جدول(1) و لیست مشخصات سیلبر های که از طریق حوزه های دریایی برایم ارسال گردیده است ، همکاران حوزه های دریایی توانستند به تعداد 757 نقطه سیلبر های مهم را در سطح 5 حوزه دریایی شناسایی نمایند. شکل(3)

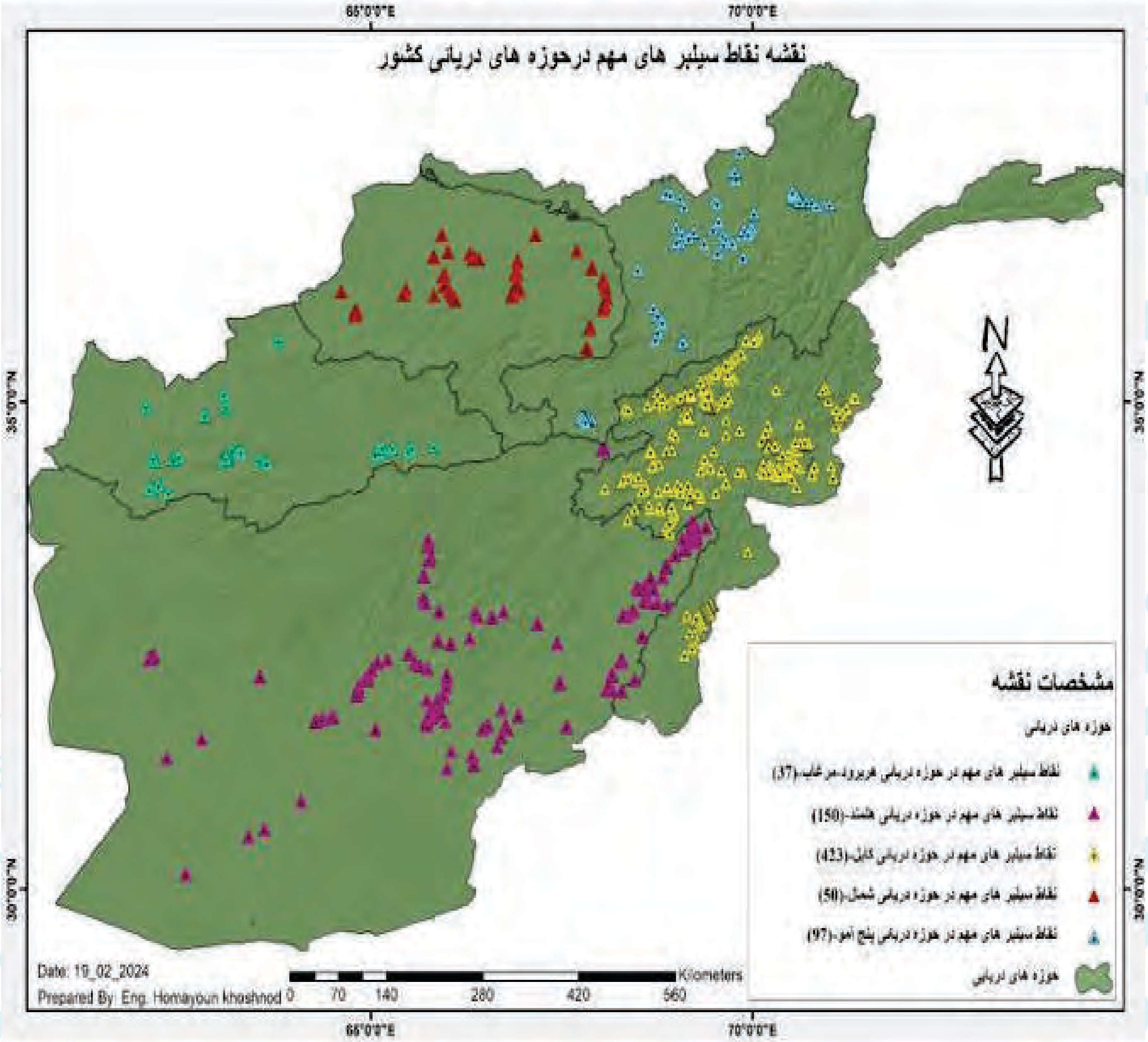

شکل (3) نشان دهنده نقاط سیلبر های مهم در سطح حوزه دریایی کشورر میباشد.

طوریکه در شکل (3) دیده میشود تا اکنون نقاط سیلبرهای مهم در حوزه های دریائی(پنج آمو به تعداد 97، شمال به تعداد 50 ، هلمند به تعداد 150 ، هریرود مرغاب 37 و کابل به تعداد 423) از طرف همکاران حوزه های دریایی که اسم های شان در جدول(1) تذکر یافته و همچنان در برنامه آموزشی فوق الذکر اشتراک نموده بوده شنایی گردیده است.

ناگفته نباید گذاشت اینکه موضوع سیلبر ها برای فعلا در مرحله تحلیل های ابتدایی قرار داشته و نقاط سیلبرها شناسای شده نیاز به تحلیل ها وتحقیقات بیشتر دارد. بعداز تکمیل شدن تحقیقات و تحلیل های گسترده در آینده میتواند در تهیه نقشه های خطر و هشدار دهی سیلاب استفاده گردد.

فاضلاب و اثرات آن بالای محیط زیست

تهیه کننده: محمد نبی"امیری"

مقدمه:

دفع مواد و پساب های باقیمانده از محصولات مصرفی و مواد مضر و خطرناک خروجی از کارخانه ها و صنایع تولیدی، یکی از مشکلات و معضلات مهم جهان امروز است. فاضلاب ها و پساب های خروجی از منابع مختلف نظیر صنایع ممکن است حاوی مواد سمی و مقادیر بالایی از فلزات سنگین باشند که با تخلیه این ضایعات به مجاری فاضلاب ها و رواناب های سطحی و زراعتی، مقادیر زیادی از این فلزات به محیط وارد می شوند. آلودگی محیط با این آلوده کننده های خطرناک نهایتاً منجر به غیر بهداشتی شدن منابع آب آشامیدنی شده و در طولانی مدت، خطرات سلامتی برای انسان و سایر ارگانیزم های زنده به همراه خواهد داشت. دفع نادرست فاضلاب و تخلیه قسمتی از آن در جریان های آب سطحی، در اکثر نقاط، محیط را طوری آلوده ساخته که مردم این نقاط در معرض بدترین ابتلا به بیماری های عفونی و بیماری های ناشی از عناصر سمی قرار گرفته اند که بخصوص این آلودگی ها، آمار مرگ و میرکودکان را بالا می برد.

تعریف فاضلاب

فاضلاب: آبهای استفاده شده است که از مصارف معیشتی، بدرفت ها، کارخانه های صنعتی، معادن و زراعت و سایر موارد به وجود آمده و مواد آن به شکل محلول یا جامد می باشد."قانون تنظیم امور آب"

آب های آلوده ناشی از فعالیت های انسانی را که باید دفع شود یا به عبارتی دیگر، آب های زاید را فاضلاب می نامند. فاضلاب ترکیبی از آب و مواد جامد است. آب موجود در فاضلاب در حدود 99.9 درصد وزن آن را تشکیل می دهد و فقط 0.1 درصد آن مواد دیگر است.

مواد جامد فاضلاب از نظر فزیکی شامل مواد معلق و مواد محلول است و از نظر کیمیاوی به دو دسته مواد عضوی و معدنی تقسیم می شوند. علاوه بر مواد خارجی عضوی و معدنی، فاضلاب دارای موجودات ذره بینی (میکروب ها، ویروس ها و باکتری ها) نیز است.

انواع فاضلاب

فاضلاب ها بر حسب نوع پیدایش به چهار گروه فاضلاب های خانگی، صنعتی، سطحی و زراعتی تقسیم می شوند.

- **فاضلاب خانگی:** پس از استفاده از حمام، دست شویی، توالت، ماشین لباس شویی و دیگر وسایل بهداشتی، فاضلابی تولید می شود که آن را فاضلاب خانگی می گویند.
  - ✓ فاضلاب خانگی به دو دسته فاضلاب سنگین (شامل فاضلاب توالت ها) و فاضلاب سبک (شامل فاضلاب دست شویی ها، ظرف شویی ها و امثال این وسایل) تقسیم می شود.
- **فاضلاب صنعتی:** با توجه به نوع فعالیت در مراکز صنعتی و بهداشتی (مانندفاضلاب بیمارستان ها)، این فاضلاب ها ایجاد می شود که ممکن است شامل انواع مواد کیمیاوی، باکتری ها و مواد دیگر با رنگ، درجه حرارت، بو و درجه اسیدی متفاوت باشند.
- **فاضلاب سطحی:** آب های حاصل از بارندگی ها و شست و شوی معابر عمومی، فاضلاب سطحی را تشکیل می دهند. این نوع فاضلاب نیز از مواد جامد و آب تشکیل شده اند و بیشترین قسمت مواد جامد فاضلاب های سطحی را پس مانده های مواد غذایی، شن، ماسه، ذرات گیاهی، مواد نفتی و ... تشکیل می دهند.
- **فاضلاب زراعتی:** دراین فاضلاب ها سموم زراعتی مانند هایدرو کار بنهای هلوجنی ... وجود دارد که بسیار خطرناک هستند.

علل ضرورت جمع آوری و تصفیه فاضلاب

- بالا رفتن سطح بهداشت و رفا محیط زیست.
- آلودگی آب های سطحی و زیر زمینی به علت دفع فاضلاب به روش غیر بهداشتی که مخاطرات بهداشتی و حفظ الصحوی زیادی را نیز به دنبال خواهد داشت.
- آلودگی خاک که در نتیجه، ترکیبات کیمیاوی و عوامل بیولوژیکی (بیماری زا) از طریق زنجیره غذایی (خاک به گیاه، گیاه به حیوان، حیوان به انسان ویا گیاه مستقیم به انسان) به بدن انسان وارد می شود.
- صدمه به حیات آبزیان.

مضرات دفع غیر بهداشتی فاضلاب

فاضلاب دارای مواد بیماری زا و آلوده است که برای محیط زیست و موجودات زنده بسیار خطرناک می باشد. آلودگی های فاضلاب باید از بین برود تا دیگر سلامت موجودات زنده و همچنین محیط زیست را تهدید نکند. برای

اینکه این آلودگی ها را از بین ببرند باید آن را تصفیه کنند. ولی گاهی دیده می شود که فاضلاب را بدون اینکه تصفیه شود در محیط زیست رها می کنند. رها کردن فاضلاب ها در محیط فقط می تواند برای مدتی آنها را از انسان ها دورکند. ولی با گذشت زمان، اثر بسیار مخربی در محیط زیست داشته و برای سلامت انسان هم خطرناک است. دفع غیر بهداشتی فاضلاب مضرات زیادی دارد که به طور کلی عبارتند از:

- ✓ مضرات فاضلاب برای انسان
- ✓ مضرات فاضلاب برای محیط زیست

با توجه به مضرات فاضلاب در محیط زیست، برای انسان هم مضر است نمی توان این دو را به طور کامل از یکدیگر جدا کرد. دفع غیر بهداشتی فاضلاب خطرات ذیل را به دنبال دارد که عبارتند از:

- شیوع انواع بیماری ها
- آلوده شدن منابع آب
- آلوده شدن خاک
- آلوده شدن هوا

اثرات فاضلاب برمحیط زیست

از آنجا که فاضلاب اعم از فاضلاب خانگی، صنعتی و شهری(عمدتاً شامل فاضلاب خانگی است) توسط لولهٔ برزگی به خارج از شهر هدایت می شود و گاهی بدون تصفیه وارد رود خانه شده و یا به مصرف آبیاری سبزی ها می رسد و در زراعت مورد مصرف قرار می گیرد می توان بر روی سلامت محیط زیست تأثیراتی بگذارد.

فاضلاب می تواند اثرات منفی و مخرب را در محیط زیست بگذارند، که به بعضی از آنها اشاره می شود:

- اضافه کردن موجودات بیماری زا به محیط مثل میکروب ها، ویروس ها و انگل ها.
- افزودن مواد کیمیاوی محلول به محیط. مواد کیمیاوی موجود در فاضلاب ها دو دسته هستند:

الف) مواد کیمیاوی آشنا برای تجزیه کننده های طبیعی که مشکلی به وجود نمی آورند.

ب) مواد کیمیاوی مصنوعی یا ساخته شده توسط بشر مثل حشره کش ها و علف کش ها . این مواد برای تجزیه کننده های طبیعی نا آشنا هستند و بدون تجزیه در محیط باقی می مانند و حالت تجمعی پیدا می کنند و چون وارد زنجیرهٔ غذایی می شوند، برای کل موجودات و از آن جمله انسان ، عوارضی را به وجود می آورند.

- افزون مواد نفتی و روغنی به محیط: فاضلاب هایی که حاوی مواد نفتی و روغنی هستند مشکلات را ایجاد می کنند بدین صورت که مواد نفتی اولاً دارای مواد عضوی و معدنی محلولی هستند که هر چند انحلال آنها کم است، ولی سمی هستند و می توانند باعث مرگ موجودات آبزی شوند. ثانیاً نفت روی آب لایه ای تشکیل می دهد. این لایهٔ نفتی، انتقال اکسجن را قطع می کند و در عمق آب، دیگر تبادلات اکسجن انجام نمی شود و موجودات هوازی بخاطر کمبود اکسجن و وجود مواد کیمیاوی خفه می شوند و هزاران ماهی مرده در ساحل، مشاهده می شود.
- آلودگی حرارتی: فاضلاب نیروگاه ها، پالایشگاه ها و کلیهٔ برج های خنک کننده که وارد آب دریا می شود، درجه حرارت آب را بالا می برد و باعث کم شدن اکسجن آب می شود. و این کمی اکسجن باعث خفگی موجودات آبزی می شود. هم چنین موجودات آبزی که خونسردند، نمی توانند افزایش ناگهانی درجه حرارت آب را تحمل کنند و باعث مرگ آنها می شوند.

نتیجه گیری

طوریکه در بخش اثرات فاضلاب بر محیط زیست ذکرگردید. فاضلاب میتواند اثرات منفی و مخرب را بر روی سلامت محیط زیست بگذارند، بناً بهترین روش مؤثر این خواهد بود که جهت کنترول و کاهش آن تلاش جمعی در همه سطوح صورت گیرد. مانند:

- ✓ صرفه جویی در مصرف آب، با توجه به کمبود منابع آب شیرین در سطح کره زمین و مشکلات و هزینه های مربوط به تهیه و تصفیه آب، در مصرف آن نهایت اعتدال و صرفه جویی را رعایت کنند.
- ✓ به حد اقل رساند محتوای آلوده کننده فاضلاب.
- ✓ فاضلاب باید قبل از اینکه در مرحله نهایی به آبها و یا محیط زیست دفع گردد، تصفیه شود تا اینکه بیماری واگیر ناشی از آلودگی های فاضلاب مهار و سلامتی عمومی تامین گردد.

استنادي دېوالونه

لیکوال: محمدخان غورځنګ

هغو دېوالونو ته ویل کېږي، چې د سیندونو، کانالونو، بندونو او داسې نورو جوړښتونو په غاړو کې د خاورې د ښويېدنې (لغزش) او ساتنې (محافظت) لپاره ډیزاین کېږي.

استنادي دېوالونه کېدای شي، د خاورې، خښتو، تیږو، کانکریټو، اوسپنیزو کانکریټو او حتی د لرګیو څخه جوړ شي.

استنادي دېوالونه د هغوی د ثبات او ټینګښت له مخې په راز راز ډولونو ویشل شوي دي؛ خو په ټولیز ډول سره هغه استنادي (د ټینګښت) دېوالونه چې د خپل وزن له اثره د خاورې خوځېدنې څخه ساتنه وکړي، د وزني دېوالونو په نوم یادېږي.

مګر هغه دېوالونه چې د ښويېدنې په مقابل کې د خپل وزن له پلوه مقاومت لري، د سپک استنادي دېوالونو په نوم یادېږي، چې معمولاً د اخور په شکل جوړېږي او بیا منځ کې د نورو توکو، له ډبرې، ربګ او جغل څخه ډکېږي.

د استنادي (ټینګښت) دېوالونو په ډیزاین کې لاندې پړاونه شامل دي:

۱ـ توپوګرافیکي سروې.

۲ـ فزیکي سروې.

۳ـ د دېوال د ابعادو (اړخونو) صحیح تعیین.

۴ـ د دېوال د تهداب(بنسټ) تعیین.

۵ـ د خاورې لاندې برخو (طبقاتو) تحلیل او پیژندنه.

خو د استنادي دېوالونو د محاسبې لپاره لاندیني څلور چکونې (ارزونې) اړینې دي:

۱ـ (cheek against sliding) د لغزش په مقابل کې ارزونه.

۲ـ (cheek against overturning) د چپه کېدو په مقابل کې ارزونه.

۳ـ (cheek against tension) د کشش یا ماتېدنې په مقابل کې ارزونه.

۴ـ (cheek against settlement) د نشست (کښېنستلو په مقابل کې ارزونه.

په استنادي دېوالونو کې سورۍ:

دغه سورۍ ددې لپاره ورکول کېږي، چې د دېوال شاته د خاورې رطوبت (لنده بل) راووځي، او خاوره تل وچه وي، هغه رطوبت (لنده بل) که د خاورې ذاتي وي او که د اورښت له امله وي، او همدارنګه دغه سورۍ د سنګ کارۍ په کارول شوې مصاله کې د رامنځته کېدونکې حرارت له لارې د درزونو د مخنیوي لپاره ورکول کېږي. چې دا سورۍ د) ۱۰ ٪۱۰ (سانتي مترو او یا د) ۱۵٪۱۵ (سانتي مترو په اندازه د دېوال بیرون لورې ته د ۲٪ په میل په پام کې نیولو سره ورکول کېږي؛ خو ځینې وختونه چې پایپونه د قوي pvc څخه جوړ شوي وي د ۲ او ۳ انچو په قطرونو سره هم استعمالیږي. چې دا سورۍ د صفرۍ نقطې څخه د ۳۰ سانتي مترو په اندازه پرېښودل کېږي. همدارنګه په استنادي دېوالونو کې اړینه ده، چې له ۳۰ تر ۳۵ سلنې پورې مصاله وکارول شي، او ددې مصالې نسبت باید ۱:۳ وي چې د مصالې مارکونه په لاندې ډول سره دي:

M200 (۱:٦)

M25 (۱:۵}

M300 (۱:۴)

M400 (۱:۳)

M500 (۱:۲)

همدارنګه په استنادي دېوالونو کې یوه ډېره اړینه خبره د درز (Joint) یا پیوند هم ده، او دغه درز ددې لپاره ورکول کېږي، که د دېوال کومه برخه نشست کوي، نو د ټول دېوال د تخریب او چپه کېدلو مخه نیول کېږي، همدارنګه دغه درز د ډینامیکي قواوو له مخې رامنځته شوي امواج (څپې) قطع کوي، همدغه درزونه حرارتي درزونه هم بلل کېږي، چې له تهداب (بنسټ) څخه پرېښودل کېږي. که چېرې د تهداب (بنسټ) خاوره ضعیفه وي په هرو ٦ مترو کې یو درز د ۳ تر ۵ سانتي مترو په عرض (سور) سره چې دا درز باید د قیر او یا هم د مخصوص ربړ په ذریعه ډک شي.

که چېرې د تهداب خاوره قوي وي، بیا دغه درز د ۹ څخه تر ۱۲ مترو په فاصله کې پرېښودل شي؛ خو په هر حالت کې درز باید له تهداب څخه په پام کې ونیول شي.

درزونه په درې ډوله دي:

۱ـ حرارتي درز چې د صفرۍ سطحې څخه (له رینګ) څخه پورته پرېښودل شي.

۲ـ د نشست (کښېنستلو) درز چې د تهداب څخه پرېښودل کېږي.

۳ـ د زلزلې درز چې د رینګ څخه پورته له صفرۍ نقطې څخه پورته پرېښودل کېږي.

د استنادي دېوالونو په ډیزاین کې مهم ټکي:

کوم انجنیران چې د استنادي دېوالونو ډیزاین کوي لاندې اړین ټکي باید په پام کې ونیسي:

تخنیکي (Technical Specification) مشخصات « ځانګړتیاوې:»

• (Density of Stone Masonry Wall) ـ د ډبرین استنادي دېوال د یو متر مکعب کثافت باید مشخص شي.

- (Density of Back filling ـ Materials)هغه مواد یا خاوره چې د دېوال شا خواته اچول کېږي د هغې خاورې یا نورو اړینو توکو کثافت باید مشخص شي.
- ـ (Bearing Capacity of Soil) د ځمکې د برداشت مقاومت باید له جدولونو څخه مشخص شي.
- (Fraction Factor between wall ـ and soil) د دېوال د قاعدې او ځمکې د تهداب تر منځ د اصطکاک ضریب باید مشخص شي.

(Stability Factors)پایداري » ثبات:«

- (Ratio of Resisting Moment per ـ Overturning Moment)د له موقعیت مخې د چپه کوونکي مومنټ او مقاومتي مومنټونو لپاره د ډاډ فکتور باید وټاکل شي.
- (Ratio of Resisting Force per ـ Sliding force)د ښويېدونکي قوې او مقاومتي قوې لپاره د ډاډ فکتور باید وټاکل شي.

(Pre -Drawing and Model)عمومي شیا یا رسم :

- ـ د ډیزاین تر مخه اړینه شیما یا ازاد ډراوینګ (رسم) برابرکړای شي تر څو د هغه پر مټ په سم ډول سره د دېوال لوړوالی، او نورې اړونده برخې په ښه ډول سره وښودل شي، پام مو وي چې پدې برخه کې د دېوال مخې خواته میلان په اړین ډول سره وټاکل شي او همدارنګه د تهداب(بنسټ) اړین ژوروالی پکې وښودل شي.
- د(Drainage Pipes) اوبو ایستنې سورې:

په اړینو فاصلو سره هم په افقي ډول او هم په عمودي ډول سره د اوبو ایستنې پایپونه په پام کې ونیول شي او په اړونده رسم کې وښودل شي.

د دېوال په سر باندې په یوهٔ لیول او مناست ضخامت سره (د ۵ او ۱۰ سانتي مترو تر منځ) باید ساده کانکرېټ په لوړ مارک سره په پام کې ونیول شي او په دغه کانکرېټو کې به هر یوه متر کې یو درز(پیوند) په پام کې ونیول شي.

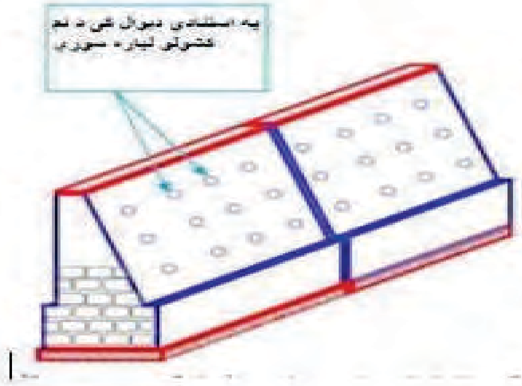

(Types of walls)د استنادي دېوالونو ځینې ډولونه :

د استنادي دېوالونو ځینې مهم ډولونه په لاندې ډول سره دي؛

۱ـ (Retaining wall)ریټاینینګ وال محافظوي (دېوال) هغه دېوال دی، چې د دیوال پرانه شوې او یا ډکې شوې برخې لاندې ته جوړېږي تر څو د هغه د ښوېدو څخه مخنیوی وشي.

۲ـ (Breast wall) بریسټ وال:

دا ډول دېوالونه د خاورې د پرانه شوې برخې د ټینګښت په موخه چې د ښوېدو مخنیوی وشي، دارنګه دېوالونه معمولاً د کښدل شوې برخې مخې ته جوړېږي تر څو د چپه کېدلو مخه ونیول شي.

۳ـ (Protection wall) پروټکشن وال:

د هغه دېوال څخه عبارت دی، چې د ځمکو، سرک، کورونو، واورې ښویدنې او داسې عواملو چې خطر ولري جوړېږي تر څو چې د تول ګټو جوړښتونو څخه ساتنه وشي.

۴ـ (Revetment wall)ریویټمینټ وال:

جوړېږي او ډېری دا ډول دېوالونه د اوبو لګولو، سرک، پلونو او داسې نورو برخو کې ترې ګټه اخیسل کیږي.

۵ـ (Cut -off wall) کټ آف وال:

له هغه دېوال څخه عبارت دی چې (Dow stream) لاندې برخه، واش او دارنګه نورو جوړښتونو د سیند په تل کې جوړېږي او دنده یې دا ده تر څو د اوبو له مخې د سیند د بستر د ژوربدو او تخریب مخه ونیول شي.

۶ـ (Head wall) هیډ وال:

دا هغه دېوالونه دي، چې د پلچکونو پرسر د خاورې د رانښوېدو مخنیوی کوي، جوړیږي.

ګبیوني دېوالونه او ددې دېوالونو ګټې :

ګبیوني دېوالونه هغه دېوالونه دي چې د یوه سیم لرونکی قفس ډوله د ډبرو له جوړښت چې د یوه ګبیوني جال پەواسطه جوړیږي، رامنځته کیږي چې د نرۍ په ډېرو هېوادونو کې کارول کیږي او د سیم لرونکي جال داخله برخه له ډبرینو توکو ڈخه ډکوي او په سیندونو، کانالونو او نورو ځایونو کې د اوبو د تېزوالي مخه پرې نیول کیږي چې دا ډول دېوالونه ډول ډول اړخونه لري او د لوړوالي په پام کې نیولو سره استعمالیږي.

کېدای شي چې ډېر ګبیوني دېوالونه به مو لیدلي وي دا چې دغه دېوالونه ولې کارول کېږي او څه ګټې لري په لاندې ډول سره بیانیږي:

لومړی: د ارتجاعیت د شکل د بدلون د وړتیا له مخې:

څرنګه چې د ګبیون سیم نازک او ښه ارتجاعیت لري؛ نو د همدغه صفت له مخې د بارونو د عمل په نتیجه کې یې شکل (بڼه) بدلون کوي چې په پایله کې د ګبیون د شلېدلو څخه مخنیوی کیږي.

دوهم: د ګبیوني جوړښت مرحله یې جوړونه :

د ګبیوني جوړښتونو بله مهمه ګټه دا ده، چې کولای شو ګبیوني جوړښت په څو پړاونو کې جوړ کړو پرته له دې چې لومړي پړاو ته زیان ورسیږي.

دریم: د اوبو ایستنې ښه قابلیت (وړتیا):

څرنګه چې ساختمان په خپل منځ کې په کافي اندازه سره سوري لري؛ نو لدې امله هغه اوبه چې د ګبیون د جوړښت شاوخوا ته راپیدا کیږي په ښه ډول سره له خپل ځان څخه تېروي چې په پایله کې د شاوخوا ته د اوبو د درېدو او د هغه له تخریب او یا هم پر نوموړي جوړښت د جانبي فشار د راتلو څخه مخنیوی کوي.

څلورم: د ګبیوني جوړښت د اصلي موادو ډېروالی:

څرنګه چې د ګبیوني ساختمان اصلي تشکیلونکي مواد ډبرې او کوچني کاڼي دي او ډبرې زموږ د هېواد په ډېرو برخو کې په ښه پریماني سره شتون لري نو ځکه زموږ د هېواد لپاره ګټور تماميږي.

پنځم: په اسانۍ سره د ګبیوني ساختمان جوړونه:

د ګبیوني ساختمان بله مهمه ګټه دا ده، چې د جوړونې پر مهال ډېر مسلکي او تخنیکي اشخاصو ته اړتیا نه پیدا کیږي او هرڅوک کولای شي چې د کبیون جال او همدارنګه ګبیوني جوړښت جوړ کړي.

شپږم: د ګبیوني ساختمان پایښت:

که چېرې ګبیوني ساختمان په سمه توګه سره جوړ شي او په ښه توګه سره ساتنه او پاملرنه ترې وشي تر ډېره وخته پایښت کوي مګر د هغه سیندونو په غاړه سره چې اوبه پاکې نه وي یعنې خړې شګې او خاورې ولري؛ نو په دې حالت کې د ګبیون د جال سیمونه د تخریب او سولېدنې سره مخامخ کیږي چې په پایله کې د ګبیون پایښت ته زیان اوړي او عمر یې کمیږي.

اووم: د ترمیم او بیا جوړونې وړتیا:

د ګبیوني جوړښت بله ګټه دا هم ده، چې په ډېره اسانۍ سره بیا ځلې ترمیم او جوړ شي یعنې که د ګبیون د جال د کومې خانې سیم وشلیږي په اسانۍ سره بیا ترمیم او جوړېدلی شي او همدارنګه خپله ګبیوني ساختمان هم په اسانۍ سره بیا ځلې جوړېدای شي.

اتم: د ګبیوني دېوال اقتصادي اړخ:

د ګبیوني جوړښت د جوړېدو یو مهم اړخ د هغه اقتصادي اړخ دی یعنې ګبیوني دېوال د مصله لرونکي ډبرین دېوالونو په تله ډېر ارزانه تماميږي ځکه له یوې خوا د هغه د سیند له ډبرو څخه ګټه هم اخیستل کیږي چې هلته ګبیوني جوړښت، جوړیږي او د بل ځای څخه د ډبرو رواړلو ته اړتیا نه پیدا کیږي او بل دا چې خپله د ګبیون جال هم کېدای شي د پروژې په ځای کې جوړ شي او ټرانسپورټي لګښت ته اړتیا نه پیدا کیږي.

نهم: تولنیز مسایل:

د ګبیوني د جوړونې د اسانې تیکنالوژۍ په پام کې نیولو سره د نږدې کلیو او باندو اوسېدونکي هم کولای شي چې د دغه ډول پروژو د جوړېدو په وخت کې ګبیون جوړونې مهارت زده کړي او په راتلونکې کې کولای شي چې د اړتیا پر وخت کې په عامه او یا شخصي ډول سره ګټه ترې واخلي.

د ګبیوني دېوال یوه نمونه

د ګبیوني دېوال یوه نمونه

د شبکې کوډ یا ګرید کوډ (Grid Code) څه شی دی؟

لیکونکی: انجنیر مسعود امانزی

تعریف:

د شبکې کوډ، چې په ځینو هېوادونو کې د لېږد کوډ په نوم هم پېژندل کیږي، د مقرراتو مجموعه ده چې د لېږد سیستم چلونکي (TSO)[1] د برېښنا شبکې ته د لاسرسي لپاره شرایط تعریف کولو لپاره کاروي. له بلې خوا، د توزیع سیستم چلونکي[2](DSO) د برېښنا د شبکې لپاره مقررات د ټیټ ولټاژ یا د وېش په کچه په جلا توګه وېش کوډ کې تنظیموي.

د شبکې کوډ د برېښنا لېږد شبکې تخنیکي اړخونو سره معامله کوي چې د اوچت ولتاژ (HV) او ډېر اوچت ولتاژ (EHV) کچه د ولتاژ حد پوښي لکه 100 کیلوولت، 132 کیلو ولت، 220-230 کیلوولت، 400-500 کیلو ولت یا نور پورته ولتاژونه. دا په تخنیکي لحاظ د برېښنا د تولید فابریکو څخه د بار کولو مرکزونو (ښارونو، ښارګوټو یا د کلیو یوه ډله) ته د انرژي خوندیتوب ته پاملرنه کوي. دا د تولیدي شرکتونو تخنیکي مسؤلیتونه (دولتي ملکیت یا IPPs) ، د لېږد شرکتونه یا سیستم چلونکي (د دولت ملکیت یا خصوصي) لکه څنګه چې قضیه وي ټاکي.

د ګرید کوډ موخه د واضح لارښودونو، قواعدو او کړنلارې چمتو کول دي، کوم چې دا یقیني کوي چې ټول برخه اخیستونکي د دې شبکې کوډ لاندې د دوی د مکلفیتونو او مسؤلیتونو په اړه پوهیږي او اطاعت کوي. دا کوډ ورځنی او اوږدمهاله اصول، معیارونه، کړنلارې او لارښوونې د پلان جوړونې، عملیاتو، لېږلو، او ارتباط موخو لپاره د نورمال او غیر معمولي لېږد سیستم شرایطو لپاره پوښي.

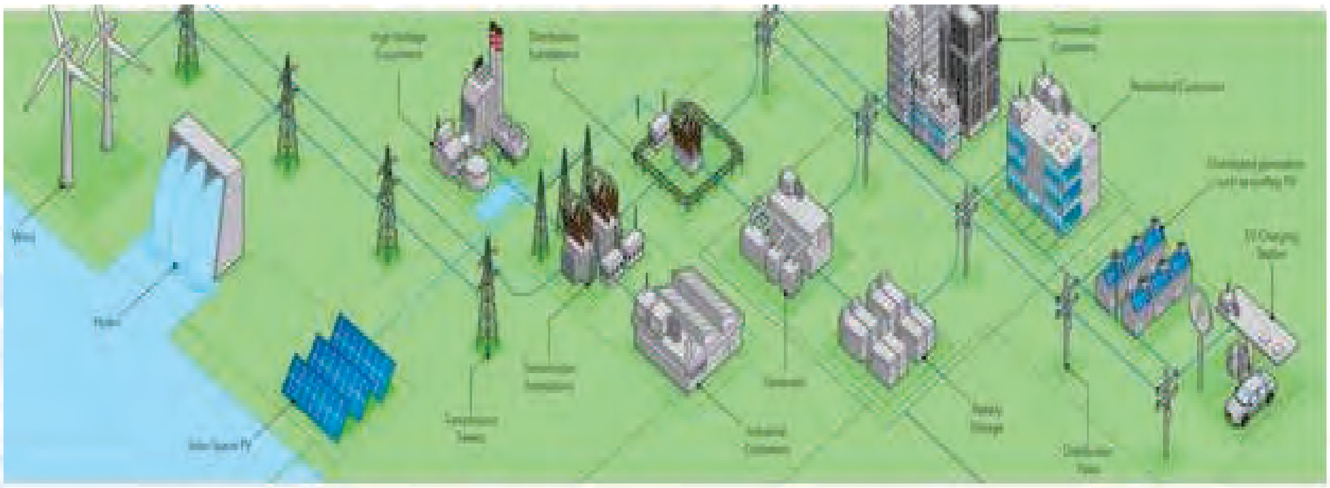

د نړۍ ډېری هېوادونه لږ تر لږه لاندې بنسټیز چوکاټونه لري:

۱. شبکې یا ګرډ کوډ (Grid Code)

۲. د وېش کوډ (Distribution Code)

۳. سوداګریز کوډ (Commercial Code)

دا چوکاټونه د انرژي د امنیت د برابرولو اساسات د پلان جوړونې له مرحلې څخه پیل او د اجرا / تطبیق او عملیاتي مرحلې څخه د تولید، لېږد او له منبع څخه تر پایه مصرفوونکي ته د انرژي د توزیع د یقیني کولو په برخه کې جوړوي. دا د ټولو ښکیلو اړخونو مسؤلیتونه هم تنظیموي ترڅو د اړوندو کوډونو تعبیت یقیني کړي.

0000000000000000000000000000000000

1.TSO = Transmission System Operator

2.DSO = Distribution System Operator

د شبکې کوډ رول څه دی؟

د ګرډ کوډ عمومي شرایط تنظیموي چې څنګه تاسیسات د لوړ او ډېر لوړ ولتاژ ګرډ ، په ترتیب سره د ټیټ ولتاژ او توزیع کوډ سره وصل کیږي. ګرېډ کوډ د شبکې کارول، د سیستم خدمتونه، د شبکې پراختیا، او د عمومي شبکې عملیات هم پوښي.

د ګرېډ کوډ اصول په ټولو سیستمونو کې پلي کیږي چې د ګرېډ شبکې ته تغذیه کوي، د برېښنا لوی تولیدي فابریکه چې څو سوه میګاواټه تولیدوي د لمریز برېښنا فابریکې پورې چې یوازې 500 کیلوواټه تولیدوي.

ولې د شبکې کوډونه اړین دي؟

ځرنګه چې د ګرېډ کوډونه د ټولو شتمنیو لپاره یو معیاري چوکاټ ټاکي چې غواړي د شبکې سره وصل شي، دوی د ټولو ګډون کوونکو لپاره د لوبې سطحه ټاکي. په دې توګه، د انصاف یوه ټاکلې کچه (یا لږترلږه باید) تضمین شي کله چې DSOs یا TSOs

پریکړه کوي چې کوم سیستمونه اجازه لري چې د شبکې سره وصل شي. په دې اساس، د ملي شبکې ډېری کوډونه په ګوته کوي چې یو نوی سیستم باید شبکې ته د لاسرسي اجازه ولري که چیرې د شبکې کوډ شرایط پوره شي.

د عادلانه کیدو سربیره، موثریت هم رول لوبوي: که چیرې د شبکې د اتصال لپاره هیڅ قواعد نه وي، د شبکې هر نوی اړیکه به په انفرادي ډول د TSO/DSOاو غوښتونکي ترمنځ په دوه اړخیزه توګه خبرې اترې کیږي.

د ګرډ آپریټر له نظره، د ګرډ کوډونو شتون اړین دی ترڅو د شبکې معتبر عملیات یقیني کړي. په ځانګړي توګه په ډېری هېوادونو کې د نوي کیدونکي انرژي ګرندي زیاتوالي سره، دا به ستونزمنه وي چې د شبکې سره وصل لوی شمېر نوي تاسیسات اداره کړئ

پرته له یو لړ مقرراتو څخه چې په ټولو غوښتونکو باندې پلي کېږي. د نوي کېدونکي انرژۍ نړیواله اداره(IRENA) د نوي کېدونکې انرژۍ رامینځته کولو او د شبکې کوډونو پراختیا د یو بل سره د انحصار تحلیل کړی دی چې دا لاندې لینک څخه تاسو مطالعه کولی شئ.

https://www.irena.org//media/Files/IRENA/Agency/Publication/2016/IRENA_Grid_Codes_2016.pdf

په گرډ کوډ کې څه شامل دي؟

د گرېډ کوډونه له هېواد څخه بل هېواد او د گرېډ آپریټر څخه گرډ آپریټر ته توپیر لري، مگر په عمومي ډول د ډېرى گرډ کوډونه د لاندې موضوعاتو لپاره مقررات ټاکي:

- د ولتاژ کیفیت او د فعال او عکس العمل برېښنا رسولو په اړه د ارتباط اړتیاوې
- د برېښنا په شبکه کې د ناکامی په صورت کې د سیستم چلند، د ټاپو او تور پیل (islanding and black start) وړتیاو په پام کې نیولو سره
- د نبلول شوي جنراتور برخه کې د تخنیکي نیمگړتیاو په صورت کې د برېښنا شبکې ساتنه
- د جنراتور په برخه کې تخنیکي اړتیاوې چې د شبکې چلونکي ته اجازه ورکوي چې د برېښنا په شبکه کې د خرابوالي په صورت کې د برېښنا تولید له لیرې کنټرول کړي (او کم کړي).
- د نبلول شوي برېښنا جنراتور لخوا د سیستم خدماتو چمتو کولو لپاره مشخصات
- د شبکې د آپریټر دندې د شبکې ظرفیت او د شبکې جوړښت په اړه
- د ورځنیو عملیاتو تنظیمي مسایل، د بیلگې په توگه. د اټکل شوي برېښنا تولید نومول، د تولید شوي برېښنا اندازه کول او بیل کول، د ساتنې کارونو مهالویش او د پایلې ځنډول او داسې نور.

د انرژۍ امنیت د تضمین لپاره د شبکې کوډ مهمې ځانگړتیاوې په لاندې ډول دي:

1. د پلان کوډ (Planning Code)
2. عملیاتي کوډ (Operating Code)
3. د پیوستون کوډ (Connection Code)
4. د مهال وېش او لېږلو کوډ (Scheduling and Dispatch

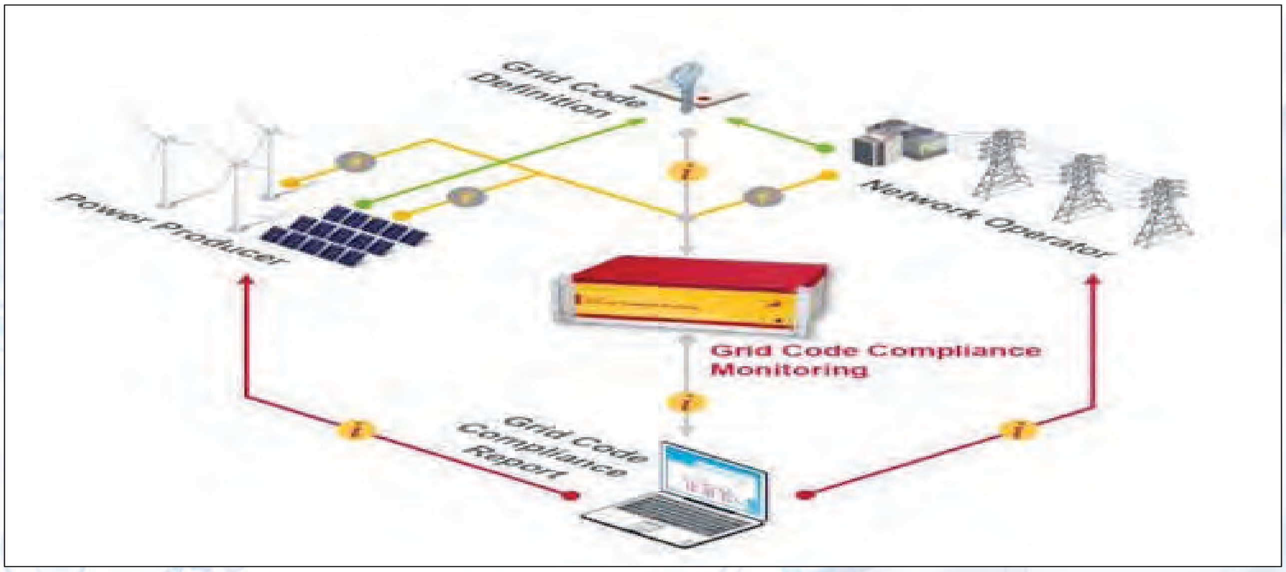

۱. د پلان کوډ (Planning Code):

- د پلان جوړونې کوډ د پلان جوړونې پروسې لپاره اړتیاوې وړاندې کوي چې له مخې یې د سیستم امنیت، کفایت، اعتبار، او فعالیت اهداف باید پوره شي.
- د پلان کولو کوډ د سیستم د اعتبار اهدافو لپاره اساس چمتو کوي کوم چې باید د سیستم آپریټر لخوا ترلاسه او ساتل کیږي. د باور وړ اهداف باید د برېښنا د سکتور لپاره د پالیسي اهدافو او همدارنگه د لنډ مهاله او اوږد مهاله سیستم پلان کولو اهدافو سره همغږي شي.
- د پلان کولو کوډ تخنیکي او ډیزاین معیارونه، پروسې او طرزالعملونه مشخص کوي، کوم چې د سیستم چلونکي باید پلي کړي ترڅو ډاډ ترلاسه کړي چې د لیږد سیستم توان لري چې د سیستم پرمختگونه په وخت او ارزانه توگه ترسره کړي.
- د پلان کولو معیارونه د عادي او غیر معمولي یا اضطراري شرایطو لپاره ټاکل شوي. نورمال شرایط هغه وخت دي کله چې په سیستم کې هیڅ ډول گډوډي شتون نلري د بیلگې په توگه هیڅ کرښه شتون نلري، جنراتور یا ټرانسفارمر توپ شوی یا د خدمت څخه بهر وي. دې حالت ته د (N-0) N-minus-Zero حالت هم ویل کیږي. غیر معمولي یا اضطراري شرایط هغه وخت دي کله چې په سیستم کې گډوډي شتون ولري لکه:
  - د برېښنا د لیږد مزي بندیدل (Outage of a transmission line)
  - د جنراتور بندیدل (Outage of a generator)
  - د پولې په اوږدو کې د اړیکو د کرښې وتل (Outage of a cross-border tie line

- ○ د ټرانسفارمر بندیدل (Outage of a transformer)
- ○ د سب ستېشن بندیدل (Outage of a substation)

▪ دا بندښت ممکن لنډمهاله وي، د دې لپاره چې د دې عناصرو څخه د یوې نیمګړتیا یا د ساتنې لپاره پلان شوي بندول او داسې نور موضوعات له مینځه ووسي. دا ډول اضطراري حالتونه چیرې چې یو عنصر له مینځه تللی یا ورک شوی وي د واحد اضطراب په نوم پیژندل کیږي او د N- (N-1) minus-One احتمالي په نوم یادیږي. په ورته ډول د دوو عناصرو ترېپ یا وتل ممکن د N-2 احتمالي حالت په نوم یادیږي. په عموم کې، د برېښنا شرکتونه د N-1 احتمالي پیښو لپاره پلان جوړوي، ځکه چې د N-2 درک کول ډېرې پانګونې ته اړتیا لري.

- د پلان کولو معیارونه د دې لپاره مشخص شوي چې سیستم باید په داسې ډول پلان شي چې دا په ټولو کچو کې د انرژۍ بې بنسته عرضه ساتي لکه تولید یا لیږد یا سب ستیشن. معیارونه معمولا په لاندې ډول مشخص شوي:
  - ○ د نورمال (N-0) شرایطو او احتمالي (N-1) حالت لپاره د ولتاژ حد
  - ○ د فریکونسی رینج نورمال (N-0شرایط او احتمالي (N-1) حالت
  - ○ د سیستم بار کول د نورمال (N-0لاندې او د (N-1) بیړني شرایطو لاندې ډیر بار
  - ○ په سیستم کې د موجود تولید فعال سپننګ ریزرو (ASR) او احتمالي زیرمي ترڅو په سیستم کې د انرژي رسولو ناخاپي یا پلان شوي کمښت په صورت کې د فریکونسی ثبات وساتي.

۲. عملیاتي کوډ (Operating Code)

عملیاتي کوډ لاندې عملیاتي اصول لري:

- د عملیاتي ریزرو لپاره کافي حاشیه، د ولتاژ مقررات او د فریکونسی کنټرول باید هر وخت د نورمال سیستم شرایطو لاندې تضمین شي.
- د تولید او لیږد اسانتیا د بندیدو همغږي او د سیستم امنیت اغیزو ارزونه باید د ریښتیني وخت عملیاتو څخه د مخه ترسره شي.
- د فریکونسی کنټرول او مقرراتو اړتیاوې باید د ټولو جنراتورونو لخوا چمتو شي.
- د لیږد د ازدحام مدیریت او د بېړنې پیښو مدیریت باید د عملیاتي معیارونو او اصولو سره سم په ورته کوډ کې ورکړل شوي وي.
- د ټولو آنلاین جنراتورونو په مینځ کې باید مناسب او عادلانه سپینګ ذخیره تخصیص شي.
- په ورته کوډ کې بیان شوي عملیاتي معیارونو پوره کولو لپاره د کافي عکس العمل - برېښنا ذخیره کولو مدیریت او ولتاژ مقررات باید ترسره شي.
- د کافي فرعي خدماتو تدارک باید د ریښتیني وخت عملیاتو د مخه داډ ترلاسه شي.
- د اقتصادي لیږد اصولو (economic dispatch principles) په کارولو سره د تولید مهال ویش، او د لیږد غوراوي لپاره بیا لیږل باید د سیستم آپریټر لخوا د تولید د مهال ویش پروسې په جریان کې ترسره شي.
- په ورته کوډ کې د ټاکل شوي اصولو پراساس د کافي تولید ساتنې او کنټرول چمتو کول.
- د سیستم د عملیاتو او لیږلو پرمهال د دوه ګوني مخابراتي سیستمونو فعالیت باید د سیستم آپریټر / د ګرید کوډ برخه اخیستونکو لخوا تضمین شي.
- د بلیک سټارټ تاسیساتو په اړه د مخکې عملیاتي پلانونو چمتو کول او د بلیک آوټ شرایطو لاندې د ازموینې دمخه د سیستم بیا رغونې پلان باید د سیستم آپریټر لخوا تضمین شي.
- په هر وخت کې د انرژۍ انډول کمول باید د سیستم آپریټر لخوا تضمین شي.
- د سیستم آپریټر باید ډاډ ترلاسه کړي چې ټول حرارتي بارونه، ولتاژونه، د سیستم ثبات (دواړه ثابت او متحرک) د عملیاتي کوډ کې چمتو شوي حدونو کې بنه دي.

3. د پیوستون کوډ (Connection Code)

د پیوستون کوډ، هغه اصول او کړنلارې ټاکي چې د اصلي لیږد شبکې سره په نوي ارتباطاتو کې پلي کیږي. نوي ارتباطات ممکن نوي یا موجوده جنراتورونه؛ د توزیع شرکتونه، مصرف کونکي چې د اصلي لیږد شبکه سره مستقیم ارتباط ته اړتیا ولري.

۴. د مهال ویش او لیږلو کوډ (Scheduling and Dispatch Code)

د مهال ویش او لیږلو کوډ اصول، پروسې او طرزالعملونه ټاکي ترڅو د تولید لړ ترلړه لګښت، د لیږد سیستم آپریټر (TSO) او جنراتورونو ترمنځ اړیکه، د لیږد بهیر او د فرعي خدماتو اړتیاو او د فریکونسی کنټرول کړی. دا په مصرف کونکي باندې مکلفیت هم لري چې په وخت سره TSO ته د معلوماتو ځانګړې معلومات وړاندې کړي.

۵. د ساتنې او اندازه کولو کوډ (Protection and Metering Code)

د ساتنې او اندازه کولو کوډ د خوندي، باوري او مؤثره د اصلي لیږدوني شبکې فعالیت یقیني کولو لپاره د اصولو، معیارونو، ډیزاین، او پروسیجرونو له مخې د شریکانو او TSO (په ځانګړې توګه د IPPs او لوی مصرف کونکو ترمنځ د ارتباط سایټونو په اړه) د ساتنې او اندازه کولو اړتیاوې ځای په ځای کوي.

په پایلې که یادونه کوم چې د هیواد د برېښنا په سکتور کې د ګرید کوډ نشتوالی، شبکې ته د نوي کیدونکي انرژی له سرچینو څخه د تولید شوي برېښنا د جذب کولو د شبکې غیر معمولي حالت کې یوه لویه تخنیکي ستونزه ده، که چیرې د برېښنا د لیږد او توزیع په شبکه کې د ولتاژ او فریکونسی تغیرات د نورمال څخه لوړ وي او د برېښنا انرژي ثابت سرچینې (لکه د اوبو برېښنا، ډېرو سکرو او اټومي برېښنا) شتون ونلري ، د لمر او باد برېښنا نښلول به له خطرونو او ستونزو پرته نه وي.

په افغانستان کې د لیږد او توزیع هیڅ یوه شبکه د ګرید کوډ پر بنسټ کار نه کوي او د شبکې لپاره ملي کوډ او ستندردونه تر اوسه ندی جوړ شوی. تر دې وړاندې د نړیوال بانک په مالي مرسته د ګرید کوډ د جوړول په موخه له یو بهرنی شرکت سره یو تړون لاسلیک شوی وه ترسو د افغانستان لپاره ګرید کوډ او د ویش کوډ جوړ کړی چې نوموړی شرکت دو سند د دولت سره شریک کړی وه. نو اوس اړینه ده چې له هغه شرکت سره چې د هیواد د برېښنا سکتور لپاره د ګرید کوډ جوړول باندې کار کړی وه بیا خبرې اترې پیل شي تر سو ګرید کوډ تکمیل و ورځخه ګټه واخستل شي.

Officials from three commercial companies expressed their willingness to cooperate in the field of water projects during a meeting with the Deputy Minister of Water.

Mujibur Rahman Umar Akhundzada, Deputy Minister of Water at the Ministry of Energy and Water, met with officials from AIDC, OPEC, and the Sadat Group of commercial companies. During the meeting, the managers of these companies stated that they are willing to invest in water projects and cooperate in designing them. The Deputy Minister of Water from the Ministry of Energy and Water assured them that the leadership of the ministry welcomes their interest in investment and technical cooperation in water projects and will assist them in preparing the opportunity for investment.

The Deputy Minister of Energy from the Ministry of Energy and Water visited the progress of the 10 MW solar power generation project in the Naghlu region.

Mowlawi Hamdullah Zahid, Deputy Minister of Energy at the Ministry of Energy and Water, along with some directors of this deputy ministry, visited the progress of the 10 MW solar power generation project and the power generation station in the Naghlu area of Sarubi district, Kabul province, and visited three power plants assuring them of any necessary cooperation.

Simultaneously, the Honorable Deputy Minister of Energy, in a meeting with the officials of the production station, listened to the problems faced by the production station and dams and assured them that necessary actions would be taken to resolve these issues.

(Mahipar, Naghlu, and Sarubi).

The Honorable Deputy Minister of Energy closely evaluated the work of the 10-megawatt solar power generation project and gave necessary instructions to the managers of the contracting company to ensure better execution and timely completion of the project,

A Coordination Meeting Was Held With The Officials Of The National Development Company To Implement The Projects Of The Ministry Of Energy And Water.

A coordination meeting was held with the officials of the National Development Company to implement the projects of the Ministry of Energy and Water.

The meeting, attended by The Acting Minister of Energy and Water H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor, Deputy Minister of Water Honorable Mujib ur Rahman Umar Akhundzada, and several directors of the ministry, included discussions with the Chairman of the National Development Company, Honorable Abdul Rahman Attash. The focus was on coordinating the ministry's projects, such as the construction of 42 dams and the implementation of the Gamberi water and electricity dam in Kunar province.

During the meeting, Acting Minister of Energy and Water expressed assurance regarding the ministry's cooperation in projects implementation and emphasized the need for increased collaboration and expedited processes.

In the meantime, The Chairman of the National Development Company also stated the company's commitment to moving the country towards self-sufficiency through essential projects.

In conclusion, an agreement was reached between the Ministry of Energy and Water and the National Development Company to accelerate processes and enhance coordination. Both parties agreed to establish a joint commission comprising technical teams from both sides to collaborate on projects implementation.

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, Met and held discussions with ethnic elders from several district

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, Met and held discussions with ethnic elders from several districts across different provinces on water and energy projects.

Specifically, he met with elders from Sabari district in Khost province, Tagab district in Kapisa province, Narkh district in Maidan Wardag province, Qarabagh district in Ghazni province, and Shahi Kot village in Paktia province.

During this meeting, Ethnic elders from these districts shared their problems and suggestions with the leadership of the Ministry of Energy and Water.

The Acting Minister of Energy and Water assured them that their problems would be addressed, considering balanced development and available possibilities.

In Logar Province, Seven Check Dam Projects, Worth Nearly 17 Million Afghanis, Have Been Completed And Put Into Operation.

The projects were inaugurated in the presence of the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, the Governor of Logar, Maulawi Zia-ul-Rahman Madani, senior officials of the Islamic Emirate, and ethnic elders.

During the opening ceremony of these projects, the Acting Minister of Energy and Water emphasized the significance of these projects, referring to them as crucial for water management and the enhancement of underground water sources.

It's noteworthy that these projects were funded by the Ministry of Energy and Water from the budget of the Islamic Emirate of Afghanistan, with the aim of water management, controlling seasonal floods, and strengthening underground water sources.

They were implemented in Baraki Barak, Khushi, Kharwa, and Charkh Districts of Logar province.

With the successful implementation of these projects, 500 people were provided with employment opportunities, and the check dams now have the capacity to store 36 thousand cubic meters of water.

Acting Minister of Energy and Water met with the Governor of Nimroz

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, met with the Governor of Nimroz, Honorable Sheikh Mohammad Qasim Khalid, in his office to discuss the implementation of water and energy projects in the province.

During the visit, the Governor of Nimroz commended the Ministry of Energy and Water for its actions and the initiation of check dam projects in various provinces, contributing to water management and the enhancement of underground water resources. He regarded these efforts as a positive step.

Additionally, the governor highlighted the challenges faced by the people of Nimroz in water and energy projects and requested cooperation from the ministry's leadership. The Acting Minister of Energy and Water assured the governor that the issues would be addressed within the available resources.

د برېښنا سپما او ساتنې لپاره، په دفترونو او کورونو کې اضافي ګروپونه بند کړئ او ډاډ ترلاسه کړئ، چې د کور څخه د تلو په وخت کې هیڅ ګروپ روښانه پاتې نه وي.

جهت صرفه جویی در مصرف انرژی برق، گروپ های اضافی در خانه را خاموش کنید و زمانی که از منزل خارج می شوید مطمئن شوید که هیچ گروپی در خانه روشن نمانده است.

د لمریز پمپ پر مټ د اوبو راایستل وړیا نهٔ دي، د اوبو زېرمې لږ دي او ساتل يې پر مونږ د راتلونکو نسلونو پور دی.

استخراج آب با استفاده از پمپ های خورشیدی رایگان نیست، ذخایر آب کم هست و حفاظت آن قرضی است از نسل های آینده بالای ما.

اوبهٔ او انرژي

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Energy and Water

بند کمال خان

آدرس: د دارالامان عمومي سرک، سناتوریم، کابل - افغانستان

۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸ - ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸ :

mew.gov.af | mewmedia1444 | MEW_GOV_AF | mewmedia1444 | Ministry of Energy and Water (MEW)

25